

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ-ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

ΤΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ

ΚΑΤΣΙΛΙΔΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ
ΠΡΑΣΣΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ :ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΑΘΗΝΑ 2015

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	ΣΕΛ.
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1-2
2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	3-5
3. ΕΝΝΟΙΑ (ΚΟΙΝΟΥ) ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Ε.Α	6-10
4. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ -ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ-ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ..	11-41
5 ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ Ε.Α	42-44
6. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ	45-42
7. ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ Ε.Α	73-85
8. ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ Ε.Α.....	86-133
9. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ-ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ Ε.Α	134-142
10. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΕΠΙΛΟΓΟΣ	143-146
11. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	147-148

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πάνω από 22.000 εργατικά ατυχήματα συμβαίνουν κάθε χρόνο στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία . Αποτέλεσμα 90 περίπου εργαζόμενοι στην Ελλάδα χάνουν τη ζωή τους πάνω στην ώρα της δουλειάς τους . Και βέβαια πολύ μεγαλύτερος αριθμός ατυχημάτων έχουν συνέπεια τη διαρκή ανικανότητα , μερική ή ολική. Ως επί το πλείστον όμως τα εργατικά ατυχήματα προκαλούν πρόσκαιρη ανικανότητα η οποία μπορεί να διαρκέσει και πολλούς μήνες .

Από οικονομικής πλευράς , τα εργατικά ατυχήματα προκαλούν μείωση της παραγωγικότητας , πτώση της παραγωγής , αύξηση των επιδομάτων ατυχήματος και συντάξεων με τεράστιο κόστος για τις επιχειρήσεις και την εθνική οικονομία .

Από κοινωνικής πλευράς , ο θάνατος ενός εργαζομένου , η προσωρινή ή μόνιμη αναπηρία του λόγω ατυχήματος , προκαλούν μία σειρά από παρενέργειες στον άμεσο κοινωνικό του περίγυρο .

Με σκοπό να αντιμετωπισθεί πρακτικά το πρόβλημα των εργατικών ατυχημάτων και τελικά η μείωση του αριθμού τους μέσω της νομοθετικής κατοχύρωσης και της εφαρμογής των κέντρων υγιεινής και ασφαλείας , απαιτείται λεπτομερής καταγραφή τους που να εμφανίζει τις αιτίες και τους τύπους του ατυχήματος , τη συχνότητα εμφανίσεώς τους κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας ή τη συχνότητα των επαγγελματικών ασθενειών . Η λεπτομερής και συστηματική καταγραφή των εργατικών ατυχημάτων αποτελεί το πρώτο σημαντικό βήμα για τη μείωσή τους . Η στατιστική εργατικών ατυχημάτων παρέχει ανεκτίμητες πληροφορίες για τις επιθεωρήσεις εργασίας κάθε κράτους , τις βιομηχανικές , βιοτεχνικές και εμπορικές οργανώσεις , τα εργατικά συνδικάτα και για κάθε ανεξάρτητο ίδρυμα ή οργανισμό που απασχολείται με θέματα υγιεινής και ασφαλείας στην εργασία .

Η συλλογή στοιχείων όμως για τα εργατικά ατυχήματα δεν στηρίζεται σε μία ενιαία προσέγγιση αποτροπής του επαγγελματικού κινδύνου . Σημαντικά προβλήματα πιστότητας της στατιστικής καταγραφής παρουσιάζονται , ενώ η συλλογή των στοιχείων από διαφορετικές υπηρεσίες ανά χώρα διαφέρει σημαντικά .

Ειδικότερα για την Ελλάδα που είναι και αντικείμενο της μελέτης μας , η συλλογή στατιστικών στοιχείων γίνεται από το ΙΚΑ , το Υπουργείο Εργασίας , το Υπουργείο Ανάπτυξης , το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας και το Υπουργείο Μεταφορών .Επειδή παρατηρείται σαφής διαχωρισμός καταγραφής και επεξεργασίας των εργατικών ατυχημάτων από τις διάφορες κυβερνητικές υπηρεσίες , είναι δύσκολο να συγκριθούν και να αξιολογηθούν όλα τα στοιχεία . Για τις ανάγκες της μελέτης μας αυτής για το σύνολο των ατυχημάτων θα χρησιμοποιήσουμε τα στοιχεία του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ) , που ασφαλίζει σχεδόν το σύνολο των εργαζομένων και διαθέτει ικανοποιητική ανάλυση , που περιλαμβάνει πίνακες . Για το σύνολο των θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων θα χρησιμοποιήσουμε τα στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας που είναι πληρέστερα του ΙΚΑ . Η επιλογή μας αυτή δεν είναι αυθαίρετη αφού η βιβλιογραφία με στοιχεία για τα εργατικά ατυχήματα στην Ελλάδα έχει ως κύρια πηγή τα ετήσια στοιχεία του ΙΚΑ και του Υπουργείου Εργασίας από τα μέσα της δεκαετίας του 60 μέχρι σήμερα καθώς επίσης οι δύο αυτές υπηρεσίες αναφέρονται στο μεγαλύτερο φάσμα εργαζομένων με εξαρτημένη εργασία .Μέσα από την επεξεργασία αυτών των στοιχείων θα γίνει προσπάθεια εξαγωγής συμπερασμάτων , πάνω στα εργατικά ατυχήματα που θα οδηγήσει στην λήψη μέτρων για την πρόληψή τους ή τουλάχιστον τη μείωσή τους .

2. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Τα εργατικά ατυχήματα άρχισαν να παρακολουθούνται αλλά και να πολλαπλασιάζονται πριν από 170 περίπου χρόνια . Το πρόβλημα του Εργατικού Ατυχήματος (E.A) , άρχισε να εμφανίζεται στις αρχές του προηγούμενου αιώνα στην Αγγλία κυρίως με τη λεγόμενη “βιομηχανική επανάσταση”. Η ριζική μεταβολή στις παραγωγικές μεθόδους (μηχανική παραγωγή) , σε συνδυασμό με την παντελή σχεδόν έλλειψη νόμων και κανονισμών προστατευτικών υπέρ των εργαζομένων , δημιουργούσαν συχνά συνθήκες φοβερές . Αρκεί να σκεφτούμε ότι τα φτωχά παιδιά των μεγάλων πόλεων που δούλευαν κάτω από άθλιες συνθήκες 14 έως 15 ώρες την ημέρα . Η κατάσταση γινόταν όλο και πιο επικίνδυνη , όσο αύξαινε η ισχύς , η ταχύτητα και ο αριθμός των μηχανών .

Όλα αυτά δημιούργησαν ένα γενικό αίσθημα για μεταρρυθμίσεις. Οι μεταρρυθμίσεις προσπαθούσαν να αναγκάσουν τους υπεύθυνους να προστατεύσουν τους εργάτες των εργοστασίων και αργότερα στράφηκαν και στα προβλήματα της ασφάλειας της εργασίας .Και χάρις στο ογκώδες ρεύμα της κοινής γνώμης άρχισαν να θεσπίζονται οι πρώτοι εργατικοί νόμοι .

Στη Μ. Βρετανία το 1802 απαγορεύτηκε η νυχτερινή εργασία και η υπέρβαση της 12ωρης εργασίας των παιδιών . Το 1819 απαγορεύτηκε η εργασία σε παιδιά κάτω των 3 ετών και καθιερώθηκε η 12ωρη εργασία για παιδιά 9-16 ετών στη βιομηχανία βάμβακος . (1)

Στη Γαλλία ο πρώτος εργατικός νόμος ψηφίστηκε το 1841 και θέσπιζε την 70ωρη εβδομαδιαία εργασία ανηλίκων 12-16 ετών και όριο πρόσληψης το 8ό έτος .

Στη Γερμανία έχουμε το 1833 την ασφάλιση ασθένειας , το 1884 την ασφάλιση ατυχημάτων , το 1889 την ασφάλιση αναπηρίας και γήρατος.

Στις Η.Π.Α. η πολιτεία της Μασσαχουσέτης το 1877 δημοσίευσε νόμο “περί προλήψεως ατυχημάτων” και ακολούθησαν άλλες

πολιτείες που υιοθέτησαν συστήματα επιθεώρησης των εργοστασίων.

Στην Ελλάδα καθιερώθηκε το 1911 η Κυριακή σαν αργία και το 1915 δημοσιεύτηκε ο πρώτος νόμος για τα εργατικά ατυχήματα.

Έχουν συγκληθεί διεθνή συνέδρια πάνω στο θέμα αυτό. (Στο Παρίσι το 1889, στη Βιέννη το 1891, στο Μιλάνο το 1894). Όλα αυτά άσκησαν σημαντική επίδραση στη Νομοθεσία της εποχής εκείνης. Η διεθνής δραστηριότητα συνεχίστηκε και στον 20ο αιώνα. Το XIII τμήμα της Συνθήκης των Βρυξελλών πρόβλεψε τη δημιουργία Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (Δ.Ο.Ε). Σήμερα υπάρχουν πολλοί διεθνείς και εθνικοί οργανισμοί που ασχολούνται με την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Τέτοιοι οργανισμοί είναι η Οικονομική Επιτροπή, η Διεθνής Οργάνωση Τυποποίησης, η Διεθνής Ηλεκτροτεχνική Επιτροπή, η Δ.Ο.Ε., η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, κλπ.

Μέχρι το τέλος του 19^{ου} αιώνα το πρόβλημα των Ε.Α δεν είχε αντιμετωπισθεί επιστημονικά. Η σκέψη ήταν στραμμένη αποκλειστικά και μόνο στη μηχανή και ο άνθρωπος έπρεπε να προσαρμοστεί σ' αυτήν. Έτσι συνέβαινε συχνά ένα σφάλμα από άγνοια, παράλειψη ή αμέλεια του εργαζόμενου με αποτέλεσμα το Ε.Α.

Η διαπίστωση αυτή έθεσε τους υπεύθυνους αντιμετώπους με τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις τους. Από τα πρώτα μέτρα που εφαρμόστηκαν στις περισσότερες βιομηχανικές χώρες ήταν ο επαγγελματικός προσανατολισμός, η επιλογή του προσωπικού, η δημιουργία κέντρων εκπαίδευσης και η θέσπιση ειδικών εργατικών νόμων.

Στην εποχή μας η ανάπτυξη της τεχνικής είναι τόσο αλματώδης, ώστε βάζει καινούργιους όρους στη ζωή του ανθρώπου και γενικά προβλήματα προσαρμογής των εργαζομένων με τα μηχανήματα, αλλά και των μηχανημάτων με τους ανθρώπους.

Συνεχώς περισσότεροι άνθρωποι απασχολούνται στη βιομηχανία και συνεχώς καινούργια μέτωπα κινδύνων ανοίγονται. Η απότομη αυτή πρόοδος του 20ου αιώνα θα είχε σαν συνέπεια την ταχύτερη φθορά του εργατικού δυναμικού από την αύξηση των συνεπειών του επαγγελματικού κινδύνου αν

δεν λαμβάνονταν από τις τεχνολογικά προηγμένες χώρες μέτρα προσαρμογής .

Συνεχώς εκδίδονται και κυκλοφορούν οδηγίες για το ασφαλώς ζην , ασφαλώς κυκλοφορούν και εργάζεσθαι .
Καμία παραγωγική διαδικασία δεν θεωρείται πλήρης , αν δεν συνοδεύεται από οδηγίες σωστής χρήσης μηχανημάτων που εμπεριέχουν κανόνες πρόληψης ατυχημάτων .

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

(1) ΜΠΑΤΡΑ ΕΥΗ, Ο ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ σελ. 3- 5 , ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ , ΑΘΗΝΑ 1985. .

3. ΕΝΝΟΙΑ (ΚΟΙΝΟΥ) ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ

Ο Νόμος δεν περιέχει ορισμό του (κοινού) ατυχήματος και γι' αυτό το κενό συμπληρώνεται από τα πορίσματα της θεωρίας, της νομολογίας (αποφάσεις των δικαστηρίων) και της ασφαλιστικής πρακτικής.

Με βάση τα δεδομένα αυτά για να υπάρχει (κοινό ατύχημα) απαιτείται :

- Επέλευση κάποιου εξωτερικού γεγονότος ή αιτίου, συμβάντος δηλαδή ξένου προς τον εργαζόμενο και επίδραση τούτου επί του ανθρωπίνου οργανισμού. Έτσι δεν είναι ατυχήματα εξωτερικές μεταβολές του ανθρωπίνου οργανισμού που συμβαίνουν χωρίς επίδραση εξωτερικού γεγονότος, όπως η αιμόπτυση, η συγκοπή καρδιάς και λοιπά. Η επίδραση του εξωτερικού γεγονότος δεν είναι αναγκαίο να προκαλεί εξωτερικές βλάβες ή τραυματισμούς, αλλά αρκεί και η ενδεχόμενη εσωτερική επίδραση, όπως καρδιακή ή εγκεφαλική πάθηση ή ψυχική διαταραχή, σαν συνέπεια έντονου ψυχικού κλονισμού ή συγκίνησης από εξωτερικό (παράδειγμα πυρκαϊά), όχι όμως και η ψυχική πάθηση που εμφανίζεται χωρίς την μεσολάβηση άλλου εξωτερικού γεγονότος.

- Η επίδραση του εξωτερικού γεγονότος πρέπει να είναι αιφνίδια και βίαιη, δηλαδή πρέπει να είναι χρονικώς περιορισμένη. Οι συνέπειες από το βίαιο γεγονός δεν είναι απαραίτητο να εκδηλώνονται αμέσως, αλλά και αργότερα. Δεν είναι όμως ατύχημα η προοδευτική εξασθένηση του οργανισμού, λόγω δυσμενών επαγγελματικών όρων. Το στοιχείο της βίαιης επίδρασης του εξωτερικού γεγονότος, δηλαδή του χρονικού περιορισμού αυτής, ανάγεται σε εκτίμηση πραγματικών δεδομένων σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

- Το εξωτερικό γεγονός πρέπει να είναι γενεσιουργό ζημιάς ή βλάβης για τον ανθρώπινο οργανισμό. Χωρίς αυτό το επιζήμιο αποτέλεσμα, που δημιουργεί την ανάγκη ασφαλιστικών παροχών, το βίαιο συμβάν δεν χαρακτηρίζεται σαν ατύχημα.

- Μεταξύ του βίαιου συμβάντος και της σωματικής ή πνευματικής βλάβης του παθόντος πρέπει να υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος, σύμφωνα με τις αρχές της "προσφόρου αιτιότητας". Πρέπει

δηλαδή η φύση και η ένταση του εξωτερικού συμβάντος να είναι τέτοια , ώστε να μην αποτελεί ευκαιρία εκδήλωσης νοσηρής κατάστασης που προϋπάρχει , αλλά να μπορούσε να προκαλέσει το επιβλαβές αποτέλεσμα και σε υγιή οργανισμό . Αν όμως προϋπάρχουσα ασθένεια , που δεν εμπόδιζε την κανονική εκτέλεση της εργασίας , επιδεινωθεί σε κάποιο ποσοστό τότε μπορεί να δικαιολογεί ανικανότητα ή συντάξιμη αναπηρία .

- Το βίαιο εξωτερικό συμβάν δεν πρέπει να οφείλεται σε σκόπιμη (θελημένη) ενέργεια του παθόντα . Έτσι δεν θεωρείται ατύχημα κάθε θελημένος αυτοτραυματισμός ή και αυτοκτονία , εκτός αν γίνει κάτω από συνθήκες διατάραξης των ψυχικών ή διανοητικών λειτουργιών του εργαζομένου . (2)

- Εργατικό ατύχημα με την έννοια της ειδικής εργατικής νομοθεσίας (άρθρο 1 του κωδικοποιημένου Νόμου 551/1914) είναι αυτό που επέρχεται από βίαιο συμβάν σε εργάτη ή υπάλληλο κατά την εκτέλεση της εργασίας του ή εξ αφορμής της , εάν από αυτό προκλήθηκε στον μισθωτό ανικανότητα για εργασία που διαρκεί περισσότερες από (4) τέσσερις ημέρες . (3)

Όμοια και στην ασφαλιστική νομοθεσία (άρθρα 8 και 34 παράγραφος 1 του Αναγκαστικού νόμου 1846/1951) ο όρος «ατύχημα» αποδίδεται με τη φράση « το εν τη εργασία ή εξ αφορμής ταύτης βίαιον συμβάν και η επαγγελματική ασθένεια ...».

Κατά συνέπεια, πέρα από τους προαναφερθέντες προσδιοριστικούς παράγοντες της έννοιας του (κοινού ατυχήματος), δηλαδή της αιφνίδιας επίδρασης στον ανθρώπινο οργανισμό ζημιογόνου εξωτερικού συμβάντος που δεν έχει προκληθεί από τον παθόντα , για να χαρακτηριστεί το γεγονός αυτό σαν εργατικό ατύχημα πρέπει το βίαιο συμβάν να συνδέεται με την εργασία , με την άποψη ότι η εργασία αποτελεί πρόσφορη αιτία επέλευσης του ατυχήματος .Κατ' αυτόν τον τρόπο γίνεται έρευνα , εάν μεταξύ της εργασίας και του ατυχήματος υπάρχει αφενός τοπικός σύνδεσμος , δηλαδή το ατύχημα συμβαίνει στους χώρους που βρίσκονται οι εργαζόμενοι με τη ρητή ή σιωπηρή συγκατάθεση του εργοδότη για την άσκηση των εργασιακών καθηκόντων και αφετέρου χρονικός σύνδεσμος , δηλαδή το ατύχημα συμβαίνει κατά την διάρκεια απασχόλησης των εργαζομένων , που κατά τρόπο άμεσο ή έμμεσο συνδέεται με την παρεχόμενη απ' αυτούς εργασία για το συμφέρον και την εξυπηρέτηση του έργου της επιχείρησης .

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα , εργατικά ατυχήματα χαρακτηρίστηκαν οι εξής περιπτώσεις :

- Όταν το βίαιο συμβάν οφείλεται σε βλάβη ή και στην λειτουργία μηχανήματος , στην ενέργεια που χρησιμοποιείται (παράδειγμα : ηλεκτροπληξία) , σε πτώση υλικών ή κάθε είδους αντικειμένων που μπορούν να τραυματίσουν τον εργαζόμενο , σε πτώση του ίδιου του εργαζόμενου , σε κατάρρευση οικοδομήματος ή παραρτημάτων του ή και σε άλλα αίτια .

- Παράδειγμα : κρίθηκε ότι είναι εργατικό ατύχημα ο τραυματισμός μισθωτού από γρονθοκοπήματα προϊσταμένου , ο φόνος υπαλλήλου από υφιστάμενό του , που είχε εντολή του θύματος για εκτέλεση ορισμένης εργασίας και ο πνιγμός ναυτικού στη διάρκεια παιχνιδιού με την άδεια των αξιωματικών του πλοίου , όχι όμως και το κολύμπι ενώ υπήρχαν οι σχετικές απαγορεύσεις .

- Εργατικό ατύχημα είναι και αυτό που συμβαίνει κατά τη μετάβαση του εργαζομένου από την κατοικία του στον τόπο εργασίας ή και αντίστροφα με τη χρησιμοποίηση κάθε μέσου. (3) Προϋπόθεση είναι να ακολουθηθεί το συνηθισμένο δρομολόγιο χωρίς παρέκκλιση και να υπάρχει πρόθεση μετάβασης στην εργασία ή επιστροφής από αυτή και όχι εξυπηρέτησης άλλου σκοπού . Εργατικό ατύχημα θεωρείται και αυτό που συμβαίνει από σιδηροδρομικό , όταν ο εργαζόμενος μεταβαίνει στην εργασία του πεζός ακολουθώντας τον πιο σύντομο δρόμο .

- Και το ατύχημα που συμβαίνει κατά τη διάρκεια της μεσημβρινής ανάπαυσης στους χώρους εργασίας θεωρείται εργατικό . Όχι όμως και στην περίπτωση που το βίαιο συμβάν επέρχεται από την αυθαίρετη λειτουργία μηχανήματος για ατομική χρήση του παθόντα κατά τον χρόνο ανάπαυσης .

- Η απομάκρυνση του εργαζομένου από το χώρο εργασίας δεν διακόπτει τον χρονικό και τοπικό σύνδεσμο της εργασίας , εκτός εάν αποδεικνύεται ότι οφείλεται στην ατομική του πρωτοβουλία ή την ικανοποίηση προσωπικών του αναγκών ασχέτων προς την εργασία και τις συναφείς μ' αυτήν υποχρεώσεις . Χαρακτηρίζονται σαν εργατικά ατυχήματα αυτά που συμβαίνουν κατά τη μετάβαση σε κοντινό ευρισκόμενο εστιατόριο στη διάρκεια της μεσημβρινής ανάπαυσης ή την επιστροφή απ' αυτό.

- Εργατικά χαρακτηρίζονται και τα ατυχήματα κατά τη διάρκεια κανονικής με αποδοχές άδειας και κατά τη μετάβαση των ασφαλισμένων στην επιχείρηση που απασχολούνται για την είσπραξη του μισθού τους , γιατί υπάρχει σχέση μεταξύ της εργασίας και των ατυχημάτων .

- Εργατικό ατύχημα υπάρχει και όταν ο θάνατος ή η αναπηρία οφείλεται σε υπέρμετρη προσπάθεια , που ο εργαζόμενος κατέβαλε σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα για να ανταποκριθεί σε ασυνήθεις όρους εργασίας ή εξαιρετικά δυσμενείς καιρικές συνθήκες ή άλλες συνθήκες .Είναι αδιάφορο αν οι δυσάρεστες επιδράσεις στην υγεία του ασφαλισμένου δεν εκδηλώθηκαν αμέσως αλλά βαθμιαία αργότερα . Δεν χαρακτηρίζεται όμως σαν επαγγελματικό ατύχημα η επιδείνωση της υγείας του ασφαλισμένου , όταν είναι αποτέλεσμα της συνέχισης της εργασίας με δυσμενείς όρους , εφόσον η εργασία από τη φύση της δεν μπορεί να εκτελείται παρά με τους όρους και τις συνθήκες αυτές .

Σύμφωνα με ειδικές διατάξεις , εξομοιώνονται με εργατικά ατυχήματα , από άποψη προϋποθέσεων χορήγησης και ύψους παροχών , τα ατυχήματα που συμβαίνουν :

- Κατά τον χρόνο της πρακτικής εκπαίδευσης ή εξέτασης των μαθητών-τεχνιτών , στα εργοτάξια των κέντρων επαγγελματικής μόρφωσης των εργαζομένων του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) ή τα χρησιμοποιούμενα για το σκοπό , ύστερα από έγκριση του Υπουργού Εργασίας , ιδιωτικά ή δημόσια Συνεργεία και Εργοστάσια .

- Κατά το χρόνο εφαρμογής προγραμμάτων ταχύρυθμης εκπαίδευσης επαγγελματικώς καταρτιζομένων και μετεκπαίδευσης εργαζομένων ή πρακτικής εξάσκησης ή εξετάσεων αυτών στους χώρους του ΟΑΕΔ και άλλους χρησιμοποιούμενους κατόπιν επιλογής .

Ανακεφαλαιώνοντας για να χαρακτηριστεί ένα ατύχημα σαν εργατικό , σύμφωνα με τον κωδικοποιημένο Νόμο 551/1914 , την νομολογία και την ασφαλιστική πρακτική που αναπτύχθηκε , απαιτείται :

- το συμβάν να είναι βίαιο
- το συμβάν να έλαβε χώρα κατά την εκτέλεση της εργασίας ή με την αφορμή την εργασία

- το συμβάν να προκάλεσε ανικανότητα του εργαζομένου για εργασία μεγαλύτερη από (4) τέσσερις ημέρες και
- το συμβάν να μην οφείλεται σε ενέργεια από πρόθεση του παθόντα .

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

(2) ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ CD ΤΟΥ ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε .

(3) ΤΖΗΚΑ-ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΑΛΙΚΗ , ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥY σελ. 173-174 ,Ε.Μ.Π. ,ΑΘΗΝΑ , 1990 .

4. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ-ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ-ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

A) ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Η μέριμνα του κράτους σε θέματα υγείας, ασφάλειας των εργαζομένων στους τόπους εργασίας είναι πολύ σημαντική. Η εργατική νομοθεσία καθορίζει τις λειτουργίες, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της πολιτείας και των αρμοδίων φορέων, όσον αφορά στα ζητήματα των συνθηκών εργασίας. Στον ένα ή στον άλλο βαθμό οι εθνικές εργατικές νομοθεσίες μίας σειράς χωρών βασίζονται στις αρχές που καθορίζονται από τις Διεθνείς συμβάσεις και οδηγίες της Δ.Ο.Ε (Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας).

Στη χώρα μας ο πρώτος εργατικός νόμος ήταν ο Ν.ΓΠΛΔ' (1934) της 19/21 –11- 1911 «περί υγιεινής και ασφάλειας των εργατών». Ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε από το Ν. 2193/20, κωδικοποιήθηκε με το Β.Δ. 25 Αυγούστου / 5 Σεπτεμβρίου και στη συνέχεια προστέθηκαν και αντικαταστάθηκαν ορισμένες διατάξεις με το Ν.2943/22.

Ο νόμος αυτός καθόριζε γενικά τις υποχρεώσεις των εργατών και τις ποινές τους σε περίπτωση παράβασης.

Ένας άλλος γενικός και εξίσου παλιός νόμος είναι ο Ν.551 31-12-1914/8-1-1915 «περί ευθύνης προς αποζημίωσιν την εξ ατυχήματος εν τη εργασία παθόντων εργατών», που αργότερα κωδικοποιήθηκε από το Β.Δ. 24-7/25-8-1920. Ο νόμος αυτός ήταν περισσότερο ασφαλιστικός και καθόριζε τις περιπτώσεις που ο παθών εργάτης ή υπάλληλος edικαιούτο αποζημίωση, τα ύψη των αποζημιώσεων ανάλογα με το μέγεθος και τη σοβαρότητα του ατυχήματος και τους υπεύθυνους εργοδότες, που έδιναν και τις αποζημιώσεις. Για την εποχή του υπήρξε ένας πολύ φιλεργατικός νόμος.(4)

Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 1 του βασιλικού Διατάγματος της 25^{ης} Αυγούστου 1920 «Περί Κωδικοποιήσεως των περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών διατάξεων», οι βιομήχανοι, βιοτέχνες, έμποροι και κάθε είδους επιχειρηματίες και εργοδότες ή διευθυντές ή διαχειριστές εταιρικών επιχειρήσεων, ναυπηγείων, χημικών εργαστηρίων, αποθηκών, κατασκευής – επισκευής όλων των έργων, θεάτρων και εγκαταστάσεων κάθε είδους, δημοσίων θεαμάτων και γραφείων δημοσίων και ιδιωτικών, έχουν την υποχρέωση:

- να τηρούν στους χώρους εργασίας την καθαριότητα που απαιτείται
- να διατηρούν επαρκή φυσικό φωτισμό ή για ορισμένες ειδικές εργασίες και κατά την νύκτα να διαθέτουν τεχνητό φωτισμό, αφού πάρουν όλα τα αναγκαία μέτρα προφύλαξης για την ασφάλεια του προσωπικού από τους σχετικούς κινδύνους,
- ο χώρος κάθε διαμερίσματος εργασίας να είναι ανάλογος προς τον αριθμό των εργαζομένων και την αναλογία αερισμού, όπως καθορίζουν οι κανόνες της υγιεινής,
- να μην υπάρχει υγρασία στα δάπεδα και τους τοίχους των διαμερισμάτων εργασίας,
- τα μηχανήματα κάθε είδους και τα συστήματα μετάδοσης κινητήριας δύναμης, πρέπει να είναι εγκατεστημένα και να λειτουργούν με τους καλύτερους δυνατούς όρους, ώστε να προστατεύεται η σωματική ακεραιότητα και η ζωή των εργατών,
- τα ικριώματα στις οικοδομικές εργασίες και επιχειρήσεις πρέπει να κατασκευάζονται με τρόπο που να προστατεύουν τους εργάτες από κάθε κίνδυνο και
- στις υπαίθριες (γενικά) εργασίες πρέπει να παίρνονται όλα τα δυνατά μέτρα για την προστασία των εργατών από κάθε κίνδυνο και την προφύλαξή τους από τις καιρικές συνθήκες.

Στη συνέχεια έχουμε το Π.Δ. 14-3-1934 «περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών και υπαλλήλων της πάσης φύσεως βιομηχανικών και βιοτεχνικών εργοστασίων, εργαστηρίων, κ.λ.π.» Ο νόμος αυτός αποτελούνταν από 155 άρθρα και περιλάμβανε διατάξεις και κανονισμούς και μέτρα ασφαλείας σχεδόν για όλες τις συνθήκες στους τόπους δουλειάς (δάπεδα, σκάλες,, φωτισμός, έξοδα, αερισμός, σκόνες, αποχωρητήρια, κινητήριες μηχανές, πυροπροστασία, επικίνδυνες ουσίες, ατυχήματα κ.λ.π.) (5)

Το 1985 ψηφίστηκε στη βουλή και δημοσιεύτηκε στις 18/10/1985 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, νέος νόμος για τα εργατικά ατυχήματα. Είναι ο Ν. 1568/1985 για την «Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων» ο οποίος αποτελείται από 40 άρθρα.

Με το Προεδρικό Διάταγμα 157/92 έχουμε την «Επέκταση των διατάξεων των Προεδρικών Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων» που εκδόθηκαν με τις εξουσιοδοτήσεις του ν. 1568/1985 «υγιεινή και Ασφάλεια των εργαζομένων» στο Δημόσιο, ΝΠΔΔ και ΟΤΑ».

Στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 1989, το Συμβούλιο των Υπουργών, με στόχο την ίση και καλύτερη προστασία των εργαζομένων στα Κράτη – Μέλη και με βάση το άρθρο 188 Α της Συνθήκης περί ιδρύσεως της ΕΟΚ (όπως συμπληρώθηκε από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, 1986), εξέδωσε την οδηγία 89/391/ΕΟΚ “Σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία” (γνωστή σαν Οδηγία – Πλαίσιο) και αμέσως μετά την 1^η ειδική Οδηγία 89/654/ΕΟΚ “Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας”.

Η εναρμόνιση της Χώρας μας προς τις παραπάνω Οδηγίες με τα Προεδρικά Διατάγματα 17 και 16/1996, αντιστοίχως θέτει επιτακτικά, τις Επιχειρήσεις και τα Όργανα Πρόληψης (Τεχνικός Ασφάλειας, Ιατρός Εργασίας κ.λ.π.), ενώπιον νέων καθηκόντων, ενεργειών και δράσεων βελτίωσης των χώρων, συνθηκών και οργάνωσης αντιμετώπισης των επαγγελματικών κινδύνων. Ενδεικτικά αναφερόμαστε στα:

- σχεδιασμό και διαρρύθμιση των χώρων εργασίας (κτίρια, εγκαταστάσεις, εξαερισμός, φωτισμός, θερμοκρασία, χώροι ανάπαυσης, υγιεινής, πρώτων βοηθειών κ.λ.π.),
- οργάνωση των υπηρεσιών προστασίας και πρόληψης του επαγγελματικού κινδύνου στις επιχειρήσεις,
- υποχρεώσεις Επιχειρήσεων και καθήκοντα Εργαζομένων,
- επίβλεψη της υγείας,
- γραπτή εκτίμηση των κινδύνων, αυτοδιάγνωση των επιχειρήσεων, κ.λ.π.

Οι νόμοι αυτοί είναι γενικοί και ισχύουν μέχρι σήμερα, έχουν όμως συμπληρωθεί με άλλους πιο ειδικούς. Αυτό ήταν απαραίτητο, καθώς με την εξέλιξη των μηχανών και των συνθηκών στους τόπους δουλειάς, υπήρχε ανάγκη για εκσυγχρονισμό των μέτρων ασφαλείας.

Οι ειδικοί αυτοί νόμοι θεσπίζουν συγκεκριμένα και εξειδικευμένα μέτρα ασφαλείας και προστασίας για ειδικές κατηγορίες επαγγελματιών και συνθηκών εργασίας, τόσο στη βιομηχανία, όσο και στις κατασκευές (δημόσια και ιδιωτικά τεχνικά έργα).

Έτσι υπάρχουν νόμοι για τα έργα αρμοδιότητας Πολιτικού Μηχανικού, που προδιαγράφουν τον τρόπο κατασκευής των τάφρων, θεμελίων,

ικριωμάτων, κλιμάκων, μεταφοράς υλικών, εγκαταστάσεις ανυψωτικών μηχανημάτων κ.λ.π.

- 1) Το Π.Δ. 4073/46-9-1981 «Περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση των εργασιών εις εργοτάξια οικοδομών και πάσης φύσεως έργων αρμοδιότητας Πολιτικού Μηχανικού». Εδώ περιλαμβάνονται μέτρα ασφαλείας για τις εκσκαφές, τις κατεδαφίσεις, τις κυρίως οικοδομικές εργοταξιακές εργασίες, τα μηχανήματα των οικοδομών και εργοταξίων, την ηλεκτροδότηση των εργοταξίων, την διακίνηση υλικού, την πυρασφάλεια, τα ατομικά μέσα προστασίας, τις υποχρεώσεις εργοδοτών και εργαζομένων και τον καθορισμό των ποινών σε περίπτωση παραβάσεων.
- 2) Το Π.Δ. 1396/1983 «Περί υποχρέωσης λήψης και τήρησης των μέτρων ασφαλείας στις οικοδομές και λοιπά ιδιωτικά τεχνικά έργα». Αυτός καθορίζει τους υπεύθυνους για τη λήψη και τήρηση των μέτρων ασφαλείας, καθώς και τις ποινές σε περίπτωση παράβασης.
- 3) Νόμος 1430/1984 «Κύρωση της αρ. 62 Διεθνούς Σύμβασης εργασίας που αφορά τις διατάξεις ασφαλείας στην οικοδομική βιομηχανία και τη ρύθμιση θεμάτων που έχουν άμεση σχέση μ' αυτή».
- 4) Το Προεδρικό Διάταγμα 315/87 «Σύσταση Επιτροπής υγείας και ασφαλείας της εργασίας σε εργοτάξια οικοδομών και εν γένει τεχνικών έργων».
- 5) Προεδρικό Διάταγμα 2251/89 (Υγιεινή και Ασφάλεια στα υπόγεια τεχνικά έργα).

Για τον Ηλεκτρολόγο Μηχανικό υπάρχουν νόμοι που καθορίζουν τα μέτρα ασφαλείας για εργασία υπό υψηλή τάση, για κατασκευή εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, για συντήρηση γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας κ.λ.π.

Για τον Χημικό Μηχανικό οι νόμοι καθορίζουν τις βλαπτικές ουσίες, τα επιτρεπτά όρια των επικίνδυνων ουσιών, τα δηλητηριώδη αέρια κ.λ.π.

Α. Π. 378/94 «Επικίνδυνες ουσίες, ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση αυτών σε συμμόρφωση προς την οδηγία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 67/548/ΕΟΚ όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει».

Για τον Ναυπηγό Μηχανικό υπάρχουν διατάξεις που ρυθμίζουν τα σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων στις ναυπηγικές εργασίες.

Α.Π. 31/16.3/8/93 «Απαιτούμενος ελάχιστος εξοπλισμός συνεργείων για ναυπηγοεπισκευαστικές εργασίες σε πλοία επισκευαζόμενα στη ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη Πειραιά – Δραπετσώνας – Κερατσινίου – Περάματος – Σαλαμίνας.»

Για τον Μηχανολόγο Μηχανικό παρόμοιες διατάξεις αναφέρονται σε εξειδικευμένες απασχολήσεις.

Παραθέτουμε μερικά από τα άρθρα του Νόμου (Ν. 1568/1985).

Άρθρο 7

Επίβλεψη συνθηκών εργασίας.

1. Για την επίβλεψη των συνθηκών εργασίας ο τεχνικός ασφάλειας έχει υποχρέωση:

Α) να επιθεωρεί τακτικά τις θέσεις εργασίας από πλευράς υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, να αναφέρει στον εργοδότη οποιαδήποτε παράλειψη των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας, να προτείνει μέτρα αντιμετώπισής της και να επιβλέπει την εφαρμογή τους,

Β) να επιβλέπει την ορθή χρήση των ατομικών μέσων προστασίας,

Γ) να ερευνά τα αίτια των εργατικών ατυχημάτων, να αναλύει και αξιολογεί τα αποτελέσματα των ερευνών του και να προτείνει μέτρα για την αποτροπή παρόμοιων ατυχημάτων,

Δ) να εποπτεύει την εκτέλεση ασκήσεων πυρασφάλειας και συναγερμού για τη διαπίστωση ετοιμότητας προς αντιμετώπιση ατυχημάτων.

2. Για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στην επιχείρηση ο τεχνικός ασφάλειας έχει υποχρέωση:

Α) να μεριμνά ώστε οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση να τηρούν τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας και να τους ενημερώνει

και καθοδηγεί για την αποτροπή του επαγγελματικού κινδύνου που συνεπάγεται η εργασία τους,

Β) να συμμετέχει στην κατάρτιση και εφαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης των εργαζομένων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

3. Η άσκηση του έργου του τεχνικού ασφάλειας δεν αποκλείει την ανάθεση σ' αυτόν από τον εργοδότη και άλλων καθηκόντων, πέρα από το ελάχιστο όριο ωρών απασχόλησής του ως τεχνικού ασφάλειας.
4. Ο τεχνικός ασφάλειας έχει, κατά την άσκηση του έργου του, ηθική ανεξαρτησία απέναντι στον εργοδότη και στους εργαζομένους. Τυχόν διαφωνία του με τον εργοδότη, για θέματα της αρμοδιότητάς του, δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο καταγγελίας της σύμβασής του. Σε κάθε περίπτωση η απόλυση του τεχνικού ασφάλειας πρέπει να είναι αιτιολογημένη.
5. Ο τεχνικός ασφάλειας έχει υποχρέωση να τηρεί το επιχειρησιακό απόρρητο.

Άρθρο 10.

Επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων.

1. Ο γιατρός εργασίας προβαίνει σε ιατρικό έλεγχο των εργαζομένων σχετικό με τη θέση εργασίας τους, μετά την πρόσληψή τους ή την αλλαγή θέσης εργασίας, καθώς και σε περιοδικό ιατρικό έλεγχο κατά την κρίση του επιθεωρητή εργασίας ύστερα από αίτημα της επιτροπής υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων, όταν τούτο δεν ορίζεται από το νόμο. Μεριμνά για τη διενέργεια ιατρικών εξετάσεων και μετρήσεων παραγόντων του εργασιακού περιβάλλοντος σε εφαρμογή των διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά. Εκτιμά την καταλληλότητα των εργαζομένων για τη συγκεκριμένη εργασία, αξιολογεί και καταχωρεί τα αποτελέσματα των εξετάσεων, εκδίδει βεβαίωση των παραπάνω εκτιμήσεων και την κοινοποιεί στον εργοδότη. Το περιεχόμενο της βεβαίωσης πρέπει να εξασφαλίζει το ιατρικό απόρρητο υπέρ του εργαζομένου και μπορεί να ελεγχθεί

από τους υγειονομικούς επιθεωρητές του Υπουργείου Εργασίας, και την κατοχύρωση του εργαζομένου και του εργοδότη.

2. Επιβλέπει την εφαρμογή των μέτρων προστασίας της υγείας των εργαζομένων και πρόληψης των ατυχημάτων. Για τον σκοπό αυτόν:

A) Επιθεωρεί τακτικά τις θέσεις εργασίας και αναφέρει οποιαδήποτε παράλειψη, προτείνει μέτρα αντιμετώπισης των παραλείψεων και επιβλέπει την εφαρμογή τους.

B) Επεξηγεί την αναγκαιότητα της σωστής χρήσης των ατομικών μέτρων προστασίας.

Γ) Ερευνά τις αιτίες των ασθενειών που οφείλονται στην εργασία, αναλύει και αξιολογεί τα αποτελέσματα των ερευνών και προτείνει μέτρα για την πρόληψή των ασθενειών αυτών .

Δ) Επιβλέπει τη συμμόρφωση των εργαζομένων στους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, ενημερώνει τους εργαζομένους για τους κινδύνους που προέρχονται από την εργασία τους, καθώς και για τους τρόπους πρόληψής τους.

E) Παρέχει επείγουσα θεραπεία σε περίπτωση ατυχήματος ή αιφνίδιας νόσου. Εκτελεί προγράμματα εμβολιασμού των εργαζομένων με εντολή της αρμόδιας διεύθυνσης υγιεινής της νομαρχίας, όπου εδρεύει η επιχείρηση.

3. Ο γιατρός εργασίας έχει υποχρέωση να τηρεί το ιατρικό και επιχειρησιακό απόρρητο.

4. Ο γιατρός εργασίας αναγγέλλει μέσω της επιχείρησης στην επιθεώρηση εργασίας ασθένειες των εργαζομένων που οφείλονται στην εργασία.

5. Ο γιατρός πρέπει να ενημερώνεται από τον εργοδότη και τους εργαζομένους για οποιοδήποτε παράγοντα στο χώρο εργασίας που έχει επίπτωση στη υγεία.

6. Η επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων στον τόπο εργασίας δεν μπορεί να συνεπάγεται οικονομική επιβάρυνση γι' αυτούς και πρέπει να γίνεται κατά τη διάρκεια των ωρών εργασίας τους.

7. Η παράγραφος 4 του άρθρου 7 του παρόντος έχει εφαρμογή και για το γιατρό εργασίας.

Άρθρο 19.

Συντήρηση – Έλεγχος

1. Ο εργοδότης οφείλει να συντηρεί τους τόπους εργασίας και να μεριμνά για την κατά το δυνατό άμεση αποκατάσταση των ελλείψεων, που έχουν σχέση με την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων. Αν από τις ελλείψεις αυτές προκαλείται άμεσος και σοβαρός κίνδυνος για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων, πρέπει να διακόπτεται αμέσως η εργασία, στο σημείο που εμφανίζονται οι ελλείψεις, μέχρι την αποκατάστασή τους.
2. Τα συστήματα ασφάλειας για την πρόληψη και την άρση του επαγγελματικού κινδύνου πρέπει να συντηρούνται τακτικά και να ελέγχονται για την ικανότητα λειτουργίας τους, τουλάχιστο μια φορά το εξάμηνο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τις ισχύουσες διατάξεις ή επιβάλλεται από τους κανόνες της επιστήμης και της τεχνικής εμπειρίας.

Η χρονολογία συντήρησης και ελέγχου καθώς και οι σχετικές παρατηρήσεις πρέπει να καταχωρούνται ενυπόγραφα από τον αρμόδιο, που έκανε τη συντήρηση ή τον έλεγχο, σε ειδικό βιβλίο.

3. Οι εγκαταστάσεις και τα μέσα παροχής πρώτων βοηθειών πρέπει να ελέγχονται τακτικά με μέριμνα του εργοδότη για την πληρότητα και την ικανότητα χρησιμοποίησής τους.

Άρθρο 21.

Κριτήρια διαμόρφωσης των χώρων και θέσεων εργασίας.

1. Αερισμός – Εξαερισμός.

Στους χώρους εργασίας ο αέρας πρέπει να ανανεώνεται κατάλληλα,

ανάλογα με τη φύση εργασίας και τη σωματική προσπάθεια που απαιτείται για την εκτέλεσή της (καθιστική εργασία, ελαφρά). Σε περίπτωση που η ανανέωση επιτυγχάνεται με τεχνητά μέσα ή συστήματα (εξαερισμός – κλιματισμός), τότε αυτά πρέπει να λειτουργούν συνεχώς. Κάθε βλάβη του συστήματος πρέπει να επισημαίνεται κατάλληλα από αυτόματη διάταξη, ενσωματωμένη στο σύστημα, ή το μέσο.

2. Θερμοκρασία.

Οι χώροι εργασίας, καθώς και οι βοηθητικοί χώροι σε όλη τη διάρκεια του ωραρίου εργασίας πρέπει να έχουν θερμοκρασία ανάλογη με τη φύση της εργασίας και τη σωματική προσπάθεια που απαιτείται για την εκτέλεσή της. Περιοχές θέσεων εργασίας που βρίσκονται υπό την επίδραση υψηλών θερμοκρασιών που εκλύονται από τις εγκαταστάσεις, πρέπει να ψύχονται μέχρι μια ανεκτή θερμοκρασία, όσο αυτό είναι πρακτικό δυνατό.

3. Φωτισμός.

A) Οι χώροι εργασίας, διαλείμματος και πρώτων βοηθειών πρέπει να έχουν άμεση οπτική επαφή με εξωτερικό χώρο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από ειδική διάταξη.

Εξαιρούνται οι:

- Χώροι εργασίας, στους οποίους τεχνικοί λόγοι παραγωγής δεν επιτρέπουν άμεση οπτική επαφή με τον εξωτερικό χώρο.
- Χώροι εργασίας με επιφάνεια κάτοψης πάνω από 2000 μ² εφόσον υπάρχουν επαρκή διαφανή ανοίγματα στην οροφή.

B) Οι εγκαταστάσεις φωτισμού των χώρων εργασίας και διαδρόμων κυκλοφορίας κατασκευάζονται ή διευθετούνται με τρόπο, ώστε να μη δημιουργούνται κίνδυνοι για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων.

Ειδικότερα ο τεχνητός φωτισμός πρέπει:

- Να είναι ανάλογος με το είδος και τη φύση της εργασίας.
- Να έχει χαρακτηριστικά φάσματος παραπλήσια με του φυσικού φωτισμού.

- Να ελαχιστοποιεί τη θάμπωση.
- Να μη δημιουργεί αντιθέσεις και εναλλαγές φωτεινότητας.
- Να διαχέεται, διευθύνεται και κατανέμεται σωστά.

Γ) Οι ανάγκες σε φωτισμό γενικό ή τοπικό ή συνδυασμένο γενικό και τοπικό, καθώς και η ένταση του φωτισμού εξαρτώνται από το είδος και τη φύση της εργασίας και την οπτική προσπάθεια που απαιτεί.

Δ) Αν από το είδος απασχόλησης των εργαζομένων και τα άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επιχείρησης είναι δυνατό να προκύψουν κίνδυνοι ατυχήματος από απρόοπτη διακοπή του γενικού φωτισμού, πρέπει να υπάρχει εφεδρικός φωτισμός ασφάλειας. Η ένταση του εφεδρικού φωτισμού είναι το 1/100 της έντασης του γενικού και οπωσδήποτε όχι μικρότερη από το 1 λουξ (LUX).

Ε) Οι διακόπτες του τεχνητού φωτισμού πρέπει να είναι εύκολα προσιτοί, ακόμα και στο σκοτάδι και να είναι τοποθετημένοι κοντά στις εισόδους και εξόδους, καθώς και κατά μήκος των διαδρόμων κυκλοφορίας και των θυρίδων προσπέλασης.

Άρθρο 26

Μέτρα προστασίας των εργαζομένων που εκτίθενται σε παράγοντες.

1. Ο εργοδότης οφείλει να παίρνει μέτρα, ώστε να αποφεύγεται ή να ελαχιστοποιείται η έκθεση των εργαζομένων σε παράγοντες, όσο είναι πρακτικά δυνατό. Σε κάθε περίπτωση το επίπεδο έκθεσης πρέπει να είναι κατώτερο από εκείνο που ορίζει η «οριακή τιμή έκθεσης».
2. Ο εργοδότης, για να συμμορφωθεί με τις διατάξεις της παραγράφου 1, υποχρεούται να παίρνει κατά σειρά τα πιο κάτω μέτρα:

A) να αντικαθιστά, όσο είναι πρακτικά δυνατό, τους παράγοντες που είναι επιβλαβείς για την υγεία των εργαζομένων ή επικίνδυνοι με άλλους επιβλαβείς, καθώς και να περιορίζει τη χρήση τους στο χώρο εργασίας.

B) να αντικαθιστά, όσο είναι πρακτικά δυνατό, παραγωγικές διαδικασίες, μεθόδους και μέσα που δημιουργούν στους χώρους εργασίας παράγοντες, οι οποίοι θεωρούνται επιβλαβείς για την υγεία ή επικίνδυνοι, με άλλες που δε δημιουργούν καθόλου τους παράγοντες αυτούς ή τους δημιουργούν σε επίπεδο χαμηλότερο από εκείνο που ορίζει η κατά περίπτωση «οριακή τιμή έκθεσης».

Γ) να περιορίζει, όσο είναι πρακτικά δυνατό, τον αριθμό των εργαζομένων που εκτίθενται, ή ενδέχεται να εκτεθούν σε παράγοντες και το χρόνο έκθεσής τους,

Δ) να παρέχει μέτρα και μέσα ατομικής προστασίας, στους εργαζομένους, όταν δεν είναι πρακτικά δυνατό να αποφευχθεί η επιβλαβής έκθεσή τους με τους τρόπους, που αναφέρονται στην παράγραφο αυτή.

3. Ο εργοδότης εκτός από τις υποχρεώσεις της προηγούμενης παραγράφου πρέπει να λαμβάνει και τα εξής μέτρα:

A) να ελέγχει τη συγκέντρωση ή ένταση των παραγόντων στους χώρους εργασίας και τα επίπεδα έκθεσης των εργαζομένων σ' αυτούς, πριν αρχίσει η λειτουργία μηχανών ή εγκαταστάσεων και σε τακτά χρονικά διαστήματα κατά τη διάρκεια της λειτουργίας τους, καθώς και να αξιολογεί τα αποτελέσματα των ελέγχων αυτών σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του ιατρικού ελέγχου των εργαζομένων σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 27 για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων,

B) να ενεργεί τακτικό έλεγχο και συντήρηση των μέσων, συσκευών ή συστημάτων που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου, ώστε αυτά να λειτουργούν σωστά και να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των διατάξεων του νόμου αυτού ,

Γ) να προβλέπει και να λαμβάνει ειδικά επείγοντα μέτρα για τις περιπτώσεις έκτακτων περιστατικών, που μπορεί να οδηγήσουν σε μεγάλες υπερβάσεις των «οριακών τιμών έκθεσης»,

Δ) να αντικαθιστά σηματοδότηση προειδοποίησης και ασφάλειας των χώρων εργασίας και συστήματα συναγερμού,

Ε) να τηρεί και να ενημερώνει, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις και τις οδηγίες της αρμόδιας αρχής, καταλόγους των εργαζομένων που εκτίθενται στους παράγοντες και βιβλία καταχώρησης των αποτελεσμάτων των ελέγχων που γίνονται σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια.

Άρθρο 32.

Γενικές υποχρεώσεις εργοδοτών – εργαζομένων

A. ο εργοδότης έχει υποχρέωση:

1. Να λαμβάνει κάθε μέτρο που απαιτείται, ώστε να εξασφαλίζονται οι εργαζόμενοι και οι τρίτοι που παραβρίσκονται στους τόπους εργασίας από κάθε κίνδυνο που μπορεί να απειλήσει την υγεία ή τη σωματική τους ακεραιότητα.
2. Να εφαρμόζει κάθε υπόδειξη των τεχνικών και υγειονομικών επιθεωρητών εργασίας και γενικά να διευκολύνει το έργο τους μέσα στην επιχείρηση.
3. Να επιβλέπει την ορθή εφαρμογή των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.
4. Να λαμβάνει συλλογικά μέτρα προστασίας των εργαζομένων.
5. Να γνωστοποιεί στους εργαζομένους τον επαγγελματικό κίνδυνο από την εργασία τους.
6. Να ενθαρρύνει την εκπαίδευση των εργαζομένων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.
7. Να ενημερώνει τους εργαζομένους για τη νομοθεσία που ισχύει σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και για τον τρόπο εφαρμογής της από την επιχείρηση.
8. Να καταρτίζει πρόγραμμα προληπτικής δράσης και βελτίωσης των συνθηκών εργασίας στην επιχείρηση.

9. Να τηρεί ειδικό βιβλίο ατυχημάτων στο οποίο να αναγράφονται τα αίτια και η περιγραφή του ατυχήματος.
- B. Οι εργαζόμενοι έχουν υποχρέωση:
1. Να εφαρμόζουν τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας.
 2. Να χρησιμοποιούν τα ατομικά μέσα προστασίας.
 3. Να διατηρούν τις διατάξεις και τους μηχανισμούς ασφάλειας.
 4. Να παρακολουθούν τα σχετικά σεμινάρια σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας.

Άρθρο 33.

Διοικητικές κυρώσεις.

1. Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει τις διατάξεις του νόμου αυτού και των προεδρικών διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων, που εκδίδονται με εξουσιοδότησή του, επιβάλλεται από τον επιθεωρητή εργασίας, ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις, με πλήρη αιτιολογημένη απόφασή του και ύστερα από κλήση του εργοδότη για παροχή εξηγήσεων:
 - A) πρόστιμο για κάθε παράβαση από δέκα χιλιάδες (10.000) έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) δραχμές,
 - B) προσωρινή διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης για χρονικό διάστημα μέχρι πέντε ημέρες.
2. Στους αναφερόμενους στην παρ. 1 αυτού του άρθρου ο Υπουργός Εργασίας, ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση του επιθεωρητή εργασίας, μπορεί να επιβάλλει με απόφασή του:

- A) Προσωρινή διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των πέντε ημερών,
- B) οριστική διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης.
3. Οι ποινές της παρ. 2 στην περίπτωση των μεταποιητικών επιχειρήσεων, επιβάλλονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας.
4. Κατά την επιλογή και επιβολή των παραπάνω διοικητικών ποινών λαμβάνονται υπόψη ιδίως:
- A) Η αμεσότητα, η σοβαρότητα και η έκταση του κινδύνου.
- B) Η σοβαρότητα της παράβασης, η τυχόν επαναλαμβανόμενη μη συμμόρφωση στις υποδείξεις των αρμόδιων οργάνων, οι παρόμοιες παραβάσεις στο παρελθόν και ο βαθμός υπαιτιότητας.
5. Πριν από την επιβολή των παραπάνω διοικητικών κυρώσεων μπορεί να χορηγηθεί εύλογη προθεσμία για συμμόρφωση ή να παραταθεί μία μόνο φορά η προθεσμία, αν κριθεί ότι εκείνη που χορηγήθηκε αρχικά δεν ήταν επαρκής.
6. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, μπορεί να αυξάνεται το ανώτατο όριο του παραπάνω προστίμου.

Άρθρο 35.

Ποινικές κυρώσεις.

1. Κάθε εργοδότης, κατασκευαστής ή παρασκευαστής, εισαγωγέας ή προμηθευτής, που παραβαίνει από πρόθεση τις διατάξεις του νόμου

αυτού και των κανονιστικών πράξεων, που εκδίδονται με εξουσιοδότησή του, τιμωρείται με φυλάκιση ή με χρηματική ποινή τουλάχιστον εκατό χιλιάδων δραχμών ή και με τις δύο αυτές ποινές.

Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων από επιμέλεια οι παραπάνω δράστες τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή.

2. Σε περίπτωση αναβολής της δίκης, στις υποθέσεις της παραγράφου 1, το δικαστήριο με την απόφασή του ορίζει ρητή δικάσιμο, μέσα σε είκοσι ημέρες.(6)

B) ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

1) Αναγγελία Εργατικού Ατυχήματος.

Όλα τα εργατικά ατυχήματα, με την έννοια της ειδικής εργατικής νομοθεσίας ή της ασφαλιστικής νομοθεσίας και πρακτικής ή με βάση τη νομολογία των δικαστηρίων, δηλαδή αυτά που συμβαίνουν βιαίως στους εργαζομένους κατά την εκτέλεση της εργασίας ή με αφορμή την εργασία, πρέπει να αναγγέλλονται – δηλώνονται ξεχωριστά:

- στις Κρατικές Υπηρεσίες πρόληψης εργατικών ατυχημάτων (Επιθεωρήσεις Εργασίας, Μεταλλείων – Λατομείων κ.λ.π.) και
- στους οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης, που υπάγονται οι εργαζόμενοι (Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων – ΙΚΑ, κυρίως).

Τα θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα, καθώς και τα σοβαρά, κατά περίπτωση πρέπει να αναγγέλλονται αμέσως. Τα δε λοιπά μέσα στις προθεσμίες που θέτουν οι ειδικές διατάξεις των Νόμων. Την ευθύνη αναγγελίας, και στις δύο περιπτώσεις, έχει ο εργοδότης.(7)

Η προθεσμία για την αναγγελία εργατικού ατυχήματος είναι αποκλειστική. Συγχωρείται η υπέρβαση αυτής μόνο για λόγους ανωτέρας βίας. Πιο συγκεκριμένα ο εργοδότης ή ο αντιπρόσωπος αυτού, ο ασφαλισμένος στο ΙΚΑ και στην περίπτωση αδυναμίας ή

θανάτου οι έχοντες δικαίωμα, ο γιατρός που έδωσε τις πρώτες βοήθειες, ή κάθε υπάλληλος του Ιδρύματος που έλαβε γνώση του γεγονότος υποχρεώνονται (άρθρα 21 και 22 του Κανονισμού Ασφαλιστικής Αρμοδιότητας του ΙΚΑ) να αναγγείλουν στο Υποκατάστημα του ΙΚΑ κάθε ατύχημα που συνέβη κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ αφορμής της σε πρόσωπο που υπάγεται στην ασφάλισή του. Ακόμη το ατύχημα μπορεί να αναγγελθεί και από οποιονδήποτε τρίτο που έλαβε γνώση περί αυτού. Η αναγγελία του ατυχήματος πρέπει να γίνει κατ' αρχήν σε 5 ημέρες από τότε που συνέβη. Η δήλωση αυτή γίνεται στο πιο κοντινό προς τον τόπο του εργατικού ατυχήματος υποκατάστημα του ΙΚΑ ή αν δεν βρεθεί τούτο, προς την αστυνομική αρχή η οποία και τη διαβιβάζει στο πλησιέστερο υποκατάστημα. Η δήλωση αυτή πρέπει να περιέχει τα εξωτερικά στοιχεία από τα οποία συνίσταται το ατύχημα και όχι μόνο τα συμπτώματα της πάθησης (Σ.τ.Ε. 1941/85). Η παραπάνω δήλωση είναι απορριπτή όταν περάσει η αποκλειστική προθεσμία για την αναγγελία του ατυχήματος (Σ.τ.Ε. 1685/76 και 298/76). Η προθεσμία αυτή (των πέντε ημερών) είναι δυνατόν να ανασταλλεί όταν συνδράμουν γεγονότα ανωτέρας βίας και οπότε δεν δηλώνει έγκαιρα το ατύχημα. Στην περίπτωση αυτή, και όταν η Τοπική Διοικητική Επιτροπή του ΙΚΑ πείθεται ότι λόγοι ανεξάρτητοι από τη θέληση των δηλούντων τους εμπόδισαν να το δηλώσουν εμπρόθεσμα, μπορεί να δεχθεί και εκπρόθεσμες δηλώσεις αλλά και πάλι όχι μετά από την παρέλευση 60 ημερών για ατύχημα ή δύο χρόνων για το θάνατο (ΑΠ 260/67 και Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών 4597/88, Σ.τ.Ε. 4694/87).

Αναγκαία στοιχεία περιεχομένου δηλώσεως εργατικού ατυχήματος η οποία γίνεται εγγράφως ή προφορικώς συντάσσεται μερίμνη της αρμόδιας υπηρεσίας πρέπει να είναι:

- Α) ονοματεπώνυμο, ιδιότητα, διεύθυνση του εργοδότη,
- Α) ονοματεπώνυμο, ηλικία και επάγγελμα του παθόντα,
- Γ) τις ακριβείς συνθήκες υπό τις οποίες έλαβε χώρα το ατύχημα,
- Δ) τον τόπο που μεταφέρθηκε ο παθών, τη διεύθυνση του κληθέντος ιατρού, το νοσοκομείο, τα ονόματα και οι διευθύνσεις των αυτόπτων μαρτύρων (Σ.τ.Ε 4618/88).

2) Αποζημίωση σύμφωνα με την ειδική εργατική νομοθεσία .

Σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας ή ακόμα και θάνατος του εργαζομένου μπορεί να συμβεί κατά την διάρκεια της εργασίας ως αποτέλεσμα εργατικού ατυχήματος που είναι δυνατόν να οφείλεται σε:

- ππαίσμα του ιδίου ή του εργοδότη ή τρίτου προσώπου
- ανωτέρα βία ή τυχαίο γεγονός
- μη τήρηση από τον εργοδότη των μέτρων ασφαλείας που καθορίζουν οι ειδικές διατάξεις νόμων
- παράλειψη εφαρμογής από τον εργοδότη των γενικών υποχρεώσεων Προνοίας (άρθρο 662 του Αστικού Κώδικα και άρθρο 1 του Βασιλικού Διατάγματος της 25 –8/5-9-1920).

Σ' όλες αυτές τις περιπτώσεις υπάρχει το θέμα ενδεχόμενων ευθυνών για την αποκατάσταση των ζημιών (βλαβών). Κατά το κοινό Αστικό Δίκαιο (άρθρο 914 του Αστικού Κώδικα, Αναγκαστικός Νόμος 2250/1940 και Προεδρικό Διάταγμα 456/1984/ΦΕΚ 164^Α/24-10-1984 η ευθύνη για αποκατάσταση της ζημιάς που έπαθε ο εργαζόμενος από ατύχημα κατά την εκτέλεση της εργασίας βαρύνει τον υπαίτιο εργοδότη, που ευθύνεται και για το ππαίσμα των προσώπων που χρησιμοποιεί (άρθρο 922 Α.Κ.) ή τον τυχόντα τρίτο υπαίτιο. Εάν υπαίτιος αποκλειστικά είναι ο ίδιος ο εργαζόμενος τότε δεν έχει αξίωση για αποζημίωση, εάν εν μέρει μόνον είναι υπαίτιος και ο ίδιος η αξίωσή του θα είναι μειωμένη ανάλογα (άρθρο 300 Α.Κ.). Με την εφαρμογή αυτών των διατάξεων του κοινού Αστικού Δικαίου η ευθύνη του υπόχρεου καλύπτει όλη την έκταση της ζημιάς του εργαζομένου (θετική ζημιά και διαφυγόν κέρδος, άρθρο 298 Α.Κ.). Αναλυτικά η αποζημίωση του κοινού Αστικού Δικαίου περιλαμβάνει:

Άρθρο 928 Α.Κ.: «Σε περίπτωση θανάτωσης προσώπου ο υπόχρεος οφείλει να καταβάλλει τα νοσήλια και τα έξοδα της κηδείας σ' εκείνον που κατά το νόμο βαρύνεται μ' αυτά. Έχει επίσης την υποχρέωση να αποζημιώσει εκείνον που κατά το νόμο είχε δικαίωμα να απαιτεί από το θύμα διατροφή ή παροχή υπηρεσιών».

Άρθρο 929 Α.Κ.: «Σε περίπτωση βλάβης του σώματος ή της υγείας προσώπου η αποζημίωση περιλαμβάνει, εκτός από τα νοσήλια και τη ζημιά που έχει ήδη επέλθει, οτιδήποτε ο παθών θα στερείται στο μέλλον ή θα ξοδεύει επιπλέον εξαιτίας της αύξησης των δαπανών του. Υποχρέωση αποζημίωσης υπάρχει και προς τον τρίτο, ο οποίος είχε κατά το νόμο δικαίωμα να απαιτήσει την παροχή υπηρεσιών από τον παθόντα και τις στερείται».

Άρθρο 930 Α.Κ.: «Η αποζημίωση των δύο προηγούμενων άρθρων που αναφέρεται στο μέλλον καταβάλλεται σε χρηματικές δόσεις κατά μήνα. Όταν υπάρχει σπουδαίος λόγος, η αποζημίωση μπορεί να επιδικαστεί σε κεφάλαιο εφάπαξ».

Ο οφειλέτης της αποζημίωσης μπορεί κατά τις περιστάσεις να υποχρεωθεί να παράσχει ασφάλεια.

Η αξίωση αποζημίωσης δεν αποκλείεται από το λόγο ότι κάποιος άλλος έχει την υποχρέωση να αποζημιώσει ή να διατρέφει αυτόν που αδικήθηκε».

Άρθρο 931 Α.Κ.: «Η αναπηρία ή η παραμόρφωση που προξενήθηκε στον παθόντα λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη κατά την επιδίκαση της αποζημίωσης, αν επιδρά στο μέλλον του».

Άρθρο 932 Α.Κ.: Σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από τη αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Αυτό ισχύει ιδίως για εκείνον που έπαθε προσβολή της υγείας, της τιμής ή της αγνείας του ή στερήθηκε την ελευθερία του. Σε περίπτωση θανάτωσης προσώπου η χρηματική αυτή ικανοποίηση μπορεί να επιδικαστεί στη οικογένεια του θύματος λόγω ψυχικής οδύνης».

Εκτός όμως από τις παραπάνω γενικές διατάξεις έχει θεσπιστεί ευρύτερη ευθύνη των εργοδοτών για αποζημίωση των εργαζομένων για εργατικά ατυχήματα με τον ειδικό Νόμο αριθμ. 551/31-12-1914 «περί ευθύνης προς αποζημίωσιν των εξ ατυχήματος εν τη εργασία παθόντων εργατών και υπαλλήλων» (ΦΕΚ 11^Α/8-1-1915). Ο Νόμος αυτός κωδικοποιήθηκε με το Βασιλικό Διάταγμα της 24-7/25-8-1920 (ΦΕΚ 191^Α) και μέχρι σήμερα τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε αρκετές φορές, χωρίς να μεταβληθεί ο βασικός χαρακτήρας του, της καθιέρωσης δηλαδή της αντικειμενικής ευθύνης του εργοδότη για αποζημίωση του παθόντα από εργατικό ατύχημα, ανεξαρτήτως του εάν βαρύνει τον εργοδότη υπαιτιότητα (αμέλεια ή δόλος). Η παραπάνω ευθύνη του εργοδότη βασίζεται στην θεωρία του επαγγελματικού κινδύνου, σύμφωνα με την οποία αυτός που έχει όφελος από την εργασία του άλλου πρέπει να αναλάβει και τις ευθύνες από τις συνέπειες των κινδύνων.

Η ευθύνη για αποζημίωση των παθόντων εργαζομένων που καθιερώνει ο Νόμος 551/1914 περιλαμβάνει τους εργοδότες:

- οικοδομικών και άλλων τεχνικών έργων
- βιομηχανικών και βιοτεχνικών εργοστασίων, εργαστηρίων, συνεργείων ή και άλλων εργασιών που γίνεται χρήση μηχανικών εργαλείων

- εργασιών μεταφοράς φόρτωσης, εκφόρτωσης και αποθήκευσης κάθε είδους
- ορυχείων και λατομείων (που δεν περιλαμβάνονται στο άρθρο 1 του Νόμου ΒΩΜΑ' 1901)
- επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων που κατασκευάζουν ή χρησιμοποιούν εκρηκτικές ή τοξικές ύλες ή που χρησιμοποιούν κινητήριες μηχανές (ηλεκτρισμού, ατμού και λοιπά).

Την ειδική αυτή ευθύνη έχει και το Δημόσιο και κάθε Νομικό Πρόσωπο που απασχολεί απευθείας (χωρίς παρεμβολή εργολάβου) εργάτες ή υπαλλήλους σε εργασίες ή επιχειρήσεις σαν τις παραπάνω.

Σε όλες τις εργασίες και επιχειρήσεις που αναφέραμε, όταν μεσολαβούν εργολάβοι ή υπεργολάβοι, για την αποζημίωση του παθόντα εργαζομένου ευθύνονται στο ακέραιο ο κύριος της επιχείρησης, ο εργολάβος ή ο υπεργολάβος και αυτός που θα καταβάλλει την αποζημίωση έχει δικαίωμα αναγωγής, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα (άρθρα 926 και 927 Α.Κ.). Σε περίπτωση όμως ατυχήματος σε εργασίες που εκτελούνται για λογαριασμό του Δημοσίου ή άλλου Νομικού Προσώπου, η ευθύνη και αποζημίωση βαρύνει μόνον τον εργολάβο του έργου ή τους τυχόν υπεργολάβους (άρθρο 8 του Ν. 551/1914). Τέλος, σε περίπτωση εκτέλεσης οικοδομικού ή άλλου τεχνικού έργου, ο κύριος του έργου (αυτός δηλαδή τον οποίο αφορά και προς το συμφέρον του οποίου εκτελείται) ευθύνεται για την αποζημίωση του παθόντα από εργατικό ατύχημα εργαζομένου, μόνον όταν υπάρχει εξαρτημένη σχέση εργασίας μ' αυτόν. Διαφορετικά ευθύνεται ο εργολάβος που ανάλαβε το έργο και προσέλαβε τον εργαζόμενο.

Η αποζημίωση του εργαζομένου για εργατικό ατύχημα, σύμφωνα με τον Νόμο 551/1914, είναι περιορισμένη και ορίζεται κατ' αποκοπή με την αριθμ. 15231/873/1974 (ΦΕΚ 402Β/9-4-1974) απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας, Δημοσίων Έργων, Μεταφορών και Εμπορικής Ναυτιλίας ως εξής:

- Σε περίπτωση πλήρους και διαρκούς ανικανότητας περιλαμβάνει μισθούς 6 ετών και δεν είναι κατώτερη των 30.000 δρχ. Εάν το σύνολο των μισθών υπερβαίνει τις 100.000 δραχμές, προστίθεται στο ποσό των 100.000 δραχμών το ¼ της σχετικής υπέρβασης.
- Σε περίπτωση μερικής διαρκούς ανικανότητας περιλαμβάνει το εξαπλάσιο του ποσού κατά το οποίο ελαττώθηκε ή μπορεί να ελαττωθεί το ετήσιο (από μισθούς) εισόδημα του παθόντα ουδέποτε

όμως η αποζημίωση είναι λιγότερη των 30.000 δραχμών. Εάν η ελάττωση υπερβαίνει τις 100.000δραχμές, προστίθεται στο ποσό των 100.000 δραχμών το $\frac{1}{4}$ της σχετικής υπέρβασης.

- Σε περίπτωση πλήρους πρόσκαιρης ανικανότητας: Εάν η ανικανότητα αυτή δεν παραταθεί πέραν των 2 ετών, η αποζημίωση είναι ημερήσια και ίση με το $\frac{1}{2}$ του μισθού που έπαιρνε ο παθών κατά την ημέρα του ατυχήματος και καταβάλλεται από την πέμπτη ημέρα μετά το ατύχημα ή από την πρώτη ημέρα αν το ατύχημα προκάλεσε ανικανότητα πάνω από 10 ημέρες. Μετά την παρέλευση των 2 ετών η ανικανότητα θεωρείται διαρκής και το ποσό που καταβλήθηκε λόγω πρόσκαιρης ανικανότητας αφαιρείται από το ποσό που οφείλεται για την πλήρη διαρκή ανικανότητα.
- Σε περίπτωση μερικής πρόσκαιρης ανικανότητας: Εάν η ανικανότητα αυτή δεν παραταθεί πέραν των 2 ετών, η αποζημίωση είναι ημερήσια και ίση με το $\frac{1}{2}$ της ελάττωσης που μπορεί να υποστεί ο μισθός που έπαιρνε ο παθών κατά την ημέρα του ατυχήματος και καταβάλλεται από την πέμπτη ημέρα μετά το ατύχημα ή από την πρώτη ημέρα αν το ατύχημα προκάλεσε ανικανότητα πάνω από 10 ημέρες. Μετά την παρέλευση των 2 ετών η ανικανότητα θεωρείται διαρκής και το ποσό που καταβλήθηκε λόγω πρόσκαιρης ανικανότητας αφαιρείται από το ποσό που οφείλεται για τη διαρκή μερική ανικανότητα.
- Σε περίπτωση θανάτου του παθόντα (εργαζομένου) η αποζημίωση περιλαμβάνει τους μισθούς 5 ετών και δεν είναι κατώτερη των 30.000 δραχμών. Εάν το σύνολο των μισθών των 5 ετών υπερβαίνει τις 100.000 δραχμές, προστίθεται στο ποσό των 100.000 το $\frac{1}{4}$ της σχετικής υπέρβασης. Εννοείται ότι η αποζημίωση καταβάλλεται στους δικαιούχους κληρονόμους του θανόντα (όπως ορίζει το άρθρο 6 του Ν. 551/1914).

Για τον καθορισμό της αποζημίωσης τίθεται ως βάση ο μισθός του παθόντα: Στην περίπτωση θανάτου η διαρκούς ανικανότητας βάση υπολογισμού της αποζημίωσης είναι ο ετήσιος πραγματικός μισθός (ή ο δυνητικός όταν δεν έχει συμπληρωθεί δωδεκάμηνη απασχόληση) και στην περίπτωση πρόσκαιρης ανικανότητας ο μισθός του παθόντα κατά την ημέρα του ατυχήματος (άρθρο 4 του Ν. 551). Η αποζημίωση που πρέπει να καταβληθεί στις περιπτώσεις της πλήρους και μερικής πρόσκαιρης ανικανότητας οφείλεται για όλες ανεξαιρέτως τις ημέρες και πληρώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου ΔΑ'1912, που

προβλέπει ποινές για τους εργοδότες που καθυστερούν αδικαιολόγητα την πληρωμή της αποζημίωσης (άρθρο 5 του Ν. 551).

Ο υπεύθυνος για την πληρωμή της αποζημίωσης εργοδότης υποχρεώνεται επίσης (άρθρο 7 του Ν. 551/19140 να καταβάλλει και τα έξοδα της ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης και της εν γένει νοσηλείας, ως και εκείνα της κηδεύσεως του παθόντα.

Όταν το εργατικό ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή των προσώπων που χρησιμοποιεί ή σε μη τήρηση των όρων ασφαλείας που έπρεπε να εφαρμοσθούν στην επιχείρηση σύμφωνα με διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών ασφαλείας, οι παθόντες έχουν το εκλεκτικό δικαίωμα να ζητήσουν είτε την καταβολή της αποζημίωσης του Ν. 551/1914, είτε την αποζημίωσή τους σύμφωνα με το κοινό Αστικό Δίκαιο (άρθρο 16 παρ. 2 και 3 του Ν. 551/1914). (Α.Π. 23/68, Α.Π. 19/73, Α.Π. 606/74, Μον. Πρωτ. Αθ. 3639/73, Α.Π. 427/87). Είναι αδιάφορο αν ο παθών έχει εγγραφεί στο μητρώο ασφαλισμένων του ΙΚΑ ή αν έχουν καταβληθεί ή οφείλονται οι εισφορές (Α.Π. 704/75). Η πρακτική σημασία της εκλογής αυτής είναι η εξής: Αν διαλέξει ο εργαζόμενος τα δικαιώματά του από τον Ν. 551, δεν χρειάζεται να επικαλεσθεί υπαιτιότητα του εργοδότη και η αποζημίωση που θα πάρει κανονίζεται ανάλογα με την ανικανότητα για εργασία που του προκάλεσε το ατύχημα. Αν, αντίθετα, διαλέξει το κοινό Δίκαιο θα πρέπει να επικαλεσθεί και να αποδείξει την υπαιτιότητα του εργοδότη και το μέγεθος της βλάβης του. Η επιλογή των δικαιωμάτων του Ν. 551 δεν αποκλείει όμως τις αξιώσεις για αποζημίωση που μπορεί να έχει ο εργαζόμενος που έπαθε από άλλα (εκτός από τον εργοδότη) πρόσωπα που ενδέχεται να τα βαρύνει δόλος ή αμέλεια σχετικά με το ατύχημα (άρθρο 16 παρ. 3 εδαφ. 1^ο Ν. 551, Α.Π. 836/78 Α.Π. 606/74, Ε.αθ. 3507/70/ Εφ. Αιγίου 13/72). Σε τέτοια περίπτωση αξίωση κατά του τρίτου αυτού υπαιτίου για αποζημίωση θα έχει και ο εργοδότης, που θα υποχρεωθεί λόγω του ατυχήματος, με οποιαδήποτε νομική βάση, να καταβάλλει αποζημιώσεις στον παθόντα. (7)

Το Δικαστήριο μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 4 του Ν. 551/1914, να μειώσει το ποσό της αποζημίωσης, όχι όμως κάτω του 1/2, εάν ο εργοδότης ή ο εκπρόσωπός του αποδείξουν ότι το ατύχημα οφείλεται σε αμέλεια του παθόντα. Αμέλεια υπάρχει όταν ο παθών αδικαιολόγητα παραβαίνει τις διατάξεις νόμων ή διαταγμάτων για τους όρους ασφαλείας ή κανονισμών για το ίδιο θέμα που εκδόθηκαν είτε από αρμόδια Κρατική Αρχή είτε από τον εργοδότη και επικυρώθηκαν από Κρατική Αρχή με τον όρο οι κανονισμοί αυτοί να είναι αναρτημένοι σε προσιτά μέρη του τόπου εργασίας (Α.Π. 111/72 και 614/72).

Οι αξιώσεις των εργαζομένων με βάση το Νόμο 551 ούτε συμψηφίζονται, ούτε κατάσχονται, ούτε εκχωρούνται, ούτε μπορούν με συμφωνία να περιορισθούν και εξασφαλίζονται προνομιακά σε περίπτωση αναγκαστικής διαχείρισης της περιουσίας του εργοδότη (άρθρα 9, 14, 15). Εάν ο εργοδότης ανέφερε και δήλωσε το ατύχημα προς τις αρμόδιες Αρχές η παραγραφή είναι τριετής, διαφορετικά ισχύει η εικοσαετής παραγραφή του κοινού Δικαίου.

3) Ασφαλιστική κάλυψη από τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης .

Σύμφωνα με το άρθρο 60 παρ. 3 του Αναγκαστικού Νόμου 1846/1951, σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος ασφαλισμένου στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ) εάν αυτός (ή σε περίπτωση θανάτου τα μέλη της οικογενείας του) δικαιούται τις ασφαλιστικές παροχές (επίδομα ανικανότητας ή σύνταξη αναπηρίας) που προβλέπονται από την νομοθεσία του ΙΚΑ, ο αντίστοιχος εργοδότης ή τα πρόσωπα που χρησιμοποιεί αυτός απαλλάσσονται από τις υποχρεώσεις του Νόμου 551/1914 για πληρωμή αποζημίωσης και εξόδων νοσηλείας (και κηδείας). Η απαλλαγή ισχύει και αν ακόμα το ατύχημα οφείλεται σε αμέλεια οποιουδήποτε βαθμού του εργοδότη ή των προσώπων που χρησιμοποιεί αυτός. Η απαλλαγή όμως αυτή δεν περιλαμβάνει και τον τυχόντα τρίτο υπαίτιο (πρόσωπο δηλαδή ξένο προς τον εργοδότη ή τα πρόσωπα που χρησιμοποιεί), καθώς και τους εργαζομένους στην ίδια επιχείρηση εργατοϋπαλλήλους.

Ο εργοδότης απαλλάσσεται από την πληρωμή αποζημίωσης για την σωματική ή πνευματική βλάβη της υγείας του παθόντα σε εργατικό ατύχημα, ακόμα και αν δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις που ισχύουν για τα μέτρα Υγιεινής και Ασφαλείας (Α.Π. 270/88). Σε αυτές τις περιπτώσεις όμως, που το ατύχημα οφείλεται σε αμέλεια του εργοδότη ή των προσώπων που χρησιμοποιεί να ρυθμίσουν τους όρους και τις συνθήκες παροχής της εργασίας κατά τρόπο που να προστατεύεται η υγεία του εργαζομένου, παρέχεται στον παθόντα η δυνατότητα να αξιώσει από τον εργοδότη πληρωμή χρηματικής αποζημίωσης λόγω ηθικής βλάβης (ως συνέπεια της αδικοπραξίας από την αιτία αυτή, άρθρο 932 Α.Κ., Α.Π. 836/78, ΕΕΔ 38/79, Ε. Πατρών 123/74). Επίσης σε περίπτωση θανατηφόρου ατυχήματος, η οικογένεια του παθόντα διατηρεί αξίωση κατά του εργοδότη για ψυχική οδύνη.

Σύμφωνα με το άρθρο 34 παρ. 2 του Αναγκαστικού Νόμου 1846/1951, εάν με δικαστική απόφαση βεβαιώνεται ότι το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή των προσώπων που χρησιμοποιεί, ο εργοδότης υποχρεώνεται να καταβάλλει στον παθόντα τη διαφορά μεταξύ της αποζημίωσης που οφείλεται στη συγκεκριμένη περίπτωση (με βάση τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα), (Ε. Αθ. 664/71, Ε.Αθ. 4689/79) και του ολικού ποσού των ασφαλιστικών παροχών. Το ΙΚΑ δικαιούται επίσης να αξιώσει από τον εργοδότη κάθε δαπάνη που αντιπροσωπεύουν οι χορηγούμενες απ' αυτό ασφαλιστικές παροχές, όπως καθορίζει η απόφαση Υπουργού Εργασίας αριθμ. 51476/1954 (ΦΕΚ 172Β' /25-8-1954), «περί τρόπου υπολογισμού δαπανών του ΙΚΑ προς περίθαλψιν εργατικού ατυχήματος οφειλομένου εις δόλον του εργοδότη».

Το ΙΚΑ, σύμφωνα με τον Νόμο 4476/1965 (άρθρο 18), υποκαθίσταται στην αξίωση που έχει ο ασφαλισμένος κατά τρίτου προσώπου για αποκατάσταση ζημίας από ασθένεια ή αναπηρία που έχει προκληθεί από το πρόσωπο αυτό. Σε περίπτωση θανάτου του παθόντος ασφαλισμένου το ΙΚΑ υποκαθίσταται στην αξίωση των μελών της οικογένειας κατά υποχρέου. Η αξίωση του ΙΚΑ επεκτείνεται μέχρι του ποσού αποτίμησης των ασφαλιστικών παροχών που οφείλονται απ' αυτό στον δικαιούχο της αποζημίωσης (Βασιλικό Διάταγμα αριθμ. 226 της 23-2/21-3-1973) «περί υπολογισμού δαπανών ΙΚΑ οφειλομένων προς ασφαλισμένους ή τα μέλη οικογενειών των εκ προσγενομένης αυτοίς ζημίας παρά των εις αποζημίωσιν υποχρέων», ΦΕΚ 66^Α).

Ο παθών σε εργατικό ατύχημα διατηρεί αξίωση κατά του εργοδότη και για την πληρωμή του μισθού, εφόσον εμποδίζεται (από σπουδαίο λόγο που δεν οφείλεται σε υπαιτιότητά του) να εργασθεί. Ο εργαζόμενος δικαιούται τον μισθό 15 ημερών, εάν έχει συμπληρώσει 10 ημέρες εργασίας και δεν έχει υπερβεί το έτος και σε κάθε άλλη περίπτωση μισθό ενός μηνός. Πλην όμως, ο εργοδότης αφαιρεί από τον μισθό τα ποσά που πλήρωσε το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Διευκρινίζεται ότι για τις τρεις πρώτες ημέρες της ασθένειας ο εργοδότης υποχρεώνεται να πληρώσει το 1/2 του μισθού (που αντιστοιχεί σε αυτές).

Τα ζητήματα κοινωνικής ασφάλισης των εργαζομένων στην Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η.) ρυθμίσθηκαν με τον Νόμο 4491/1966, ο οποίος προβλέπει παροχή μηνιαίας σύνταξης στους παθόντες σε εργατικό ατύχημα (Α.Π. 626/72) το οποίο αναφέρεται στο προσωπικό της ΔΕΗ οι οποίοι είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ, ο εργοδότης απαλλάσσεται της υποχρέωσης καταβολής αποζημίωσης (Α.Π. 625/74). Σύμφωνα με το Νόμο αυτό (άρθρα 1παρ. 2 και 380 δεν έχουν ισχύ για το προσωπικό της ΔΕΗ οι διατάξεις του Ν. 551/1914

Τέλος, ο εργοδότης δεν απαλλάσσεται από την ευθύνη για πληρωμή αποζημίωσης με βάση τον Ν. 551,(Α.Π. 1003/1975), εάν ο παθών είναι ασφαλισμένος σε κλαδικά Ταμεία Ασφάλισης (παραδειγμα: Ταμείο Σύνταξης Αυτοκινητιστών – Τ.Σ.Α), που διατηρήθηκαν με βάση το άρθρο 5 παρ. 1 του Α,Ν. 1846/1951 και την σχετική ερμηνεία του άρθρου 33 παρ. 2 του Ν.Δ. 2698/1953. Και αυτό γιατί η διάταξη του άρθρου 60 του Ν. 1846 αναφέρεται (για την απαλλαγή) μόνον στο ΙΚΑ και δεν επεκτάθηκε η εφαρμογή της και στα υπόλοιπα ειδικά Ταμεία ασφάλισης.

Γ) ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

Με την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έγινε εμφανής η ανάγκη διαμόρφωσης μιας σφαιρικής προσέγγισης του θέματος της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων έτσι ώστε να μειωθούν στο ελάχιστο τόσο τα ατυχήματα που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια της εργασίας, όσο και οι επαγγελματικές ασθένειες. Έγινε λοιπόν παραδεκτό ότι η επαγγελματική υγεία και ασφάλεια πρέπει να αποτελούν αντικείμενο προσοχής της Κοινότητας και αυτό παρά τις προοδευτικές βελτιώσεις στον τομέα της προστασίας της επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας, σε σχέση με το παρελθόν. Παρά όμως τις βελτιώσεις, ο ρυθμός αλλαγής διέφερε από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, γεγονός που δημιουργούσε μεγάλες διαφορές μεταξύ των μέτρων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων. Έπρεπε λοιπόν να υπάρξει μια συντονισμένη κοινοτική πρωτοβουλία, η οποία ενόψει της ενιαίας αγοράς, θα ενίσχυε την ανάγκη για την υιοθέτηση των ελαχίστων απαιτήσεων υγείας και ασφάλειας κατά την εργασία έτσι ώστε να εξασφαλισθεί ο ανταγωνισμός, η παραγωγικότητα και η προστασία των εργαζομένων σε ίση βάση.

Τα μέτρα τα οποία πάρθηκαν μεταξύ 1986-1989 αφορούσαν κατά κύριο λόγο θέματα σχετικά με την υγεία και την προστασία των εργαζομένων και βασίζοντο στο άρθρο 118^Α CCE. Δεν επρόκειτο για την πρώτη φορά που η Κοινότητα επεδείκνυε ενδιαφέρον για τα ζητήματα αυτά. Το 1974 με την **απόφαση 74/325 CCE**, η Κοινότητα θέσπισε την ονομαζόμενη Συμβουλευτική Επιτροπή για την ασφάλεια, την υγιεινή και την προστασία της υγείας στους χώρους εργασίας. Το 1978, το Συμβούλιο Υπουργών ενέκρινε ένα πρώτο πρόγραμμα δράσης (1978 –1982) για αυτό το σκοπό, ενώ το 1984 υιοθετήθηκε ένα δεύτερο

πρόγραμμα (1984 –1988). Εντούτοις έως το 1988 λίγα μόνο νομοθετικά κείμενα είχαν εγκριθεί. Μεταξύ αυτών αξίζει να αναφερθούν: **η οδηγία 77/576 CEE** που αφορά τη σήμανση στους χώρους εργασίας, **η οδηγία 80/1107 CCE** που αφορά την προστασία των εργαζομένων από την έκθεσή τους σε φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες και **η οδηγία 82/501 CCE** η οποία αφορά τα μεγάλα ατυχήματα που έχουν να κάνουν με ορισμένες βιομηχανικές δραστηριότητες.

Το 1988 το Συμβούλιο συνέστησε ομάδα εμπειρογνομώνων, που επικουρεί την Επιτροπή στην εξέταση εθνικών νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων στον τομέα Υγιεινής Ασφάλειας της εργασίας, τις οποίες τα κράτη – μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν στην Επιτροπή το ταχύτερο δυνατόν. Με τον τρόπο αυτό η Επιτροπή είναι διαρκώς ενημερωμένη για την πορεία εναρμόνισης κάθε κράτους μέλους με την Κοινοτική νομοθεσία.

Με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1987) δόθηκε νέα ώθηση στην κοινωνική πολιτική της Κοινότητας, και ειδικότερα σε θέματα που αφορούν την βελτίωση της υγιεινής και της ασφάλειας. Θεωρήθηκε λοιπόν αναγκαίο να καθορισθεί ένα σύνολο ελάχιστων απαιτήσεων έτσι ώστε να διευκολυνθεί η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και η ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων.

Θα πρέπει να τονιστεί ότι μετά την έκδοσή της η κοινοτική δράση στον τομέα της υγιεινής και της ασφάλειας δεν περιορίστηκε μόνο στην νομοθεσία. Χρησιμοποιήθηκαν πρακτικές συστάσεις, κώδικες δεοντολογίας, ενημερωτικά κείμενα και οικονομική ενίσχυση για την υποστήριξη και συμπλήρωση των νομοθετικών μέτρων. Το 1987, η Επιτροπή ανταποκρινόμενη στην πρόσκληση – πρόκληση του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για βελτίωση των ελαχίστων όρων και κανόνων της Υγείας Ασφάλειας της εργασίας κοινοποίησε στο Συμβούλιο το τρίτο πρόγραμμα δράσης (1988 –1992) πριν τη λήξη του δευτέρου. Η φιλοσοφία του προγράμματος είναι ότι η Υ.Α.Ε. δεν πρέπει να εξετάζεται μόνο με οικονομικούς όρους. Η δημιουργία της εσωτερικής αγοράς περιλαμβάνει ένα σημαντικό στοιχείο κοινωνικής πολιτικής σύμφωνα με την οποία η φυσική και διανοητική προστασία των εργαζομένων αποτελεί υψηλή προτεραιότητα.

Με την ολοκλήρωση του τρίτου προγράμματος δράσης το 1992, αποφασίστηκε από το Συμβούλιο να ανακηρυχθεί το έτος αυτό σε **«Ευρωπαϊκό έτος για την ασφάλεια, την υγιεινή και την υγεία στο χώρο εργασίας»**, ώστε να γίνει αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του

τρίτου προγράμματος δράσης, της συνοχής στην εκτέλεσή του, καθώς και της δέσμευσης των εργοδοτών και των εργαζομένων για την προστασία της ασφάλειας στους χώρους εργασίας. Η επιλογή του 1992 δεν ήταν τυχαία, ήταν το έτος ΣΥΜΒΟΛΟ για την υλοποίηση της μεγάλης εσωτερικής αγοράς. Το Ευρωπαϊκό έτος είχε ως κεντρική ιδέα ότι η οικονομική πρόοδος και η ευημερία όλων, καρποί της μεγάλης εσωτερικής αγοράς, διέρχονται μέσω της ασφάλειας και υγείας στο χώρο εργασίας. Το Ευρωπαϊκό έτος Υ.Α.Ε. είχε ως στόχο να αξιοποιήσει και να προωθήσει το σημαντικό σύνολο των κοινοτικών μέτρων που έχουν ληφθεί στο συγκεκριμένο τομέα, προετοιμάζοντας ταυτόχρονα και το μέλλον προκειμένου να αποδειχθεί ότι η κοινωνική Ευρώπη εξελίσσεται παράλληλα με την οικονομική.

Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ έχουμε κάποιες αλλαγές που άπτονται άμεσα ή έμμεσα του πεδίου της Υ.Α.Ε. Μεταξύ αυτών αξίζει να αναφερθεί, το άρθρο 118 σύμφωνα με το οποίο ανατίθεται στην Επιτροπή η αποστολή να προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών στα θέματα που αφορούν την προστασία από τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες. Βέβαια ο τομέας της Υ.Α.Ε. με τη στενή έννοια του όρου δεν διαφοροποιείται με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Επαναβεβαιώθηκε, όμως η βούληση των εταίρων να προστατεύουν την υγεία και ασφάλεια των ευρωπαϊκών εργαζομένων και τονίστηκε ιδιαίτερα, πρόθεσή τους οι σχετικές διατάξεις να μην δημιουργούν αδικαιολόγητες διακρίσεις σε βάρος των εργαζομένων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Το Νοέμβριο του 1993 η Επιτροπή πρότεινε **«Γενικό πλαίσιο δράσης της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον τομέα της ασφάλειας, της υγιεινής και της προστασίας της υγείας κατά την εργασία (1994 –2000).»** Βάσει του οποίου θα αποφασίζονταν η μελλοντική δράση της Κοινότητας στον τομέα Υ.Α.Ε. Το συμβουλευτικό αυτό έγγραφο αποτέλεσε τη βάση για το τέταρτο πρόγραμμα (1996-2000) στο οποίο τονίστηκε η σημασία της εφαρμογής της εκλογίκευσης και της ισχυροποίησης της κοινοτικής νομοθεσίας.

Μετά την επιτυχία του Ευρωπαϊκού έτους Υ.Α.Ε. 1992, η Κοινότητα καθιέρωσε τον εορτασμό της «Ευρωπαϊκής εβδομάδας Υ.Α.Ε.» κάθε Οκτώβριο από το 1996 και μετά, που σκοπό έχει την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση εργοδοτών και εργαζομένων σε κάποιο ειδικό θέμα, το οποίο αποφασίζει η Επιτροπή και είναι κοινό για όλες τις χώρες.

Τέλος με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997 η οποία ισχύει για το δεύτερο μέρος του τέταρτου προγράμματος η Επιτροπή επανεξέτασε τις προτεραιότητές της και τις ιεράρχησε ως εξής:

- αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας
- προετοιμασία για τη διερεύνηση
- ενδυνάμωση της απασχόλησης
- εστίαση στους νέους εργασιακούς κινδύνους

Τα νομοθετήματα τα οποία ψηφίστηκαν σχετικά με την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες: μία πρώτη η οποία περιλαμβάνει νομοθετήματα γενικής φύσεως και μία δεύτερη η οποία περιλαμβάνει νομοθετήματα εξειδικευμένα. (8)

Τα νομοθετήματα γενικής φύσεως

Κατ' αρχάς η **οδηγία 89/391 CCE** ορίζει τους γενικούς κανόνες οι οποίοι πρέπει να ισχύουν έτσι ώστε να προωθηθεί η βελτίωση της υγιεινής και της ασφάλειας των εργαζομένων στους χώρους εργασίας.

Η οδηγία αυτή προσδιορίζει το πλαίσιο, εντός του οποίου κινούνται όλες οι άλλες οδηγίες. Οι πέντε πρώτες, οι οποίες υιοθετήθηκαν μετά την οδηγία – πλαίσιο 89/391 μπορούν να χαρακτηρισθούν ως γενικού χαρακτήρα. Η οδηγία αυτή έχει ένα ευρύ πεδίο εφαρμογής και εφαρμόζεται τόσο στις δραστηριότητες του δημόσιου τομέα όσο και του ιδιωτικού.

Προσδιορίζει τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες των εργοδοτών και τις υποχρεώσεις των εργαζομένων. Οι εργοδότες οφείλουν να σέβονται μια σειρά κανόνων σχετικά με την πρόβλεψη. Πρέπει επίσης να παρέχουν στους εργαζόμενους ευρεία πληροφόρηση και να διαβουλεύονται μαζί τους.

Εξάλλου η οδηγία 89/391 υιοθετεί μία διαδικασία, η οποία επιτρέπει την προσαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας στις εξελίξεις που προέρχονται από την τεχνολογική πρόοδο σε διεθνές επίπεδο. Δημιουργήθηκε επίσης μία επιτροπή, η οποία εγκρίνει τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σε περίπτωση μη έγκρισης οι προτάσεις αυτές παρουσιάζονται στο Συμβούλιο, το οποίο εντός τριών μηνών μπορεί να αποφασίσει.

Εάν δεν το κάνει, η Επιτροπή έχει τελικά την δυνατότητα να εγκρίνει τα μέτρα.

Η οδηγία 89/654 CCE οριοθετεί τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υγιεινή και την ασφάλεια στους χώρους εργασίας, διασφαλίζοντας την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων.

Η οδηγία 89/655 CCE αφορά τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για την χρησιμοποίηση εξοπλισμού εργασίας από τους εργαζόμενους κατά την εργασία τους. Έτσι ο εργοδότης πρέπει να βασίζεται στην επιλογή του εξοπλισμού εργασίας στις ειδικές συνθήκες εργασίας και στους κινδύνους που υφίσταται οι εργαζόμενοι ώστε να εξαλειφονται ή να ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι αυτοί.

Θεωρείται επίσης απαραίτητη η παροχή κατάλληλης αγωγής και κατάρτισης από τον εργοδότη προς τους εργαζόμενους.

Η χρησιμοποίηση, συντήρηση ή επισκευή του εξοπλισμού εργασίας που συνεπάγεται ειδικό κίνδυνο μπορεί να διεξάγεται μόνο από εργαζόμενους ειδικά καθορισμένους για το καθήκον αυτό.

Η οδηγία 89/656 CCE αφορά τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για τη χρήση από τους εργαζόμενους εξοπλισμού ατομικής προστασίας κατά την εργασία, που πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις των σχετικών κοινοτικών διατάξεων για τον σχεδιασμό και την κατασκευή.

Η τέταρτη **οδηγία 90/269 CCE** αφορά τις ελάχιστες απαιτήσεις υγείας και ασφάλειας κατά την χειρωνακτική διακίνηση φορτίων που συνεπάγεται κινδύνους, ιδίως για τη ράχη και την οσφυϊκή χώρα των εργαζομένων. Τέλος η Πέμπτη **οδηγία 90/270 CCE** αναφέρεται στις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης.

Τα νομοθετήματα ειδικής φύσεως

Το 1992, η Επιτροπή υιοθέτησε μία πρόταση οδηγίας σχετικά με την προστασία των νέων κατά την εργασία. Με την πρόταση αυτή προβλέπεται η απαγόρευση της εργασίας των παιδιών κάτω των 15 ετών. Εντούτοις σε ορισμένες περιπτώσεις επιτρέπεται μείωση αυτού

του ορίου σε 13 ή 14 έτη για ελαφρές εργασίες και 14 έτη για επαγγελματική κατάρτιση.

Το Συμβούλιο Υπουργών υιοθέτησε την **οδηγία 94/33 CCE**, η οποία εκτός των άλλων καθορίζει ειδικούς κανόνες για την υγεία και την ασφάλεια των νέων.

Η **οδηγία 92/85 CCE** αφορά τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για την προώθηση βελτιωμένης ιατρικής περίθαλψης στα πλοία. Πάντα μέσα στο ίδιο πλαίσιο, η **οδηγία 93/103 CCE** αναφέρεται στα αλιευτικά πλοία και στοχεύει στην βελτίωση της ασφάλειας σ' εκείνα τα αλιευτικά που είναι πάνω από 12 μέτρα. Το 1992 η Επιτροπή υιοθέτησε πρόταση οδηγίας που αφορά τους χώρους εργασίας επί των μέσων μεταφοράς και αποβλέπει στην προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων στους τομείς των οδικών, σιδηροδρομικών, αεροπορικών, θαλάσσιων και υδάτινων μεταφορών.

Η **οδηγία 92/58 CCE** η οποία υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο στις 24 Ιουνίου 1992 αφορά τις ελάχιστες προδιαγραφές για την σήμανση ασφάλειας ή και υγείας στην εργασία. Έχει ως στόχο να καταπολεμήσει τους κινδύνους που απορρέουν λόγω των γλωσσικών και των πολιτιστικών διαφορών που προέρχονται από την ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων.

Έτσι καθίσταται υποχρεωτική η χρησιμοποίηση ομοιόμορφης σήμανσης και εισάγονται νέες πινακίδες για την ασφάλεια των εργαζομένων.

Η **οδηγία 92/57 CCE** του Συμβουλίου της 24^{ης} Ιουνίου 1992 αφορά την εφαρμογή ελαχίστων απαιτήσεων ασφάλειας και υγείας στα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια. Στόχος της οδηγίας είναι η πρόληψη των κινδύνων με την καθιέρωση μιας αλυσίδας ευθύνης που συνδέει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, η σταδιακή βελτίωση της υγιεινής και της ασφάλειας των εργαζομένων στα εργοτάξια και η διασφάλιση της εναρμόνισης των ελάχιστων προδιαγραφών.

Στον κλάδο των εξωρυκτικών βιομηχανιών υπήρχε η **οδηγία 86/188 CCE**, η οποία αφορούσε την ασφάλεια των εργαζομένων εναντίον του κινδύνου έκθεσής τους στο θόρυβο στις υπόγειες εργασίες. Εν συνεχεία, η **οδηγία 92/91 CCE** καθόρισε τις ελάχιστες προδιαγραφές με στόχο τη βελτίωση της ασφάλειας των εργαζομένων σε τέτοιου είδους βιομηχανίες.

Η **οδηγία 92/104 CCE** αναφέρεται στην υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων στις υπαίθριες ή υπόγειες εξορυκτικές βιομηχανίες. Η **οδηγία 90/394 CCE** αφορά την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους παράγοντες κατά την εργασία. Θεσπίζονται ελάχιστες προδιαγραφές σχετικά με αυτούς τους παράγοντες, όπως και οριακές τιμές έκθεσης.

Η οδηγία **90/67 CEE** του Συμβουλίου αφορά την προστασία των εργαζομένων από κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσής τους σε βιολογικούς παράγοντες, και τους κατατάσσει σε τέσσερις ομάδες κινδύνου ανάλογα με τη σημασία κινδύνου μόλυνσης που παρουσιάζουν. Για την ασφάλεια των εργαζομένων κατά των κινδύνων που προέρχονται από έκθεσή τους σε χημικούς παράγοντες, η Επιτροπή υιοθέτησε την **οδηγία 91/322 CEE**, στην οποία περιλαμβάνεται ένας κατάλογος 27 χημικών παραγόντων με τις οριακές τιμές έκθεσης. Τέλος για την προστασία των εργαζομένων κατά των κινδύνων που προέρχονται από την έκθεσή τους σε φυσικούς παράγοντες, η επιτροπή κατέθεσε μία πρόταση οδηγίας το τέλος του 1992. Η οδηγία αυτή αφορά τέσσερις φυσικούς παράγοντες: τον θόρυβο, τις μηχανικές δονήσεις, τις ακτινοβολίες ορατού φωτός και τα ηλεκτρομαγνητικά κύματα. Το 1994 παρουσιάστηκε μια τροποποιημένη πρόταση, η οποία περιλαμβάνει ορισμένες τεχνικές και συντακτικές διορθώσεις, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Παρά όμως τη σημαντική πρόοδο που σημειώθηκε στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας, τόσο ο αριθμός των εργατικών ατυχημάτων, όσο και η περίπτωση των επαγγελματικών ασθενειών βρίσκονται σε πάρα πολύ υψηλά επίπεδα. Η Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατέγραψε σε πρόσφατη έρευνά της 5 εκατομμύρια εργατικά ατυχήματα με αποχή από την εργασία, η οποία υπερβαίνει τις τρεις ημέρες και σχεδόν 6.500 θανάτους. Τα αποτελέσματα της Έρευνας αφορούν οκτώ κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και καλύπτουν 131,9 εκατομμύρια εργαζομένους, ήτοι το 90% των απασχολούμενων στα 15 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως φαίνεται από τη σύντομη αυτή ανασκόπηση, η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων, στηρίχθηκε σε μια σειρά νομοθετημάτων γενικής και ειδικής φύσεως.

Όμως 10 σχεδόν χρόνια μετά την υιοθέτηση της οδηγίας πλαίσιο 89/391, ο αριθμός των εργατικών ατυχημάτων όσο και η περίπτωση των επαγγελματικών ασθενειών βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα γεγονός που συνεπάγεται ένα τεράστιο κόστος από την

άποψη της ανθρώπινης δυστυχίας αλλά και από οικονομική άποψη .

Εκτιμήσεις της Επιτροπής υπολογίζουν το άμεσο κόστος ότι ανέρχεται στα 30 δις. ECU , που αποτελεί εμπόδιο στην αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης .

Φαίνεται λοιπόν ότι η εφαρμογή μιας βέλτιστης πρακτικής όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια στον χώρο εργασίας είναι όχι μόνο θεμιτή από ηθική άποψη αλλά και συγχρόνως λογική από οικονομική και συνίσταται στη μείωση των εργατικών ατυχημάτων , άρα και του κόστους τους , επιλογή που θα συμβάλλει καθοριστικά στην ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής , ανταγωνιστικής και βασισμένης στην ποιότητα οικονομίας .

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

(4) ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΔΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ-ΛΑΙΜΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ,ΤΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ σελ. 43-51 , ΑΡΘΡΟ .

(5) ΤΖΗΚΑ-ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ,ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ σελ.175-178, Ε.Μ.Π.,ΑΘΗΝΑ 1990 .

(6) ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ,ΥΠΟΥΡ ΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ .

(7) ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ , ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε , ΑΘΗΝΑ 1996 .

(8) ΑΝΑΛΥΤΗΣ ΜΗΝΑΣ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ σελ.30-71 , ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε , ΑΘΗΝΑ 1998 .

5. ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

Η μελέτη των εργατικών ατυχημάτων είναι αναγκαία και επιβεβλημένη λόγω του απώτερου σκοπού που έχει δηλαδή τη μελλοντική πρόληψή τους. Κάθε στοιχείο το οποίο έχει σχέση με εργατικό ατύχημα είναι αντικείμενο της μελέτης. Τα στοιχεία αυτά καταγράφονται σε ειδικά δελτία που ανταποκρίνονται στις ανάγκες κάθε επιχείρησης.

Για την παρακολούθηση της πορείας των εργατικών ατυχημάτων, χρησιμοποιούμε τρεις βασικούς δείκτες, με τους οποίους μπορεί κανείς να συγκρίνει τα εργατικά ατυχήματα με αυτά των άλλων χώρων. Οι δείκτες αυτοί είναι ο δείκτης συχνότητας, ο δείκτης βαρύτητας και ο δείκτης συμβάντων.(9)

Ο δείκτης συχνότητας, που έχει άμεση σχέση με τον απόλυτο αριθμό των εργατικών ατυχημάτων, αναφέρεται σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο και υπολογίζεται από την ακόλουθη σχέση:

$$\text{Δείκτης Συχνότητας} = \frac{(\text{Αριθμ. Ατυχημάτων} \times 1.000.000)}{(\text{Αριθμ. Ανθρωποωρών εργασίας})}$$

Έτσι μπορούμε να συγκρίνουμε τον αριθμό των ατυχημάτων σε διάφορες επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου δραστηριότητας. Προτού προχωρήσουμε στην σημασία του δείκτη συχνότητας θα πρέπει να σημειώσουμε ότι σε παγκόσμια κλίμακα χρησιμοποιείται ο συντελεστής 1.000.000.

Ο δείκτης συχνότητας, που στη βάση του είναι τεχνητός, μπορεί από χώρα σε χώρα να οδηγήσει στην εξαγωγή μη συγκρίσιμων συμπερασμάτων γιατί υπάρχουν χώρες που καταχωρούν τα ατυχήματα:

- με διάρκεια ίση ή μεγαλύτερη των τριών ημερών ενώ άλλες χώρες καταχωρούν τα ατυχήματα.
- ανεξάρτητα από τη διάρκειά τους.

Ο δείκτης συχνότητας όμως δεν μας επιτρέπει να υπολογιστούν με ακρίβεια οι συνέπειες των ατυχημάτων. Καλύτερη εικόνα του

προβλήματος μας δίνει ο δείκτης βαρύτητας. Ο δείκτης βαρύτητας, έχει άμεση σχέση με τις ημέρες που έμειναν οι εργαζόμενοι μακριά από την εργασία τους, και εκφράζεται από τον ακόλουθο τύπο:

$$\text{Δείκτης Βαρύτητας} = \frac{(\text{Αριθμ. Ανθρωποωρών εκτός εργασίας} \times 1000)}{(\text{Αριθμός ανθρωποωρών εργασίας})}$$

Ο δείκτης βαρύτητας δείχνει το χρόνο ή μάλλον τις ημέρες που χάθηκαν από τα εργατικά ατυχήματα και είναι δείκτης οικονομικός σε αντίθεση με τον δείκτη συχνότητας που είναι τεχνικός.

Ο δείκτης συμβάντων, έχει άμεση σχέση με βαθμό έκθεσης των εργαζομένων στα εργατικά ατυχήματα και υπολογίζεται ως εξής:

$$\text{Δείκτης Συμβάντων} = \frac{(\text{Αριθμός Ατυχημάτων} \times 1000)}{(\text{Μέσος Αριθμός εκτεθειμένων εργαζομένων})}$$

Οι δείκτες συχνότητας και βαρύτητας των ατυχημάτων παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες ως προς τις συνθήκες ασφαλείας που επικρατούν σε ένα εργοστάσιο, είτε αντιμετωπίζονται μεμονωμένα είτε σε σχέση προς άλλα εργοστάσια, όταν η σύγκριση είναι δυνατή. Γι' αυτό θα ήταν ευχής έργο να δημοσιεύονται τακτικά τα καταγραφόμενα στοιχεία στους διάφορους κλάδους δραστηριότητας (δείκτες συχνότητας και βαρύτητας). Στη σημερινή φάση ελάχιστες χώρες δημοσιεύουν δείκτες συχνότητας και βαρύτητας για τα εργατικά ατυχήματα.

Τις οδηγίες του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας ακολουθούν οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εκτός Ελλάδας και Ιρλανδίας), η Ιαπωνία και η Αυστραλία. (10)

Όσο αφορά την Ελλάδα, η βασική υπηρεσία που επεξεργάζεται τα στοιχεία εργατικών ατυχημάτων που ανακοινώνονται στο I.K.A, δεν δίνει επεξεργασμένα στοιχεία επιδότησης εργατικών ατυχημάτων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, αν και υπάρχουν τα αντίστοιχα στοιχεία κατά περιφερειακό υποκατάστημα και στο σύνολο των εργατικών ατυχημάτων

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

(9) ΑΓΓΕΛΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ σελ.8-11,ΑΡΘΡΟ, ΑΘΗΝΑ 1960 .

(10) ΣΠΥΡΟΣ ΜΠΡΑΝΗΣ, ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ σελ.15-18 ,ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε ,Έκδοση 3^η , ΑΘΗΝΑ 1998 .

6. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ

Οι πηγές για τα στατιστικά στοιχεία των εργατικών ατυχημάτων είναι κυρίως:

- Το Τμήμα Στατιστικής της Γενικής Διεύθυνσης Αναλογικών Μελετών και Στατιστικής του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ) με στοιχεία για εργατικά ατυχήματα που δηλώθηκαν από ασφαλισμένους του ΙΚΑ. Τα στοιχεία παρουσιάζονται στην ετήσια έκδοση: "Δελτίο Εργατικών Ατυχημάτων ΙΚΑ".

- Η Γενική Γραμματεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε.) που εκδίδει την "Ετήσια Έρευνα Δραστηριότητας των Οργανισμών Κοινωνικών Ασφαλίσεων". Παρουσιάζονται κατά βάση τα στοιχεία του ΙΚΑ.

- Η Γενική Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης, Διεύθυνση Επιθεώρησης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με στοιχεία για τα εργατικά ατυχήματα (συνήθως σοβαρά) που έχουν δηλωθεί στις κατά Νομούς Τεχνικές Επιθεωρήσεις Εργασίας. Τα στοιχεία παρουσιάζονται στην ετήσια έκδοση "Πεπραγμένα Περιφερειακών Υπηρεσιών Υπ. Εργασίας".

- Το Υπουργείο Ανάπτυξης το οποίο καταγράφει τα εργατικά ατυχήματα των μεταλλείων, λατομείων και μονάδων ενέργειας.
 - Το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας (θαλάσσια ατυχήματα), το Υπουργείο Μεταφορών και Τηλεπικοινωνιών (για τροχαία ατυχήματα) και το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας (για ατυχήματα, δηλητηριάσεις και κακώσεις). Πολλά στοιχεία από τα παραπάνω τρία Υπουργεία παρουσιάζονται στην ετήσια Στατιστική Επετηρίδα της Ε.Σ.Υ.Ε.

Εμείς για την μελέτη μας θα στηριχθούμε στα στοιχεία που δίνει το ΙΚΑ και το Υπουργείο Εργασίας διότι το μεν ΙΚΑ ασφαλίζει σχεδόν το σύνολο των εργαζομένων στην Ελλάδα και διαθέτει ικανοποιητική επιμέρους ανάλυση το δε Υπουργείο Εργασίας δίνει πληρέστερα στοιχεία από το ΙΚΑ όσο αφορά τα θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα καθώς επίσης και αποτελέσματα διερεύνησης γύρω από τα αίτια των εργατικών ατυχημάτων.

Όσα αφορά στα στοιχεία του ΙΚΑ , η τελευταία επίσημη δημοσίευση τους καλύπτει μέχρι και το έτος 1996 και , αναγκαστικά θα σταματήσουμε σε αυτό .Επίσης όσον αφορά στα στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας , η τελευταία επίσημη δημοσίευσή τους καλύπτει μέχρι και το έτος 1994 .

Αυτό οφείλεται στην μετάταξη των περιφερειακών Διευθύνσεων του Υπουργείου Εργασίας στις κατά τόπους νομαρχίες . Αυτό προς το παρόν δημιουργεί σοβαρά εμπόδια στην συνολική καταγραφή των εργατικών ατυχημάτων από τις κεντρικές υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας από το 1995 και έπειτα και για αυτό θα πρέπει να αντιμετωπισθεί άμεσα αυτό το θέμα , ώστε να υπάρχει συγκέντρωση αξιόπιστων και συγκρίσιμων στατιστικών στοιχείων .(11)

Σχολιασμός στατιστικών στοιχείων

Μετά από προσεκτική μελέτη των πινάκων του παραρτήματος που παραθέτουμε στο τέλος του κεφαλαίου μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής :

-Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ι.Κ.Α (ΠΙΝΑΚΑΣ 1) για τα εργατικά ατυχήματα κατά Περιφερειακό Υποκατάστημα για τα έτη 1990-1996 βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εργατικών ατυχημάτων παρατηρήται σε Αθήνα , Θεσσαλονίκη , Πειραιά , Ελευσίνα , Πάτρα πράγμα , φυσιολογικό λόγω των πολλών βιομηχανιών που υπάρχουν σε αυτές τις περιοχές . Επίσης παρά τη σταδιακή μείωση των εργατικών ατυχημάτων στην Ελλάδα παρατηρούμε ότι σε αρκετές περιοχές έχουμε μια αυξομείωση των εργατικών ατυχημάτων πράγμα που μπορεί να οφείλεται σε πολλούς παράγοντες (έλλειψη μέτρων ασφαλείας , κλείσιμο βιομηχανιών , ιδιαιτερότητα της εργασίας κλπ.).

-Όσο αφορά τα εργατικά ατυχήματα κατά ομάδες ηλικιών (Πίνακας 2) παρατηρούμε ότι ο κύριος όγκος των εργατικών ατυχημάτων εμφανίζεται στις λεγόμενες παραγωγικές ηλικιακές περιόδους των 25-29 και 30-34 (3605 ή 16,9 % και 2981 ή 14 % αντίστοιχα για το 1996) .

-Σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία του Ι.Κ.Α (ΠΙΝΑΚΕΣ 3,4,6,7,8) το μεγαλύτερο ποσοστό των εργατικών ατυχημάτων είναι εξωτερικά τραύματα (τομές , ρήξεις , εκδορές) π.χ 44 % για το 1996 και ακολουθούν τα κατάγματα π.χ 24,9 % για το 1996 . Συχνότερα προσβάλλονται τα άνω άκρα κυρίως , αλλά και τα κάτω (10134 ή 47,6 % και 7027 ή 33 % για το 1996 , αντίστοιχα) .

-Κυριότερα αίτια εργατικών ατυχημάτων (ΠΙΝΑΚΑΣ 5) αποτελούν οι πτώσεις (συνολικά 6669 31,4 % για το 1996) και ακολουθούν ο χειρισμός μηχανών (2478 ή 11,7 % για το 1996) .

-Τα περισσότερα εργατικά ατυχήματα λαμβάνουν χώρα στη βιομηχανία της οικοδομής , των δημοσίων έργων και των κατασκευών (ΠΙΝΑΚΕΣ 9,10,11) πράγμα το οποίο οφείλεται στο ότι η οικοδομή αποτελεί ένα σημαντικό κινητήριο παράγοντα της ελληνικής οικονομικής ζωής και παρόλη τη νομοθετική ρύθμιση για μέτρα ασφαλείας τη δεκαετία του 90 το ποσοστό των εργατικών ατυχημάτων παραμένει υψηλό .Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι , το 1996 τα εργατικά ατυχήματα ήταν 5406 ή 25,4 % .

-Εξετάζοντας την εποχικότητα των εργατικών ατυχημάτων (ΠΙΝΑΚΑΣ 12) παρατηρούμε ότι , ο μέγιστος αριθμός ατυχημάτων παρουσιάζεται τους θερινούς μήνες και ιδιαίτερα τον Ιούνιο . Αυτό οφείλεται στην καταπόνηση του ανθρωπίνου οργανισμού και τη μείωση της προσοχής .Αντιθέτως τα εργατικά ατυχήματα είναι μειωμένα στο τέλος του έτους και παρουσιάζουν μια ελαφρά αύξηση στην αρχή του έτους .

-Μελετώντας την εξέλιξη των εργατικών ατυχημάτων κατά την περίοδο 90-96 (ΠΙΝΑΚΑΣ 13) παρατηρούμε μια αύξηση των άμεσα ασφαλισμένων στο Ι.Κ.Α με ταυτόχρονη μείωση των εργατικών ατυχημάτων που τους συμβαίνουν δηλ. παρατηρούμε μια σταδιακή μείωση του ποσοστού ατυχημάτων επί ασφαλισμένων .

-Θα αναφερθούμε τώρα στα θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα στηριζόμενοι σε στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας τα οποία είναι πληρέστερα του Ι.Κ.Α . Τα θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα μειώνονται ως απόλυτοι αριθμοί . Το 1994 συνέβησαν 104 έναντι 120 του 1993 και 116 το 1992 .Τη μερίδα του λέοντος στα θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα όσο αφορά τον κλάδο οικονομικής δραστηριότητας έχουν οι οικοδομές και τα δημόσια έργα . Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το 1994 συνέβησαν 50

θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα αριθμός , που αντιστοιχεί στο 48,1 % του συνόλου των θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων . Ακολουθούν με μεγάλη διαφορά ο κλάδος των βιομηχανικών ειδών διατροφής (7 θάνατοι) .

-Ως προς τον τύπο των θανατηφόρων ατυχημάτων (ΠΙΝΑΚΑΣ 16) πτώσεις και οι ηλεκτροπληξίες έχουν τα πρωτεία . Το 1994 σημειώθηκαν αντίστοιχα 44 και 20 θάνατοι . Με αυτές τις αιτίες καλύπτουν συνολικά ποσοστό 61,5 % .

-Η κατανομή των θανατηφόρων ατυχημάτων κατά μήνα (ΠΙΝΑΚΑΣ 17) δε μας βοηθάει να βγάλουμε ασφαλή συμπεράσματα για την εποχικότητά τους . Γενικά τα εργατικά ατυχήματα όπως προαναφέραμε (όχι μόνο τα θανατηφόρα) σημειώνονται τους θερινούς μήνες και ιδιαίτερα το μήνα Ιούνιο .

-Οι ΠΙΝΑΚΕΣ 19 έως 23 του Υπουργείου Εργασίας που αφορούν την ταξινόμηση σύμφωνα με τον τύπο του ατυχήματος , τον υλικό παράγοντα , τη φύση της βλάβης , το βλαβέν μέλος του σώματος και την ταξινόμηση κατά μήνα αντίστοιχα περιέχουν στοιχεία όχι τόσο αξιόπιστα όσο οι πίνακες του Ι.Κ.Α στους οποίους αναφερθήκαμε προηγουμένως αναλυτικά .

-Όσο αφορά την ώρα των εργατικών ατυχημάτων (ΠΙΝΑΚΑΣ 24) παρατηρούμε ότι έχουμε μεγάλο αριθμό εργατικών ατυχημάτων τις ώρες από 9-12 π.μ .

-Τέλος στον ΠΙΝΑΚΑ 25 παραθέτουμε συγκριτικά στοιχεία του Ι.Κ.Α και του Υπουργείου Εργασίας για τα έτη 90-94 . Παρατηρήται μια σταδιακή μείωση των εργατικών ατυχημάτων στη χώρα μας αλλά μια σχετική σταθερότητα στον αριθμό των θανατηφόρων ατυχημάτων . Σίγουρα αυτό δεν πρέπει να μας ξεγελάει , ούτε να μας κάνει να επαναπαυθούμε και αυτό διότι η μείωση των εργατικών ατυχημάτων δεν αντιστοιχεί εξ ολοκλήρου σε βελτίωση των όρων ασφαλείας αλλά συνδέεται με τη συνεχή αποβιομηχάνιση της χώρας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ (12)****ΠΙΝΑΚΑΣ 1**

**Εργατικά ατυχήματα κατά Περιφερειακό Υποκατάστημα
ΕΤΗ 1990-1996**

ΠΕΡΙΦ. ΥΠΟΚ.	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
ΑΘΗΝΩΝ	9263	8621	8766	8696	7889	7766	7185
ΒΟΛΟΥ	826	827	933	853	657	769	815
ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	1216	1147	1053	1009	1245	945	93
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	553	461	431	436	472	375	1202
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	6741	5813	5429	4863	4958	4571	4384
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	485	329	440	399	465	447	603
ΚΑΒΑΛΑΣ	536	465	709	669	549	586	505
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	176	281	220	222	210	237	557
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ				467	385	420	508
ΚΟΖΑΝΗΣ	345	315	296	375	256	263	526
ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	156	186	162	103	155	140	263
ΛΑΜΙΑΣ	418	401	425	396	405	425	660
ΛΑΡΙΣΑΣ	527	460	432	36	70	75	150
ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	437	328	403	552	322	348	170
ΠΑΤΡΩΝ	1448	1429	1282	1197	1265	1237	1436
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	2250	2173	2360	2167	1957	1863	1413
ΡΟΔΟΥ	236	186	148	106	83	87	175
ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ	481	373	388	281	270	260	260
ΧΑΛΚΙΔΑΣ	1262	860	691	713	636	430	139
ΧΑΝΙΩΝ	490	530	495	419	359	296	209
ΣΥΝΟΛΟ	27846	25185	25063	23959	22608	21540	21255

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
Εργατικά ατυχήματα κατά ομάδες ηλικιών
ΕΤΗ 1990-1996

ΗΛΙΚΙΑ	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Κάτω των 15	18	9	10	16	5	2	5
15-19	731	564	437	735	442	520	423
20-24	3323	2785	2755	2981	2696	2634	2530
25-29	4277	3921	4246	3881	3717	3570	3605
30-34	3952	3700	3388	3348	3282	3017	2981
35-39	3589	3146	3233	3230	3000	2883	2865
40-44	3237	2803	2911	2880	2903	2594	2708
45-49	2839	2593	2784	2608	2403	2419	2237
50-54	2727	2564	2286	2095	1877	1777	1896
55-59	2304	2230	2185	1699	1664	1530	1448
60-64	728	720	688	420	523	438	448
65-69	121	150	140	66	96	155	108
ΣΥΝΟΛΟ	27846	25185	25063	23959	22608	21540	21255

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
Εργατικά Ατυχήματα κατά είδος Τραύματος
ΕΤΗ 1990-1996

ΕΙΔΟΣ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ	1990	1991	1992	1993
Σύνθλιψη-θλάση	1482	1470	1584	1479
Τραύμα	11722	10320	10108	9807
Ξένο Σώμα στον οφθαλμό	708	539	139	16
Διάστρεμμα-Εξάρθρωμα	5903	5533	5729	5227
Απλά κατάγματα	5479	4932	5223	5092
Επιπλεγμένα κατάγματα	13	136	216	222
Διάσειση	743	719	623	700
Εγκαύματα	1061	852	858	773
Ακρωτηριασμοί	544	488	400	464
Οσφραλγίες-Μυαλγίες	77	41	58	47
Ρήξη μυών	2	2	5	5
Επαγγελματικές νόσοι	2	5	5	5
Θάνατος	84	88	96	99
Ηλεκτροπληξία	20	46	14	16
Δηλητηρίαση εξ αερίων	4	14	5	7
Κήλη	0	0	0	0
Διάφορα	2	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	27846	25185	25063	23959

ΠΙΝΑΚΑΣ 4
Εργατικά ατυχήματα κατά είδος τραύματος
ΕΤΗ 1994-1996

ΕΙΔΟΣ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ	1994	1995	1996
Θλάση, μωλωπισμός	4762	3874	2265
Διάσειση και ες. Κακώσεις	131	118	361
Ανοιχτό τραύμα+τομές,ρήξεις,εκδορές	7765	8914	9361
Ακρωτηριασμός	368	413	358
Ανοικτό κάταγμα	341	773	1044
Κλειστό κάταγμα	4872	4478	4254
Εξάρθρημα, παρεκτόπιση	0	278	232
Στρέβλωση ,διάστρεμμα, ρήξη συνδέσμων	1805	1666	1247
Ασφυξία,δηλ από αέρια, πνιγμός	5	2	0
Δηλητηρίαση, μόλυνση	0	4	10
Εγκαύματα	725	704	706
Επιδράσεις ακτινοβολίας	0	0	0
Ηλεκτροπληξία	29	29	26
Δεν διαγνώστηκε κάκωση	1805	249	1384
Αλλά ή μη Σαφέστερα καθοριζόμενη κάκωση	0	38	8
ΣΥΝΟΛΟ	22608	21540	21255

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
Εργατικά ατυχήματα κατά ασκούμενη ενέργεια και τύπο
ΕΤΗ 1990-1996

ΑΣΚΟΥΜΕΝΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟ	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Μηχανές	3279	4072	2087	1742	2847	2081	2478
Μέσα Μεταφοράς και Αnuψωτικός Εξοπλισμός	698	746	909	980	1241	1152	1354
Άλλοι Εξοπλισμοί	4991	4399	6562	6356	1369	1270	1171
Υλικά, ουσίες και ακτινοβολίες	778	839	726	660	520	522	373
Εργασιακό Περιβάλλον	20	7	7	66	32	0	0
Άλλες ενέργειες που δεν κατατάσσονται αλλού	15	19	10	7	13	22	44
Ενέργειες που δεν κατατάσσονται λόγω Έλλειψης επαρκών στοιχείων	20	5	10	5	24	4	0
Πτώσεις ατόμων από ύψη	3581	3521	4007	3981	4050	3640	3101
Πτώσεις ατόμων στο ίδιο επίπεδο	8588	6259	5619	5801	4156	2826	3568
Ολισθήσεις	4	0	2	2	64	38	18
Καταρρεύσεις	9	9	7	14	83	198	167
Κτύπημα από πύπτοντα αντικείμενα Κατά την διάρκεια χειρισμών	3740	3276	2849	2556	1294	1378	790
Κτύπημα από πύπτοντα αντικείμενα Που Δεν κατατάσσονται αλλού	2	0	5	0	1027	1069	1596
Ανάβαση σε αντικείμενα	0	0	2	0	3	40	0
Πρόσπτωση σε στάσιμα αντικείμενα	493	1031	1139	831	728	1087	863
Πρόσπτωση σε κινούμενα αντικείμενα	0	139	154	131	51	49	60
Παγίδευση μέσα ή ανάμεσα σε Αντικείμενα	0	7	2	0	195	296	247
Υπερβολική καταβολή προσπαθειών Σε άρση αντικειμένων	112	97	109	107	184	151	172
Υπερβολική καταβολή προσπαθειών σε κράτημα ή ρίψη αντικειμένων	0	0	0	2	37	22	34
	0	0	0	0	27	7	21

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 (συνέχεια)
Εργατικά ατυχήματα κατά ασκούμενη ενέργεια και τύπο
ΕΤΗ 1990-1996

ΑΣΚΟΥΜΕΝΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟ	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Επίμονες ασκήσεις	0	0	0	0	72	36	50
Έκθεση σε θερμότητα	55	25	17	14	32	13	10
Έκθεση σε ψύχος	2	14	29	17	3	4	0
Επαφή με καυτές ουσίες ή αντικείμενα	328	637	741	639	557	398	344
Επαφή με πολύ ψυχρές ουσίες ή Αντικείμενα	4	2	2	5	0	4	0
Έκθεση σε ή επαφή με ηλεκτρικό ρεύμα	27	51	27	21	43	40	50
Επαφή με επιβλαβείς ουσίες, μέσω Εισπνοής κατάποσης ή απορρόφησης	163	7	5	0	3	2	3
Έκθεση σε ακτινοβολία	0	0	0	5	0	2	3
Κτύπημα από κινούμενα αντικείμενα	487	23	36	10	141	42	216
Άλλοι τύποι ατυχημάτων	0	0	0	7	3812	5145	4520
ΣΥΝΟΛΟ	27846	25185	25063	23959	22608	21540	21255

ΠΙΝΑΚΑΣ 6
Εργατικά ατυχήματα κατά προσβληθέν μέρος του σώματος
ΕΤΗ 1990-1993

ΜΕΛΟΣ ΣΩΜΑΤΟΣ	1990	1991	1992	1993
Κεφαλή	1918	1724	1655	1498
Οφθαλμοί	983	851	881	719
Άνω άκρα	13807	12305	11821	11569
Κάτω άκρα	8634	7966	8495	8094
Κορμός	2498	2339	2209	2079
Διάφορα Μέλη	2	0	0	0
Εσωτερικά τραύματα	4	0	2	0
ΣΥΝΟΛΟ	27846	25185	25063	23959

ΠΙΝΑΚΑΣ 7
Εργατικά ατυχήματα κατά προσβληθέν μέρος του σώματος
ΕΤΟΣ 1994

ΜΕΛΟΣ ΣΩΜΑΤΟΣ	1994
Ολόκληρο το σώμα	2125
Αυχέννας και σπονδ. στήλη , κεφαλή	1832
Κοιλία , κοιλιακά όργανα	
Ουροποιητικά όργανα , πνευλική χώρα	35
Χέρι , καρπός	10590
Πόδι	7706
Απροσδιόριστα	312
Άγνωστα	8
ΣΥΝΟΛΟ	22608

ΠΙΝΑΚΑΣ 8
Εργατικά ατυχήματα κατά προσβληθέν μέρος του σώματος
ΕΤΗ 1995-1996

ΜΕΛΟΣ ΣΩΜΑΤΟΣ	1995	1996
Ολόκληρο σώμα Κεφάλι	171	90
Κεφάλι		
Αυχέννας Σπονδυλική στήλη	458	314
Θώρακας	338	281
Κοιλία	18	23
Ωμος, Βραχίονας , Αγκώνας	409	286
Πήχης, Καρπός	53	33
Χέρι	1213	551
Ισχίο, Μηρός	58	52
Γόνατο, Κνήμη	520	291
Πόδι	638	343
ΣΥΝΟΛΟ	21540	21255

ΠΙΝΑΚΑΣ 9
Εργατικά ατυχήματα κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας
ΕΤΗ 1990-1993

ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	1990	1991	1992	1993
Γεωργία	25	21	8	5
Κτηνοτροφία	90	109	95	69
Δασοπονία Και εκμετάλλευση δασών	402	192	193	69
Θήρα	0	0	0	0
Αλιεία	27	47	24	34
Ορυχεία άνθρακος	5	2	3	3
Μεταλλεία	447	284	383	294
Υδρογ/θρακες & γηγενή καύσιμα	0	12	16	7
Λατομεία	210	130	182	113
Λοιπά μεταλλεία & λατομεία	0	0	5	17
Αλυκές	2	0	0	0
Βιομηχ. ειδών διατροφής εκτός ποτών	1415	1470	1639	1482
Βιομηχανία ποτών	253	206	251	255
Καπνοβιομηχανία	165	183	219	226
Υφαντικές βιομηχανίες	1507	1368	1135	1051
Βιομ. ειδών υπόδησεως, ενδυμασίας και διαφ. εισ.εξ. υφασμάτων	670	612	730	694
Βιομ. Ξύλου & φελλού εκτός επιπλοτ.	374	450	623	561
Βιομ. Επίπλων & ειδών επιπλώσεως	1216	1029	615	502
Εκτυπ. Εκδόσεις & συναφείς δραστ.	165	128	211	186
Βιομ.δέρματος και γουναρικών εκτός των ειδών υπόδ. & ενδυμασίας	174	17695	64	64
Βιομ. Προϊόντων εξ ελαστικού & πλαστικής Ύλης	589	531	567	605
Χημικές βιομηχανίες	465	420	392	375
Βιομ. παράγωγ. Πετρελαίου & ανθρακ.	123	197	240	257
Βιομ. Προϊόντων εκ μη μεταλλικών ορυκτών εκτός των παρ. πετρ. & ανθρ.	1458	1299	1227	1100
Βασικές μεταλλουργικές βιομ.	799	699	652	544
Κατασκευή τελικών προϊόντων εκ μετάλλου , εκτός μηχανών & μεταφ. Υλ.	1311	1140	1201	1076
Κατασκευή μηχ. Και συσκευών, εκτός των ηλεκτρικών και μέσων μεταφοράς	510	512	512	412
Κατασκευή ηλεκτρ. Μηχανών , συσκευών και λοι πών ειδών	575	600	604	505
Κατασκευή μεταφορικών μέσων	1509	1147	1087	1022
Λοιπές βιομηχανίες	95	95	82	61

ΠΙΝΑΚΑΣ 9
(συνέχεια)
Εργατικά ατυχήματα κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας
ΕΤΗ 1990-1993

ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	1990	1991	1992	1993
Ηλεκτρισμός φωταέριο & ατμός	124	114	106	56
Υδρευση	140	157	264	248
Οικοδομήσεις και δημόσια έργα	5749	5532	6617	5680
Χονδρικό εμπόριο	361	514	591	495
Λιανικό εμπόριο	950	962	1456	1581
Εστιατόρια & ξενοδοχεία	494	427	525	446
Μεταφορές	1024	884	979	745
Αποθηκεύσεις	2	9	3	0
Επικοινωνίες	54	38	29	49
Τράπεζες και λοιπά οικον. Ιδρύματα	16	14	16	29
Ασφαλείς	38	50	53	29
Διεκπεραίωση υποθέσεων	113	90	186	228
Ενοικιάσεις κινητών	0	2	8	7
Ενοικιάσεις ακινήτων	0	0	0	0
Κυβερνητικές υπηρεσίες	819	661	702	595
Υπηρεσίες υγιεινής	34	52	42	20
Παιδεία	115	140	127	130
Υπηρεσίες επιστημονικών ερευνών	23	14	0	10
Ιατρικές & Υγειονομικές υπηρεσίες	178	152	0	164
Κοιν. Πρόνοια & λοιπές επαγγελ. Οργαν.	634	526	0	524
Υπηρεσίες αναψυχής & πολιτισμού	200	119	0	56
Προσωπικές υπηρεσίες	56	33	0	34
Οικιακές υπηρεσίες	0	0	0	0
Μη δηλ. ακριβώς είδος οικον. Δραστηρ.	1706	1228	0	845
ΣΥΝΟΛΟ	27846	25185	25063	23959

ΠΙΝΑΚΑΣ 10
Εργατικά ατυχήματα κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας
ΕΤΟΣ 1994

ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	1994
Γεωργία	104
Δασοκομία	144
Αλιεία	64
Εξόρυξη Άνθρακα , λιγνίτη ,και τύρφης	0
Άντληση πετρελαίου και φυσικού αερίου	8
Εξόρυξη Μεταλλούχων μεταλλευμάτων	403
Εξόρυξη Μεταλλευμάτων ουρανίου και θορίου	0
Λοιπά μεταλλεία και λατομεία	99
Βιομηχ. Ειδών διατροφής εκτός ποτών	1560
Καπνοβιομηχανία	131
Υφαντικές βιομηχανίες	813
Κατασκευή ειδών ένδυσης , κατεργασία και βαφή γουναρικών	440
Βιομηχ. Ξύλου και φελλού εκτός επιπλοπ.	472
Βιομηχανία χάρτου	256
Εκτυπ. Εκδόσεις Και συναφείς δραστ.	189
Κατεργασία και δέψη δέρματος , ειδών ταξιδιού , τσαντών , σέλες σάγματα και υποδήματα	125
Βιομηχ. Προϊόντων εξ ελαστικού και πλαστικής ύλης	504
Χημικές βιομηχανίες	336
Βιομηχ. Παραγώγων Πετρελαίου και άνθρακα	104
Βιομηχ. Προϊόντων εκ μη μεταλλικών ορυκτών , εκτός των παρ. Πετρ. και ανθρ.	864
Βασικές μεταλλουργικές βιομηχ.	392
Κατασκευή τελικών προϊόντων εκ μετάλλου , εκτός μηχανών και Μεταφοράς υλικών	960
Κατασκευή μηχ. και συσκευών , εκτός των ηλεκτ. και μέσων μεταφ.	400
Κατασκευή ηλεκτρ.μηχανών , συσκευών και λοιπών ειδών	213
Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων	66
Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	304
Κατασκευή μηχ. Γρ. και Η/Υ	13
Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφώνου , TV και επικοινων.	40
Κατασκευή ιατρικών οργάνων , οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων	13
Κατασκευή επίπλων , λοιπές βιομηχανίες	450
Ανακύκλωση	3

ΠΙΝΑΚΑΣ 10 (συνέχεια)

**Εργατικά ατυχήματα κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας
ΕΤΟΣ 1994**

ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	1994
Ηλεκτρισμός , Φωταέριο & ατμός	51
Υδρευση	179
Οικοδομήσεις και δημόσια έργα	5866
Εμπόριο, συντήρηση & επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων	445
Χονδρικό εμπόριο	882
Λιανικό εμπόριο	1098
Εστιατόρια & ξενοδοχεία	629
Μεταφορές	355
Μεταφορές Μέσω υδάτινων οδών	11
Αεροπορικές μεταφορές	211
Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορικές δραστηριότητες	219
Επικοινωνίες	43
Τράπεζες και λοιπά οικον. Ιδρύματα	19
Ασφάλειες	29
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	3
Ενοικιάσεις κινητών	11
Ενοικιάσεις ακινήτων	3
Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	11
Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	171
Υπηρεσίες υγιεινής	261
Παιδεία	99
Υπηρεσίες επιστημονικών ερευνών	19
Διάθεση λυμάτων απορριμάτων	10
Δημ. Διοίκηση και Άμυνα, υποχρεωτική Κοινωνική Ασφάλιση	843
Δραστηριότητες οργανώσεων	253
Υπηρεσίες αναψυχής & πολιτισμού	80
Άλλες δραστηριότητες Παροχής υπηρεσιών	234
Οικιακές υπηρεσίες	29
Ετερόδοκοι οργανισμοί και όργανα	1074
ΣΥΝΟΛΟ	22608

ΠΙΝΑΚΑΣ 11
Εργατικά ατυχήματα κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας
ΕΤΗ 1995-1996

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	1995	1996
Γεωργία	144	137
Δασολογία	133	229
Αλιεία	69	77
Εξόρυξη, μεταλλευμάτων, Ουρανίου & Θόριου	0	0
Εξόρυξη άνθρακα, λιγνίτη ή τύρφης	21	5
Λοιπά ορυχεία & λατομεία	156	149
Βιομηχανία Τροφίμων & ποτών	1405	245
Παραγωγή προϊόντων καπνού	140	155
Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	683	745
Κατασκευή ειδών ένδυσης κατεργασία & βαφή γουναρικών	369	340
Κατεργασία & δέψη δέρματος, κατασκευή ειδών ταξιδίου, τσαντών ειδών σελοποιίας, ειδών σαγματοποιίας & υποδημάτων	144	139
Από ξύλο & φελλό, εκτός από τα έπιπλα		
Κατασκευή χαρτοπολτού, χαρτιού & προϊόντων	231	229
Από χαρτί		
Εκδόσεις, εκτυπώσεις & αναπαραγωγή προ-Εγγεγραμμένων μέσων πληροφορικής	156	162
Παραγωγή κωκ, προϊόντων διύλισης πε-Τρελαίου & πυρηνικών καυσίμων	71	52
Παραγωγή χημικών ουσιών & προϊόντων	220	253
Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό & Πλαστικές ύλες	401	399
Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	724	835
Παραγωγή βασικών μετάλλων	488	438
Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα & τα είδη εξοπλισμού	765	961
Κατασκευή μηχανημάτων & ειδών εξοπλισμού	456	451
Κατασκευή μηχανών γραφείου & ηλεκτρονικών Υπολογιστών	7	0
Κατασκευή ηλεκτρονικών μηχανών & συσκευών	133	126
Κατασκευή εξοπλισμού & συσκευών ραδιο-Φωνίας, τηλεόρασης & επικοινωνιών	28	39

ΠΙΝΑΚΑΣ 11 (συνέχεια)
Εργατικά ατυχήματα κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας
ΕΤΗ 1995-1996

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	1995	1996
Κατασκευή ιατρικών οργάνων ακριβείας & οπτικών οργάνων	18	18
Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων	89	54
Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	337	271
Κατασκευή επίπλων λοιπές βιομηχανίες	353	397
Ανακύκλωση	2	3
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου	14	46
Συλλογή, καθαρισμός & διανομή νερού	222	157
Κατασκευές	5821	5406
Εμπόριο, συντήρηση & επισκευή αυτοκινήτων	516	600
Οχημάτων		
Χονδρικό Εμπόριο	834	768
Λιανικό Εμπόριο	1180	1221
Ξενοδοχεία & εστιατόρια	523	577
Χερσαίες μεταφορές	396	286
Μεταφορές μέσω υδάτινων οδών	30	15
Αεροπορικές μεταφορές	197	211
Βοηθητικές & συναφείς προς τις μεταφορές	140	353
Δραστηριότητες		
Ταχυδρομεία & τηλεπικοινωνίες	78	70
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	11	28
Ασφαλιστικά & συνταξιοδοτικά ταμεία	21	28
Δραστηριότητες συναφείς με τις δραστηριότητες	2	3
Ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών		
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	7	3
Ενοικίαση μηχανημάτων	11	41
Πληροφορική & συναφείς δραστηριότητες	25	21
Έρευνα & ανάπτυξη	14	10
Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	209	183
Δημόσια Διοίκηση & Άμυνα, υποχρεωτική	759	742
Κοινωνική Ασφάλιση		
Εκπαίδευση	115	93
Υγεία & κοινωνική μέριμνα	305	283

ΠΙΝΑΚΑΣ 11 (συνέχεια)
Εργατικά ατυχήματα κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας
ΕΤΗ 1995-1996

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	1995	1996
Διάθεση λυμάτων & απορριμμάτων	5	10
Δραστηριότητες οργανώσεων	204	46
Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές & αθλητικές	105	106
Δραστηριότητες		
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	112	49
Ιδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν	28	23
Οικιακό προσωπικό		
Ετερόδοκοι Οργανισμοί	2	0
Άγνωστη επαγγελματική κατηγορία	1210	1074
ΣΥΝΟΛΟ	21540	21255

ΠΙΝΑΚΑΣ 12
Εργατικά ατυχήματα κατά μήνα
ΕΤΗ 1990-1996

ΜΗΝΑΣ	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	2349	1995	2204	1824	1938	1808	1861
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	2373	2022	2211	1763	1739	1766	1608
ΜΑΡΤΙΟΣ	2760	2185	2076	1876	2063	1708	1714
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	1892	2062	1793	1798	1837	1305	1717
ΜΑΙΟΣ	2698	2427	2203	2165	1944	1946	2159
ΙΟΥΝΙΟΣ	2797	2339	2550	2404	1986	2055	2060
ΙΟΥΛΙΟΣ	2323	2210	2124	2328	2114	2019	1996
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	2012	1872	1737	1821	1755	1714	1386
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	2032	2318	2156	2335	2040	1932	1926
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	2579	2265	2334	2094	1816	1995	1952
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	2368	2082	2130	1969	1746	2001	1693
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	1663	1408	1545	1582	1630	1291	1184
ΣΥΝΟΛΟ	27846	25185	25063	23959	22608	21540	21255

ΠΙΝΑΚΑΣ 13
Εξέλιξη εργατικών ατυχημάτων
ΕΤΗ 1990-1996

ΕΤΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ	ΑΜΕΣΑ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ
1990	27846	1812000	1,5
1991	25185	1830000	1,4
1992	25063	1849000	1,4
1993	23959	1860000	1,3
1994	22608	1874000	1,2
1995	21540	1884000	1,1
1996	21255	1889000	1,1

ΠΙΝΑΚΑΣ 14
Εργατικά ατυχήματα που αναγγέλθηκαν στο Υπ. Εργασίας κατά κλάδο
Οικονομικής δραστηριότητας
ΕΤΗ 1990-1994

ΚΩΔ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ	1990	1991	1992	1993	1994
0 Γεωργία-Κτηνοτροφία-Δάση-Θήρα-Αλιεία		30	37	27	16
1 Ορυχεία (Μεταλλεία-Λατομεία-Αλυκές)	40	30	13	12	23
2,3 Βιομηχανία- Βιοτεχνία	3973	3647	3072	3035	2605
4 Ηλεκτρισμός-Φωταέριο-Ατμός-Υδρευση	337	330	303	295	288
5 Οικοδομήσεις και Δημόσια Έργα	528	601	599	611	793
6 Εμπόριο-Εστιατόρια-Ξενοδοχεία	270	277	259	272	343
7 Μεταφορές-Αποθήκευση-Επικοινωνίες	839	828	759	748	622
8 Τράπεζες-Ασφάλειες	25	13	22	25	20
9 Λοιπές Υπηρεσίες	216	195	142	135	142
ΣΥΝΟΛΟ	6258	5951	5206	5160	4852

ΠΙΝΑΚΑΣ 15
Θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα που αναγγέλθηκαν στο Υπ. Εργασίας κατά
κλάδο οικονομικής σφρηριότητας
ΕΤΗ 1990-1994

ΚΩΔ	ΚΛΑΔΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	1990	1991	1992	1993	1994
1	Γεωργία	2	1	0	1	0
2	Κτηνοτροφία	0	0	1	2	2
3	Δασοπονία και εκμετάλλευση δασών	2	1	1	1	0
16	Αλυκές	0	0	0	1	0
20	Βιομηχανία Ειδών Διατροφής	4	2	2	6	7
21	Βιομηχανία Ποτών	0	0	2	0	1
22	Βιομηχανίες Καπνού	0	0	0	1	0
23	Βιομηχανίες Υφαντικές	3	0	0	2	2
24	Βιομηχανίες Ειδών Υποδήσεως & Ενδυμάτων	0	0	1	0	0
25	Βιομηχανία Ξύλου	1	0	0	1	0
26	Βιομηχανίες Επίπλου	1	2	0	1	2
27	Βιομηχανίες Χάρτου	1	1	0	3	1
29	Βιομηχανίες Δέρματος	0	0	0	1	0
30	Βιομηχανίες ελαστικών και πλαστικών	0	2	2	3	0
31	Βιομηχανίες Χημικών	2	2	2	3	0
32	Βιομηχανίες Παραγωγών Πετρελαίου	0	0	14	2	1
33	Βιομηχανίες Προϊόντων εκ μη μεταλ. Ορυκτών	10	9	6	2	9
34	Βασικές μεταλλουργικές βιομηχανίες	0	0	0	1	2
35	Βιομ. Κατασκευής Μεταλλουργικών Προϊόντων	1	6	5	2	3
36	Βιομ. Κατασκευής Μηχ. και συσκευών εκτός #37, #38	0	0	0	4	2
37	Βιομηχανίες κατασκευής ηλεκτρικών μηχανών	0	1	1	0	1
38	Βιομηχανίες κατασκευής Μεταφορικών Μέσων	10	6	10	6	4
39	Βιομηχανίες Διάφορες	1	1	0	0	0

ΠΙΝΑΚΑΣ 15 (συνέχεια)
Θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα που αναγγέλθηκαν στο
Υπουργείο Εργασίας κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας
Ετη 1990-1994

ΚΩΔ	ΚΛΑΔΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜ . ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	1990	1991	1992	1993	1994
43	Υδρευσις	0	1	0	0	0
50	Οικοδομήσεις και Δημόσια Έργα	27	33	61	65	50
61	Χονδρικό Εμπόριο	0	0	0	0	2
63	Μεσίτες-Αντιπρόσωποι	0	2	1	0	0
64-65	Λιανικό Εμπόριο	2	0	0	2	2
66	Εστιατόρια και Ξενοδοχεία	4	0	1	0	0
71	Μεταφορές	1	3	2	2	4
72	Αποθηκεύσεις	1	1	0	0	0
73	Επικοινωνίες	1	0	0	2	3
81	Τράπεζες	1	0	0	0	0
83	Διεκπεραίωση υποθέσεων	0	1	0	0	0
91	Κυβερνητικές Υπηρεσίες	3	1	0	1	0
92	Υπηρεσίες Υγιεινής	0	1	0	0	1
93	Παιδεία	2	0	0	0	0
94	Υπηρεσίες Επιστημονικών Ερευνών	0	0	0	0	1
95	Ιατρικές Υγειονομικές Υπηρεσίες	0	0	0	1	1
96	Κοινωνική Πρόνοια και λοιπές επαγγ. Οργανώσεις	0	0	3	0	0
97	Υπηρεσίες αναψυχής και πολιτισμού	0	0	0	0	0
98	Προσωπικές Υπηρεσίες	0	1	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ		86	79	116	120	104

ΠΙΝΑΚΑΣ 16
Θανατηφόρα εργ. Ατυχήματα, σύμφωνα με τον τύπο του ατυχήματος
ΕΤΟΣ 1990-1994

ΚΩΔ.	ΑΝΑ ΤΥΠΟ ΕΡΓ. ΑΤΥΧ.	1990	1991	1992	1993	1994
A1	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ					
A1.1	Σύνθλιψη από μηχάνημα	5	4	7	3	6
A1.2	Χτύπημα από μηχάνημα			5	8	3
A1.3	Πτώση εντός μηχανήματος	0	1	0	3	0
A1.4	Πτώση μηχανήματος	1	3	7	3	3
A1.4	ΠΤΩΣΕΙΣ					
A2	Πτώσεις από ύψος	25	15	27	38	25
A2.1	Πτώση στο ίδιο επίπεδο	0	0	2	0	1
A2.2	Πτώση σε κλιμακοστάσιο	1	0	0	0	0
A2.3	Πτώση υλικού	10	11	15	18	18
A3	ΕΚΡΗΞΕΙΣ					
A3.1	Έκρηξη εκρηκτικού	0	0	5	0	0
A3.2	Έκρηξη αερίου	1	0	15	0	0
A3.3	Έκρηξη δοχείου υπό πίεση	0	0	0	2	2
A4	Ηλεκτροπληξία	18	17	21	24	20
A5	Εισπνοή αερίων	2	2	3	2	1
A6	Παθολογικά αίτια	11	11	5	3	11
A7	Τροχαία	3	2	2	2	14
A8	Λοιπά	1	2	2	14	0
	ΣΥΝΟΛΟ	86	79	116	120	104

ΠΙΝΑΚΑΣ 17
Θανατηφόρα εργ. Ατυχήματα ανά μήνα
ΕΤΗ 1991-1994

Α/Α	ΑΝΑ ΜΗΝΑ	1991	1992	1993	1994
1	Ιανουάριος	7	4	7	8
2	Φεβρουάριος	2	9	4	12
3	Μάρτιος	12	4	15	4
4	Απρίλιος	4	10	9	4
5	Μάιος	4	14	9	5
6	Ιούνιος	7	10	17	8
7	Ιούλιος	6	7	9	12
8	Αύγουστος	12	8	9	14
9	Σεπτέμβριος	6	25	11	7
10	Οκτώβριος	8	8	12	12
11	Νοέμβριος	8	9	11	12
12	Δεκέμβριος	3	8	7	6
ΣΥΝΟΛΟ		79	116	120	104

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

Ταξινόμηση των εργατικών ατυχημάτων, σε κατηγορίες
(τροχαία, παθολογικά και λοιπά)
ΕΤΗ 1990-1994

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	1990	1991	1992	1993	1994
Τροχαία	381	403	444	418	367
Παθολογικά	43	49	45	59	20
Λοιπά Ατυχήματα	5834	5499	4717	4683	4465
ΣΥΝΟΛΟ	6258	5951	5206	5160	4852

ΠΙΝΑΚΑΣ 19

Ταξινόμηση σύμφωνα με τον τύπο εργατικού ατυχήματος
ΕΤΗ 1990- 1994

Α/Α	ΤΥΠΟΣ ΕΡΓ. ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ	1990	1991	1992	1993	1994
1	Πτώσεις προσώπων	1554	1498	1385	1353	1341
2	Πτώσεις αντικειμένων	1168	1146	908	830	834
3	Βάδισμα πάνω σε επικίνδυνα αντικείμενα, κτύπημα επί ή από αντικείμενα	1115	1022	888	880	751
4	Συμπίεση μέσα ή ανάμεσα σε αντικείμενα	944	887	728	804	812
5	Υπερπροσπάθεια ή κοπιώδεις κινήσεις	282	256	217	233	178
ΕΚΘΕΣΗ						
6	..σε ή με επαφή με υψηλή θερμοκρασία	189	201	180	119	147
7	..σε ή με επαφή με ηλεκτρικό ρεύμα	53	59	58	63	66
8	..σε ή με επαφή με επιβλαβείς ουσίες ή ακτινοβολία	55	77	68	53	46
9	Άλλες κατηγορίες ατυχημάτων	474	353	285	348	290
ΣΥΝΟΛΟ(χωρίς τροχαία & παθολογικά)		5834	5499	4717	4683	4465
ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ		6258	5951	5206	5160	4852

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

Ταξινόμηση των εργατικών ατυχημάτων, κατά υλικό παράγοντα
ΕΤΗ 1990-1994

Α/Α	ΥΛΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΕΡΓ. ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ	1990	1991	1992	1993	1994
1	Μηχανήματα	1420	1260	1046	1178	1106
2	Μέσα μεταφοράς & ανυψωτικός εξοπλισμός	858	903	790	785	662
3	Λοιπός εξοπλισμός	1244	1125	1057	1086	1117
4	Υλικά, ουσίες, ακτινοβολίες	511	497	440	328	248
5	Εργασιακό Περιβάλλον	1197	1135	1117	1028	910
6	Άλλοι Παράγοντες	468	413	201	225	272
7	Μη ταξινόμηση λόγω έλλειψης επαρκών δεδομένων	136	166	66	53	150
ΣΥΝΟΛΟ (χωρίς τροχαία και παθολογικά)		5834	5499	4717	4683	4465
ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ		6258	5951	5206	5160	4852

ΠΙΝΑΚΑΣ 21
Ταξινόμηση των εργατικών ατυχημάτων , σύμφωνα με τη φύση της βλάβης
ΕΤΗ 1990-1994

Α/Α	ΦΥΣΗ ΒΛΑΒΗΣ ΕΡΓ. ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ	1990	1991	1992	1993	1994
10	Κατάγματα	984	909	758	816	791
20	Εξαρθρώσεις	99	92	120	78	106
25	Διαστρέμματα & τραβήγματα	605	559	587	515	500
30	Διασεισεις , άλλες εξωτερικές κακώσεις	291	245	229	195	206
40	Ακρωτηριασμοί & αποσπάσεις τμημάτων	153	192	129	125	133
41	Άλλες πληγές-τραύματα	1656	1856	1139	1237	1111
50	Επιφανειακά Τραύματα-κακώσεις	1007	1089	822	888	830
55	Μώλωπες & συνθλίψεις	607	584	547	485	441
60	Εγκαύματα	295	278	259	206	222
70	Οξείες δηλητηριάσεις	10	15	11	11	9
80	Συνέπειες των καιρικών συνθηκών , της έκθεσης των σχετικών συνθηκών	1	4	3	2	2
81	Ασφυξία	17	44	12	11	19
82	Αποτελέσματα ηλεκτρικού ρεύματος	46	37	37	42	45
83	Συνέπειες των ακτινοβολιών	0	19	6	9	2
90	Πολλαπλές βλάβες από διαφορετικές αιτίες	24	26	25	15	23
99	Άλλες & μη ειδικώς αναφερόμενες βλάβες	39	46	33	48	25
ΣΥΝΟΛΟ(χωρίς Τροχαία και Παθολογικά)		5834	5995	4717	4683	4465
ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ		6258	5951	5206	5160	4852

ΠΙΝΑΚΑΣ 22

Ταξινόμηση των εργατικών ατυχημάτων, ανά βλαβέν μέλος του σώματος
ΕΤΗ 1990-1994

Α/Α	ΒΛΑΒΕΝ ΜΕΛΟΣ ΣΩΜΑΤΟΣ	1990	1991	1992	1993	1994
1	Κεφαλή	850	803	657	670	581
2	Λαιμός	16	35	28	20	21
3	Κορμός	420	386	364	370	369
4	Πάνω άκρα του σώματος	2799	2558	2095	2155	2065
5	Κάτω άκρα του σώματος	1579	1481	1334	1277	1251
6	Πολλαπλοί προσδιορισμοί	108	125	185	126	111
7	Γενικές βλάβες	46	98	42	60	55
8	Μη ειδικοί προσδιορισμοί	16	13	12	5	12
ΣΥΝΟΛΟ (χωρίς τροχαία και παθολογικά)		5834	5499	4717	4683	4465
ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ		6258	5951	5206	5160	4852

ΠΙΝΑΚΑΣ 23

Ταξινόμηση των εργατικών ατυχημάτων, κατά μήνα, για τα έτη 1990-1994

Α/Α	ΕΡΓ. ΑΤΥΧΗΜΑ ΑΝΑ ΜΗΝΑ	1990	1991	1992	1993	1994
1	Ιανουάριος	585	534	377	380	365
2	Φεβρουάριος	472	442	371	362	327
3	Μάρτιος	519	502	361	379	344
4	Απρίλιος	408	453	364	359	372
5	Μάιος	552	457	386	411	364
6	Ιούνιος	562	442	400	393	465
7	Ιούλιος	567	532	482	471	436
8	Αύγουστος	453	388	337	325	347
9	Σεπτέμβριος	400	472	474	462	438
10	Οκτώβριος	541	534	419	406	371
11	Νοέμβριος	476	481	419	411	364
12	Δεκέμβριος	299	262	327	324	272
ΣΥΝΟΛΟ (χωρίς τροχαία και παθολογικά)		5834	5499	4717	4683	4465
ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ		6258	5951	5206	5160	4852

ΠΙΝΑΚΑΣ 24

Ταξινόμηση των εργατικών ατυχημάτων , κατά ώρα , για τα έτη 1990-1994

A/A	ΩΡΑ	1990	1991	1992	1993	1994
1	6	117	79	66	57	73
2	7	175	200	237	156	142
3	8	367	354	291	240	278
4	9	520	524	446	472	455
5	10	748	847	563	531	574
6	11	803	715	534	618	535
7	12	656	554	526	499	462
8	13	543	488	437	460	397
9	14	520	452	414	428	369
10	15	287	316	309	295	254
11	15	206	184	164	210	155
12	17	187	129	117	127	137
13	18	143	99	109	101	98
14	19	106	101	85	81	97
15	20	91	89	88	85	59
16	21	74	66	62	65	85
17	22	54	73	52	48	45
18	23	42	38	53	44	46
19	24	23	27	26	33	25
20	1	44	40	25	26	39
21	2	18	29	28	28	37
22	3	35	24	17	24	40
23	4	38	39	32	25	26
24	5	37	32	36	30	37
(χωρίς τροχ. και παθ.)		5834	5499	4717	4683	4465
ΣΥΝ. ΕΡΓ. ΑΤΥΧ.		6258	5951	5206	5160	4852

ΠΙΝΑΚΑΣ 25Συγκριτικά στοιχεία Ι.Κ.Α & Υπ. Εργασίας
ΕΤΗ 1990-1994

ΕΤΗ	ΙΚΑ			ΥΠ. ΕΡΓΑΣΙΑΣ	
	ΑΜΕΣΑ ΑΣΦΑΛ.	#ΑΤΥΧ.	ΘΑΝ.	#ΑΤΥΧ.	ΘΑΝ.
1990	1812000	27846	84	6258	86
1991	1831000	25185	88	5951	79
1992	1849000	25063	96	5206	116
1993	1861000	23959	99	5160	120
1994	1874000	22608	83	4852	104

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

(11) ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ σελ.45-117 , ΕΛ.ΙΝ.Υ. Α .Ε , Έκδοση 3^η , ΑΘΗΝΑ 1998.

(12) ΔΕΛΤΙΟ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ Ι.Κ.Α. ΕΤΩΝ 1990-1996.

7. ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

Για να μπορούν να ληφθούν οι επιβαλλόμενες προφυλάξεις, πρέπει να ξέρει κανείς τι ακριβώς συμβαίνει όταν γίνεται ένα ατύχημα. Γι' αυτό κάθε περίπτωση πρέπει να γίνεται αντικείμενο λεπτομερούς έρευνας .

Στα κράτη που ισχύει το σύστημα των κοινωνικών ασφαλίσεων ή που για οποιονδήποτε άλλο λόγο η δήλωση των ατυχημάτων είναι υποχρεωτική, τα αίτια των ατυχημάτων δίνονται συχνά με πολύ γενικούς και αόριστους όρους, όπως παραδείγματος χάριν «εργαλεία χειρός» ή «πτώση αντικειμένων». Τέτοιες ενδείξεις βέβαια δεν έχουν την παραμικρή χρησιμότητα για την πρόληψη των ατυχημάτων. Χρειάζονται πολύ λεπτομερέστερες πληροφορίες τις οποίες γενικώς μπορεί να δώσει μόνο η ειδική έρευνα. Με την έρευνα αυτή αποκαλύπτεται συνήθως μια σειρά παραγόντων ο συνδυασμός ή η σύνθεση των οποίων κατέστησε δυνατό το ατύχημα. Κάθε ένας από αυτούς τους παράγοντες αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο του αιτίου του ατυχήματος, αλλά μόνο η συνδρομή όλων αυτών των στοιχείων προκάλεσε το ατύχημα. Η έρευνα σε κάθε εργατικό ατύχημα μας επιτρέπει να σημειώσουμε ένα προς ένα τους παράγοντες που συνέδραμαν στο ατύχημα. Οι παράγοντες που βρίσκονται είναι βέβαια απαραίτητοι για να υπάρχει κίνδυνος ατυχήματος, αλλά το ατύχημα δεν συμβαίνει παρά μόνον όταν συγκεντρώνονται όλοι τους.

Είναι πολύ σημαντικό, ο παράγοντας που τελικώς θα θεωρηθεί ως αίτιο του ατυχήματος να είναι ένας απ' αυτούς που μπορούν πράγματι να λείψουν: αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να επιτύχει κανείς πρακτικά αποτελέσματα στον τομέα της προλήψεως των ατυχημάτων. Έτσι για να δώσουμε με συντομία έναν ορισμό, το κύριο αίτιο του ατυχήματος είναι εκείνο που μπορεί ευκολότερα να εξαφανισθεί και που χωρίς αυτό, το ατύχημα δε θα είχε συμβεί.

Στη σύγχρονη παραγωγή, ο χώρος εργασίας παρουσιάζεται ολοένα συνθετότερος, σαν αποτέλεσμα της υψηλής τεχνολογίας και τον καταμερισμό της εργασίας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την εμφάνιση του Ε.Α. σαν σύνθετου φαινομένου, του οποίου τα αίτια προκλήσεως οφείλονται σε συνδυασμό όπως είπαμε πολλών παραγόντων.

Για την ανάλυση των παραγόντων (αιτίων) αυτών έχουν καταβληθεί πολλές προσπάθειες, τόσο από μεμονωμένα άτομα όσο και από διεθνείς οργανισμούς. Η πιο αποδεκτή ανάλυση, είναι εκείνη που θεωρεί την επιχείρηση, το χώρο της εργασίας και γενικά την παραγωγική διαδικασία σαν ένα σύστημα. Και λέγοντας σύστημα

εννοούμε ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων στοιχείων που εργάζονται στην επίτευξη κάποιου προκαθορισμένου σκοπού και που αποτελείται από τέσσερις (4) συνιστώσες:

- Συνθήκες εργασίας (Σε).
- Υλικό που χρησιμοποιεί (Υ).
- Εργασία που εκτελεί (Ε)
- Άτομο (Α).

Οι πιο πάνω συνιστώσες ορίζονται:

- ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Σε):

νοείται το κλίμα εργασίας με τις μερικότερες συνιστώσες του.

- ΥΛΙΚΟ (Υ):

νοείται το σύνολο των τεχνολογικών μέσων, οι πρώτες ύλες και τα προϊόντα που χρησιμοποιεί ο εργαζόμενος για να εκπληρώσει την εργασιολογική του αποστολή.

- ΕΡΓΑΣΙΑ (Ε) :

νοείται κατά τρόπο γενικό το σύνολο των ενεργειών του εργαζομένου όπως προδιαγράφονται σε φύλλο αναλύσεως και περιγραφής της εργασίας.

- ΑΤΟΜΟ (Α) :

νοείται ο εργαζόμενος σαν φυσικό και ψυχολογικό ον κατά τη διάρκεια της εργασίας του δηλαδή στο επαγγελματικό του περιβάλλον.

Το σύστημα λειτουργεί κανονικά και ομαλά, όταν επιτυγχάνονται οι προκαθορισθέντες στόχοι χωρίς βλάβη της ακεραιότητας των «συνιστώσων». Κάθε διαταραχή ή βλάβη στο επίπεδο μιας «συνιστώσας» θα ήταν δείκτης ελλείψεως προσαρμογής και κατά συνέπεια πιθανότητα ατυχήματος.

Πάντως προτού εξεταστούν αναλυτικά οι παράγοντες αυτοί, πρέπει ευθύς αμέσως να τονιστεί ότι δεν είναι δυνατή η πλήρης αξιοποίησή τους εφ' όσον εξετασθούν και αντιμετωπιστούν μεμονωμένα, γιατί βρίσκονται σε στενή σχέση και αλληλεπίδραση μεταξύ τους.(12)

Θα προχωρήσουμε τώρα σε μια πιο αναλυτική παρουσίαση κάθε ενός από αυτούς τους παράγοντες (αίτια).

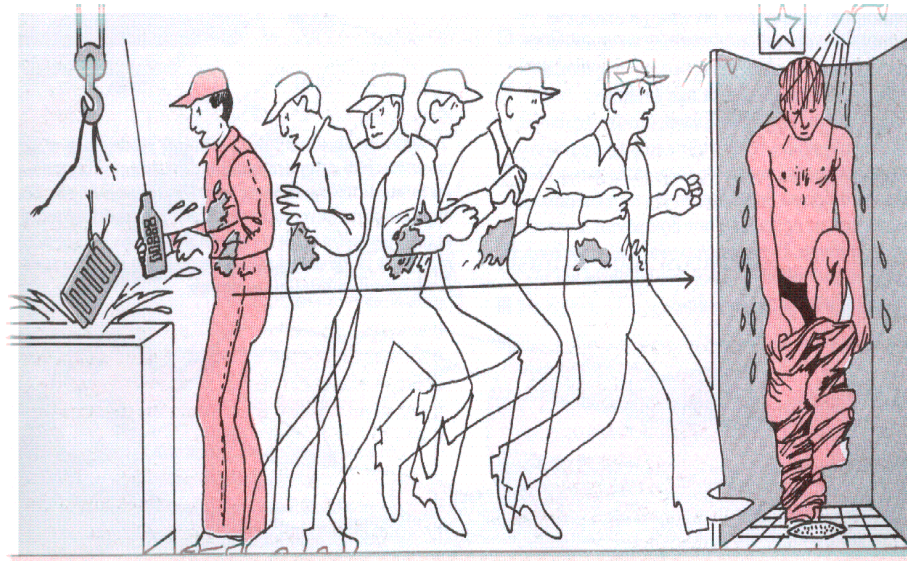
1. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.

Είναι γνωστό το πόσο ευάλωτος είναι ο εργαζόμενος όταν το περιβάλλον εργασίας του είναι ακατάλληλο την στιγμή που θα χρειαστεί να αντιμετωπίσει κάποιο κίνδυνο, και αυτό είναι ικανό να εξηγήσει σημαντικό αριθμό ατυχημάτων. Οι απασχολούμενοι σε μια συγκεκριμένη παραγωγική διαδικασία, αποτελούν ένα πληθυσμό εκτεθειμένο στους παράγοντες που καθορίζουν τις ειδικές συνθήκες του περιβάλλοντος εργασίας και δέχεται τις επιδράσεις του. Οι ειδικές συνθήκες που επικρατούν στους εργασιακούς χώρους καθορίζουν το μικροκλίμα του περιβάλλοντος εργασίας. Από το μικροκλίμα μας ενδιαφέρουν κύρια τα στοιχεία εκείνα που επιδρούν στον ανθρώπινο οργανισμό (συνήθως έμμεσα και μακροπρόθεσμα) και γίνονται κάποια στιγμή αίτια ατυχημάτων.

Μετά από έρευνα και μελέτη των συνθηκών εργασίας και περιβάλλοντος μπορούμε να ταξινομήσουμε τους παράγοντες σε τέσσερις (4) κατηγορίες:

A. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τους παράγοντες που, αν και δεν έχουν ιδιαίτερο νοσογόνο δυναμικό επιδρούν στην υγεία, απόδοση (άρα και στην πιθανότητα εμφάνισης Ε.Α.) των εργαζομένων όταν υπερβαίνουν κάποια όρια. Οι παράγοντες αυτοί καθορίζονται με την χρησιμοποίηση κατάλληλων οργάνων μέτρησης, είναι η θερμοκρασία, η υγρασία, ο αερισμός, ο θόρυβος, ο φωτισμός, το εμβαδόν και ο χώρος στην διάθεση των εργαζομένων.

B. Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τους παράγοντες εκείνους των οποίων η παρουσία εξαρτάται από τη φύση της παραγωγής. Η παρουσία τους μετράται με κατάλληλα όργανα. Εδώ ανήκουν οι σκόνες, τα υγρά (οξέα, διαλύτες), οι καπνοί, διάφορα αέρια, οι οσμές, οι δονήσεις, οι ακτινοβολίες, η παρουσία διαφόρων ενεργειακών μορφών κ.λ.π. Για τους παράγοντες αυτούς έχουν νομοθετηθεί και διάφορα όρια όπως, η μέγιστη αποδεκτή συγκέντρωση και η οριακή τιμή κατωφλίου διαφορετικά από χώρα σε χώρα.

ΦΩΤ.1: Επικίνδυνα χημικά , όπως οξέα και αλκαλικά διαλύματα μπορούν να προξενήσουν σοβαρά εγκαύματα .

Γ. Στην τρίτη αυτή κατηγορία περιλαμβάνονται παράγοντες που καθορίζουν την κόπωση των εργαζομένων σαν αποτέλεσμα της μυϊκής τους δραστηριότητας και της φύσης της παραγωγής και σαν τέτοια είναι η άρση και η μετακίνηση βάρους, η ορθοστασία κ.λ.π.

Δ. Η τέταρτη κατηγορία περιλαμβάνει τους παράγοντες που συντελούν στην κόπωση των εργαζομένων από μόνοι τους ή σε συνδυασμό με την μυϊκή τους δραστηριότητα (παράγοντες STRESS). Τέτοιοι παράγοντες είναι οι κουραστικές και άβολες θέσεις εργασίας, ο ρυθμός και η ένταση της παραγωγής, η μονοτονία και η ρουτίνα του εκτελούμενου έργου, οι αυξανόμενες ευθύνες, η εναλλαγή ωραρίων κ.λ.π.

Τέλος στις συνθήκες εργασίας που είναι δυνατόν να γίνουν αιτίες ατυχημάτων δεν πρέπει να παραλείψουμε και τους παράγοντες περιβάλλοντος εργασίας που είναι ανεξάρτητοι από το άτομο, όπως π.χ. ένα μη καθαρό δάπεδο, που συγκρατεί λιμνάζοντα νερά και που δεν εκπληρώνει κατά περίπτωση τις αναγκαίες προϋποθέσεις από απόψεως αντοχής, αντιολισθηρότητας και πυρασφάλειας.

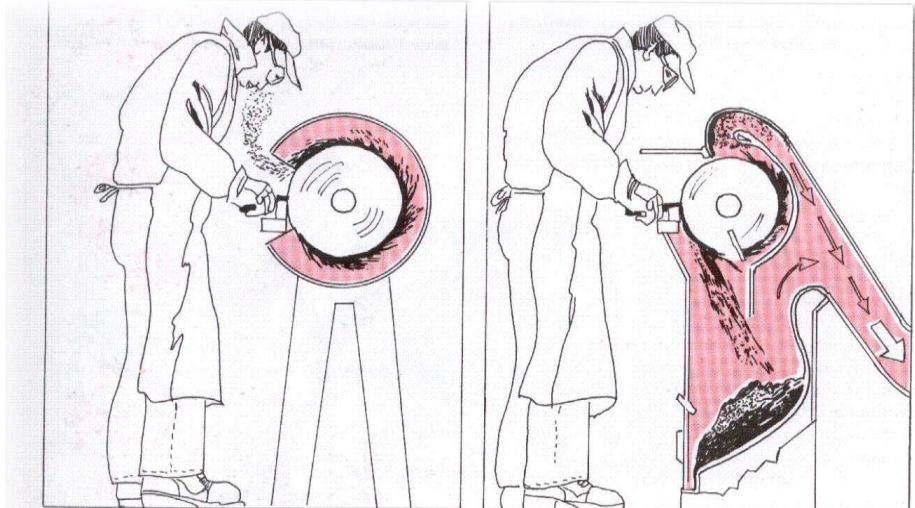
Πάντως οι ακατάλληλες φυσικές συνθήκες του χώρου εργασίας δεν ασκούν μόνο βλαπτική δράση στους εργάτες του χώρου, όπως κώφωση από θόρυβο, νυσταγμό ή θάμπωση από ακατάλληλο φωτισμό κ.λ.π. Αλλά επεμβαίνουν αποφασιστικά και στους ρυθμούς της εργασίας, της προσοχής και δυνατότητας αυτοσυγκέντρωσης του εργάτη και στοιχειοθετούν έτσι μια σημαντική εξωγενή αιτία του εργατικού ατυχήματος.

2. ΥΛΙΚΟ

Εννοούμε εδώ τα αντικείμενα, τις μηχανές, τα εργαλεία, τις ουσίες και γενικά τα χρησιμοποιούμενα προϊόντα και υλικά που βρίσκονται μέσα στο χώρο της εργασίας. Η κακή κατάσταση όλων των ανωτέρω ή η κακή τους χρησιμοποίηση είναι σημαντικός παράγοντας για την πρόκληση εργατικού ατυχήματος.

Όσον αφορά τις πρώτες ύλες και τα χρησιμοποιούμενα προϊόντα, οι πιθανότητες να προέλθει ατύχημα από αυτές έχει άμεση σχέση με το πόσο επικίνδυνες είναι. Είναι γνωστό βέβαια, ότι αυξάνονται συνεχώς η ζήτηση επικίνδυνων ουσιών, καθώς χρησιμοποιούνται σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό για να ικανοποιούν άμεσα ή έμμεσα πολλές σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες. Έτσι έχει αναπτυχθεί ολόκληρη βιβλιογραφία για την συμπεριφορά και τις ιδιότητες των ουσιών αυτών. Τα συμπεράσματα που εξάγονται από τις μελέτες αυτές αφορούν άμεσα αυτούς που χρησιμοποιούν ή εργάζονται με επικίνδυνα είδη σε χειραίους χώρους, ή ασχολούνται με τη μεταφορά (στη στεριά, αέρα και θάλασσα), διακίνηση και αποθήκευση αυτών. Η άγνοια των άνω αποτελεί έναν διαρκή κίνδυνο και εκκολάπτει την ανά πάσα στιγμή βέβαια εμφάνιση ενός ε.α.

Όσον αφορά τώρα τα εργαλεία και τα μηχανήματα μέσα στο εργασιακό περιβάλλον ξεκινάμε λέγοντας ότι ένα 15-20 % των ε.α. οφείλεται σ' αυτά. Και λέγοντας οφείλεται σ' αυτά εννοούμε στην κακή χρήση – χρησιμοποίησή τους, την κακή τους κατάσταση, τη μη σωστή, ασφαλή και άνετη τοποθέτησή τους και τέλος την έλλειψη μέτρων ασφαλείας.

ΦΩΤ. 2 : Μη σωστή , Σωστή θέση Τροχού .

Σημειώνουμε κάπως γενικότερα εδώ ότι τα ατυχήματα συμβαίνουν είτε γιατί είχαμε αποτύχει να πιστοποιήσουμε τον κίνδυνο, είτε γιατί τα μέτρα που έχουν παρθεί είναι ανεπαρκή για την αντιμετώπισή του. Πρέπει ακόμα να αναφέρουμε, ως πηγές κινδύνου, τα ενδεχόμενα στοιχεία του ειδικού εξοπλισμού παραγωγής. Πρόκειται για την πιο γνωστή πηγή ατυχημάτων όπως π.χ. εξέχοντα τμήματα, ακάλυπτα εξέχοντα στοιχεία, εύθραυστα στοιχεία, πτώση αντικειμένων, εκρηκτικότητα, φωτιά, αναθυμιάσεις κ.λ.π.

Έτσι λοιπόν μεγάλη σημασία έχουν οι στενότερες εργονομικές συνθήκες ως η αλληλεπίδραση ανθρώπου – μηχανής, η προσαρμογή του εργαζομένου με τη μηχανή καθώς και οι ιδιότητες του γύρω χώρου, σημασία στην πιθανότητα να προκληθεί ένα ατύχημα.

3. ΕΡΓΑΣΙΑ

Η εργασία είναι δυνατόν να είναι επικίνδυνη από τη φύση της την ίδια, αλλά να είναι επικίνδυνη και από τη σύλληψή της. Πέρα απ' αυτά ο ρυθμός της εργασίας –γρήγορος ρυθμός παραγωγής- καθώς και η ανεπιτυχής κατανομή αυτής στα πλαίσια των ομάδων εργασίας είναι παράγοντας κινδύνου. Ακόμα αίτια για την εμφάνιση ε.α. σχετικά με την εργασία είναι: η έλλειψη προσαρμογής του ατόμου στις εκτελεστικές

διαδικασίες, η στερεοτυπία που δημιουργείται από την εκτέλεση μιας συγκεκριμένης εργασίας για μεγάλο χρονικό διάστημα, όπως την επέβαλε ο αυτοματισμός, οι τυχόν υπάρχουσες δυσχέρειες, η έλλειψη επικοινωνίας των διαφόρων ομάδων εργασίας ή η αλληλεπίδραση μεταξύ τους ενώ δουλεύουν. Τέλος πρέπει να σημειωθεί και ο ανεπαρκής προγραμματισμός της διαδοχής των εκτελεστικών διαδικασιών εγκυμονεί κινδύνους. Γενικά οι διάφορες μέθοδοι οργάνωσης και οι διάφορες τεχνικές εργασίας επιδρούν πάνω στο εργαζόμενο άτομο θετικά ή αρνητικά, διότι αντίστοιχα συντελούν στην καλύτερη ή μη ψυχολογική κατάσταση του εργαζομένου. Συμπερασματικά, βασικός συντελεστής στην πρόληψη ατυχημάτων είναι η έλλειψη προγραμματισμού και οργανωτικού περιβάλλοντος στην επιχείρηση. Οι πιο σύγχρονες απόψεις τονίζουν –και σωστά- τον κεφαλαιώδη ρόλο που παίζει η οργάνωση της εργασίας στην πρόληψη του κινδύνου.

ΦΩΤ. 3 : Σχεδιασμός-Προγραμματισμός Εργασίας

4. ΑΤΟΜΟ

Έως το σημείο αυτό εξετάστηκαν οι εξωτερικά δυσμενείς παράγοντες ως αίτια των εργατικών ατυχημάτων. Στις επόμενες παραγράφους θα

εξετασθεί πόσο σημαντικός είναι ο ανθρώπινος παράγοντας στην πρόληψη του Ε.Α . Η όλη θεώρηση θα γίνει μέσα από το πρίσμα της ψυχολογικής και φυσιολογικής καταστάσεως του ατόμου .

Η σημασία του ψυχολογικού συντελεστού είναι σοβαρή και επαυξάνεται και από την διεισδυτική του δύναμη και ιδίως από την ευαισθησία του να επηρεάζεται και να δρα κινούμενος από άλλες μη ψυχολογικές αιτίες και μέτρα . Είναι μέσα στη φύση του αυτό . Γιατί κάθε τι το εξωτερικό που θα ερεθίσει τους αποδέκτες του γίνεται εντύπωση , βιώνεται , μεταστοιχειώνεται δηλαδή σε καθαρά ψυχικό περιεχόμενο . Έτσι έχει ακτινοβολία στον ψυχικό κόσμο του εργαζόμενου και τη δύναμη να καθορίζει την ενεργητικότητά του . Τα κυριότερα λοιπόν αίτια και συνθήκες ατυχημάτων από τη σκοπιά της ψυχοφυσιολογίας είναι : (13)

α) Μια από τις σοβαρότερες ψυχοφυσιολογικής φύσεως αιτίες είναι η κόπωση . Βέβαια η σχέση μεγαλύτερη κόπωση-μεγαλύτερη πιθανότητα ατυχήματος είναι εξαιρετικά πολύπλοκη και δεν είναι εύκολο να καταλήξει κανείς σε απλά συμπεράσματα . Η αλήθεια είναι όμως ότι η κούραση κάνει τον εργάτη λιγότερο προσεκτικό , γρήγορο και συνετό . Επαυξάνεται επίσης η κούραση από το φόβο για επικείμενο εργατικό ατύχημα , φόβο που προκαλεί νευρική υπερένταση είτε καταβολή περισσότερης ψυχικής ενεργητικότητας και συγκέντρωση της προσοχής . Γι'αυτό το λόγο έργα που από τη φύση τους είναι επικίνδυνα ή απλά θεωρούνται επικίνδυνα , προκαλούν εντονότερα αισθήματα κοπώσεως . Η μονότονη εργασία επίσης οδηγεί σε κόπωση πρόσωπα που δεν αντέχουν σ' αυτήν (την ανία δηλ.).

β) Άλλη σοβαρή αιτία είναι το χαμηλό επίπεδο των ικανοτήτων του εργαζομένου σε σχέση με την εργασία που ασκεί .Την ικανότητα , έννοια σχετική , ορίζουμε ως την ανταπόκριση μίας λειτουργίας και των οργανικών προϋποθέσεων της προς τις απαιτήσεις ενός έργου . Εκεί που οι απαιτούμενες ικανότητες δεν υπάρχουν στον ανάλογο για το έργο βαθμό , υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να συμβεί ατύχημα . Ενδεικτικά αναφέρουμε την έλλειψη ανάλογης ταχύτητας αντιδράσεως προκειμένου για ατύχημα στον τομέα των μεταφορών ή η ανεπάρκειά του να διακρίνει κανείς τα χρώματα π.χ για οδηγούς σιδηροδρόμων . Κατ' ορισμένους ερευνητές εκείνα που συχνά επιφέρει το ατύχημα δεν είναι τόσο ο βαθμός ταχύτητας της αντιδράσεως μόνος του , όσο ο συντονισμός του με την αντιληπτική ικανότητα .Αντιληπτική ικανότητα μεγαλύτερη ή ίση με την ταχύτητα αντιδράσεως δυνατόν να απομακρύνει το ατύχημα . Τέλος η ανεπάρκεια μπορεί ακόμα να αναφέρεται στον τομέα των πνευματικών ικανοτήτων ή στον λεγόμενο

ψυχικό τόνο όπως στην ένταση και στην συγκέντρωση της πνευματικής ενεργητικότητας .

γ) Η άγνοια και απειρία του εργαζόμενου . Η αιτία αυτή ενισχύεται και από την ανεπαρκή σχετική διαφώτιση και εξάσκηση . Η προσοχή των εργατών που δεν έχουν ακόμα εξοικειωθεί με το περιβάλλον ενός εργοστασίου αποσπάται από τις καινούργιες εντυπώσεις που το μυαλό τους εντυπώνει σε μεγάλο βαθμό . Αυτό το τελευταίο σε συνδυασμό με την απειρία , εξηγεί τη μεγάλη συχνότητα ατυχημάτων στους νεοπροσλαμβανόμενους . Από την άλλη οι έμπειροι εργάτες καθώς ήδη γνωρίζουν το περιβάλλον υπερτερούν έναντι των καινούριων . Συγχρόνως όμως οι γνώσεις τους για τους συμφυείς κινδύνους της εργασίας , τους καθιστούν λιγότερο προσεκτικούς . Εξάλλου οι επιφορτισμένοι με ένα είδος εργασίας γίνονται τόσο πιο απρόσεκτοι , όσο πιο πολύς καιρός περνά χωρίς σοβαρά ατυχήματα , γιατί πείθονται κάθε μέρα και περισσότερο ότι ο κίνδυνος δεν είναι τόσο σοβαρός όσο τους έχουν πει . Έτσι παραμελούν τα μέτρα ασφαλείας ως την στιγμή που ένα νέο ατύχημα έρχεται να τους θυμίσει πόσο απαραίτητο ήταν να παίρνουν ορισμένες προφυλάξεις . Οπωσδήποτε είναι δύσκολο να καταλήξει κανείς σε ακριβή συμπεράσματα όταν μελετά τα ατυχήματα σε σχέση προς την πείρα και την αρχαιότητα των εργατών . Οι περισσότεροι άπειροι εργάτες είναι έφηβοι ενώ οι έμπειροι είναι συνήθως ενήλικες . Έχουμε πάντως πολλά ατυχήματα σε νεοπροσλαμβανόμενους αλλά και αρκετά σε ανθρώπους μεγάλης ηλικίας .

δ) Ακόμη σοβαρότερης ψυχολογικής φύσεως αιτία ατυχημάτων που συγκεντρώνει την προσοχή των περισσοτέρων ερευνητών είναι η ιδιοσυγκρασία του ατόμου. Πολλές στατιστικές και έρευνες έχουν γίνει ήδη από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο για την πιστοποίηση του παράγοντα αυτού. Για παράδειγμα, ο Γερμανός ψυχολόγος KARL MARBE κατόπιν ερευνών το 1923, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι σε άτομα που επισυμβαίνουν ατυχήματα η πιθανότητα να επαναληφθούν είναι 2,5 φορές μεγαλύτερη από την πιθανότητα που παρουσιάζεται σε άτομα που για αρκετό χρονικό διάστημα δεν προκάλεσαν ατύχημα. Και γενικότερα ο βαθμός πιθανότητας ατυχήματος στα κατά μέρος άτομα προσδιορίζεται από τον αριθμό των ατυχημάτων που τους έχουν ήδη επισυμβεί (το συμπέρασμα αυτό είναι γνωστό στη ψυχολογία της εργασίας ως «νόμος του MARBE»). Πίσω πάντως από τους αριθμούς που μας δίνουν οι έρευνες, προκύπτει ένα σημαντικό ψυχολογικό δεδομένο: το ατύχημα δεν είναι κάτι τυχαίο αλλά απειλεί ορισμένα πρόσωπα για λόγους που ριζώνουν μέσα στην ατομικότητά τους.

Όχι λοιπόν ο ανθρώπινος συντελεστής γενικά αλλά ο ατομικός ανθρώπινος συντελεστής ειδικότερα έχει τον λόγο, συντελεί πρωταρχικά στο ατύχημα. Έτσι σε μερικά άτομα επισυμβαίνουν ατυχήματα υπό εξωτερικούς όρους, που δεν οδηγούν άλλους σ' αυτά. Εκείνο που κάνει ένα άτομα να «ρέπει» προς το ατύχημα, είναι κατ'εξοχήν ορισμένα γνωρίσματα ιδιοσυγκρασίας. Η παραδοχή του δεδομένου αυτού οδήγησε την έρευνα στα νεώτερα χρόνια να αναλύσει τον παράγοντα προσωπικότητα και ιδιαίτερα να επιχειρήσει να προσδιορίσει το περιεχόμενο της ροπής από την άποψη των στοιχείων της ιδιοσυγκρασίας, να απομονώσει δηλαδή εκείνες τις ψυχικές αντιδράσεις και προδιαθέσεις που ευθύνονται για τα ατυχήματα. Από την πρακτική άποψη παρόμοιες ζητήσεις έχουν μεγάλη σπουδαιότητα γιατί τα δεδομένα τους οδηγούν στην εκπόνηση αναλόγων διαγνωστικών και προληπτικών μέσων.

Ορισμένες κατηγορίες ψυχικών αντιδράσεων έχουν ήδη απομονωθεί και γίνει παραδεκτές σαν συντελεστές ατυχημάτων. Όμως δεν έχει σταθμιστεί ακόμη η δυναμικότητά τους. Ανάμεσα σ' αυτές πρέπει να εξαρθούν οι ακόλουθες:

Κάποια ειδική ανεπάρκεια στον τομέα των συγκινήσεων, όπως ευσυγκινησία, και έλλειψη ψυχραιμίας απέναντι σε αιφνιδιασμούς από το περιβάλλον της εργασίας. Η τάση για ονειροφαντασίες και η στροφή της ψυχικής ενεργητικότητας του ενδιαφέροντος, προς όσα συμβαίνουν στον εσωτερικό κόσμο του εργαζομένου. Η υποτίμηση ή ακόμη και η αγάπη του κινδύνου, το ριψοκίνδυνο με άλλα λόγια. Ψυχική τέλος ανωριμότητα και ατελής κοινωνική προσαρμογή, που εκδηλώνεται, στην περίπτωση ατυχήματος, σαν χαλαρή συναίσθηση ευθύνης και ονομάζεται συνήθως στην πράξη της εργασίας σαν «αμέλεια», καθώς και η διάθεση για υποτίμηση της σημασίας των σχετικών κανονισμών. Ορισμένες έρευνες διαπίστωσαν συνάφεια ανάμεσα στο ποσοστό των ατυχημάτων και στην τάση για απουσία από την εργασία, πράγμα που κάνει φανερή την ψυχολογική τους συγγένεια.

Θα πρέπει να επιμείνουμε εδώ σε κάτι που αναφέρθηκε στην αρχή αυτής της παραγράφου, ότι δηλαδή σε δεδομένη χρονική περίοδο μερικοί εργάτες δεν έχουν ατυχήματα ενώ άλλοι έχουν πολλά. Υπάρχει δηλαδή προδιάθεση στα ατυχήματα και άτομα που ρέπουν προς αυτά.

Με τον όρο «προδιάθεση στα ατυχήματα» εννοούμε ότι ορισμένα άτομα έχουν ανεπάρκειες φυσιολογικές, πνευματικές, ψυχικές (όπως αυτές που αναφέρονται κατωτέρω) που συντελούν ώστε, τα άτομα αυτά σε μια δεδομένη στιγμή να κάνουν μια παράλειψη ή μian άστοχη

ενέργεια που να είναι μοιραία. Οι έρευνες πάντως έχουν δείξει ότι υπάρχουν άτομα που ρέπουν προς το ατύχημα. Η ροπή όμως αυτή δεν πρέπει να νοηθεί σαν προδιάθεση ειδική, έμφυτη ή κληρονομική. Έτσι έχει παρατηρηθεί ότι σε ορισμένες οικογένειες συμβαίνουν ατυχήματα σε ποσοστό μεγαλύτερο από τον μέσο όρο των ατυχημάτων και ακόμη ότι τα ατυχήματα που παθαίνουν τα άτομα της ίδιας οικογένειας συχνά παρουσιάζουν ομοιότητες και ως προς τις συνθήκες που συμβαίνουν και ως προς τα αποτελέσματα. Παράλληλα μελετήθηκε το ιστορικό προσώπων που έχουν συχνά ατυχήματα και διαπιστώθηκε ότι τα άτομα που παρουσιάζουν διάφορες μικροανωμαλίες δηλαδή χτυπούν εύκολα, κόβονται, καίγονται, απουσιάζουν συχνά από την εργασία τους, έχουν συχνά στομαχικές και άλλες διαταραχές. Η μελέτη ακόμη της προδιαθέσεως προς τα ατυχήματα δείχνει ότι κατά κάποιο τρόπο συνδέεται με την αφηρημάδα, την νευρικότητα, την γαλήνη, με την ροπή προς την ανεξαρτησία –όταν εκδηλώνεται με θρασύτητα-, με την αλαζονεία και με την ιδέα πως τα ξέρουμε όλα. Η προδιάθεση συναντάται επίσης σε άτομα ευαίσθητα που ασχολούνται με εργασία μονότονη ή που απαιτεί ρυθμικό συντονισμό. Αναφέρουμε επίσης ότι τα ίδια τα ατυχήματα μπορεί να γίνουν αιτία προδιαθέσεως και άρα αφετηρία νέων ατυχημάτων. Ο εργάτης θύμα ατυχήματος, που ξαναβρίσκεται κάτω από ανάλογες συνθήκες ή που συνεχίζει να εργάζεται στον ίδιο τόπο μηχανής, μπορεί να κυριευθεί από συναίσθημα αβεβαιότητας, φόβου και μνησικακίας που τον προδιαθέτουν σε καινούργιο ατύχημα.

Πάντως το πρόβλημα της προδιαθέσεως προς τα ατυχήματα είναι περίπλοκο. Έτσι το γεγονός ότι οι συνθήκες στις οποίες εκτίθεται ένας εργαζόμενος μέσα στο εργοστάσιο και έξω απ' αυτά μεταβάλλονται με τον χρόνο, δεν επιτρέπουν σ' αυτόν να διατηρεί πάντα απόλυτη ψυχολογική σταθερότητα. Κατά συνέπεια μπορεί να έχει προδιάθεση για τα ατυχήματα για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα και να μην έχει την επόμενη χρονική περίοδο. Γι' αυτό και θα πρέπει να ενεργούμε μέσα στο πλαίσιο του περιβάλλοντος της εργασίας κατά κάποιο τρόπο ώστε, οι εργάτες που έχουν προδιάθεση προς τα ατυχήματα να ασχολούνται όσο το δυνατόν περισσότερο σε εργασίες που δεν παρουσιάζουν σοβαρούς κινδύνους γι' αυτούς.

ε) Συνεχίζοντας την απαρίθμηση των παραγόντων για την εμφάνιση ατυχήματος αναφέρουμε και τους κοινωνικο-ψυχολογικούς. Αναφερόμαστε εδώ στην έλλειψη συναισθήματος ευθύνης και επαγγελματικής συνειδησεως όταν πρόκειται για επαγγελματίες. Στις αιτίες αυτές περιλαμβάνονται και οι προστριβές κατά την ώρα της εργασίας, αντιδικία έντονη με τον επόπτη, την ακατάλληλη

προσωπικότητα του επόπτη κ.λ.π. Άλλη αιτία επίσης κοινωνικο-ψυχολογικής φύσεως είναι και η αίσθηση του εργαζομένου, ότι παρατηρείται κατά την εργασία του. Υπάρχουν άτομα που υποκύπτουν σε σφάλματα όταν παρατηρούνται, και ακριβώς επειδή παρατηρούνται, η ιδιότητα αυτή αποτελεί αρνητική ένδειξη για τοποθέτηση σε πόστα επικίνδυνα όπου η εργασία εξασκείται με της συνεχή παρουσία ατόμων που παρακολουθούν.

στ) Άλλη αιτία που συνιστά ατύχημα αποτελεί η παρουσία παροδικών ή και μονιμότερων συναισθηματικών προβλημάτων του εργαζομένου, όταν προπάντων συνδυάζεται με την ανικανότητά του να αντιδρά σ' αυτά έτσι, ώστε να μην τον συνεπαιρνουν κατά την ώρα της εργασίας. Τα προβλήματα μπορεί να είναι οικογενειακά ή προσωπικά του, να μην έχουν σχέση με την εργασία ή και να συνδέονται μ' αυτήν. Στην τελευταία περίπτωση ανάγεται ο φόβος από επικείμενη απόλυση σε περιόδους ανεργίας, το χαμηλό ηθικό, η δυσμενής διάθεση για εργασία, διαψεύσεις και απογοητεύσεις από έλλειψη αναγνωρίσεως. Πρέπει να αναφερθεί τέλος ότι τα πιο επίφοβα από τα συναισθηματικά προβλήματα είναι όσα δεν έχουν γίνει απόλυτα συνειδητά στον εργαζόμενο και ιδίως εκείνα που προκαλούν εσωτερικές συγκρούσεις ή εμφανίζονται και διλήμματα.

ζ) Ειδικότερα πιο επιρρεπή άτομα σε ατυχήματα, είναι τα άτομα με κλονισμένη ψυχική υγεία. Κλινικές παρατηρήσεις αποκάλυψαν αξιοσημείωτη αναλογία ανάμεσα σε άτομα επιρρεπή, ατόμων νευρωτικών, δυσπροσαρμοστών κοινωνικά, μη συνεργατικών, τύπων παρορμητικών, χωρίς έλεγχο πάνω στις συγκινήσεις τους.

η) Τέλος πρέπει να προστεθεί και ο παράγοντας της ηλικίας του εργαζομένου, που επιπροσθέτει ορισμένα γνωρίσματα συμπεριφοράς ή μειώνει ορισμένες ικανότητες. Ιδιαίτερης προσοχής είναι οι ηλικίες 25-29 χρονών και η γεροντική. Οι σχετικές στατιστικές φανερώνουν ότι η πρώτη παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συχνότητα ατυχημάτων. Η δε δεύτερη τα πιο σοβαρά σε σημείο ώστε να παρατηρούνται την περίοδο αυτής της ζωής, τα περισσότερα θανατηφόρα ατυχήματα. Για κάθε μια από τις περιόδους αυτές διαφορετικές είναι οι αιτίες των ατυχημάτων. Βέβαια με την ηλικία σχετίζεται και το είδος της εργασίας (εργασία βαριά ή ελαφριά, απλή ή πολύπλοκη). Έτσι άλλη είναι η ασφαλέστερη ηλικία (από την άποψη των ατυχημάτων) για τους εργάτες ορυχείων, για τις δομικές εργασίες, για τις μεταφορές κ.λ.π. Όπως και να έχει πάντως, δεν συνίσταται η τοποθέτηση ούτε η παραμονή ατόμων των ηλικιών αυτών σε επικίνδυνα πόστα.

Από την ψυχολογική ανάλυση των ατυχημάτων που έγινε ως εδώ, φάνηκε ότι πολλές αιτίες ατυχημάτων πρέπει να αναζητηθούν στον άνθρωπο. Φάνηκε ιδίως και η πολύ μεγάλη σημασία που έχει ο ψυχολογικός παράγοντας στα ατυχήματα.

Κλείνοντας την εξέταση των παραγόντων που μπορούν να προκαλέσουν ένα ατύχημα, πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι: είναι μάλλον λάθος να χαρακτηρίσουμε ένα ατύχημα σαν «τυχαίο». Η τύχη δεν παίζει ρόλο σαν κάτι που συνιστά προδιαγεγραμμένο γεγονός, αλλά περιορίζεται σύμφωνα με το νόμο των πιθανοτήτων στην σύμπτωση, σε μια δεδομένη στιγμή, όλων των παραγόντων που μπορούν να προκαλέσουν ατύχημα.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

(12) ΣΑΡΑΦΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ,ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ σελ.213-234 ,ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ ,1986 .

(13) ΠΑΠΑΒΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΟΣ , ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ, ΛΑΡΙΣΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1992 .

8. ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ Ε.Α .

ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ Ε.Α .

Η ανάγκη προλήψεως των ατυχημάτων υπαγορεύεται κατ' αρχήν από ανθρωπιστικούς λόγους-είναι πλέον δικαίωμα του εργαζομένου και υποχρέωση του εργοδότη και της κοινωνίας η υπό ασφαλείς συνθήκες εργασία-καθ' όσον αυτά επιφέρουν στις περιπτώσεις που συνδέονται από κακώσεις έστω και μη θανατηφόρες πόνο και δυστυχία . Συγχρόνως όμως και λόγοι οικονομικοί επιβάλλουν την πρόληψή τους , καθ' όσον το βάρος που υφίσταται η παραγωγή και η εθνική οικονομία στο σύνολό της από την απώλεια ημερών εργασίας , καταβολής αποζημιώσεων κ.λ.π. είναι τεράστιο,διότι τα ατυχήματα, ακόμη και τα μη προκαλούντα κάκωση ,επιφέρουν οπωσδήποτε καθυστέρηση της εργασίας και πιθανώς ζημιές μηχανημάτων . Συνεπώς η ενασχόληση με την πρόληψη των ατυχημάτων επιδρά ευμενώς στις σχέσεις μεταξύ εργατών και εργοδοτών , καθώς και στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων και κοινού . Αυξάνει επίσης και την απόδοση, ποσοτική και ποιοτική της εργασίας ,εκ του δημιουργούμενου στους εργαζομένους αισθήματος ασφαλείας . Η πρόληψη των ατυχημάτων επιβάλλεται εκτός απ' αυτά και διότι η ύπαρξη αυτών υποδηλεί κακή λειτουργία και οργάνωση της εργασίας , αφού ο ορθός τρόπος εργασίας είναι και ο ασφαλής και το αντίστροφο .

Όπως τονίστηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο , είναι μάλλον απίθανο να συμβεί εργατικό ατύχημα εντελώς απρόοπτα και τυχαία . Πάντα υπάρχει μία αιτία , που θα μπορούσε να είχε προβλεφθεί όπως κακές συνθήκες εργασίας , ακατάλληλες εγκαταστάσεις , κακός εξοπλισμός , έλλειψη μηχανισμών ασφαλείας . Επομένως η πρόληψη συνίσταται στην απομάκρυνση όλων εκείνων των παραγόντων , που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε Ε.Α (οι παράγοντες αυτοί εξετάστηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο) .Στο ερώτημα αν μπορούν να ελαχιστοποιηθούν τα Ε.Α η απάντηση είναι αδίστακτα και αποδεδειγμένα καταφατική . Οι κατακτήσεις και η εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας κάνουν σήμερα δυνατή την

πρόληψη πολλών ανθρωπίνων απωλειών και αποτελεσματικότερη την προστασία της υγείας των εργαζομένων.(14)

Στη συνέχεια θα αναφέρουμε αναλυτικά τα μέτρα και τις ενέργειες προλήψεως στις οποίες προβαίνουμε κάθε φορά για την αντιμετώπιση και περιστολή των Ε.Α . Τα μέτρα προλήψεως που θα αναπτύξουμε θα αναφέρονται στο επίπεδο του :

- Α) Περιβάλλοντος (συνθηκών εργασίας) .
- Β) Υλικού παράγοντα .
- Γ) Της οργανώσεως και του προγραμματισμού της εργασίας .

Επίσης θα αναπτύξουμε το ρόλο που παίζει στην πρόληψη των Ε.Α :

- 1) Η Επιθεώρηση Εργασίας
- 2) Ο επαγγελματικός προσανατολισμός
- 3) Η ψυχολογία και η φυσιολογία
- 4) Ο θεσμός του μηχανικού ασφαλείας
- 5) Ο θεσμός του γιατρού εργασίας
- 6) Οι επιτροπές ασφαλείας
- 7) Ο εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας.

A) Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

A1) Αντικειμενικές συνθήκες εργασίας

Η πρόληψη πρέπει να στραφεί στις κάτωθι επικρατούσες σε ένα εργασιακό χώρο συνθήκες: (15)

α) Θερμοκρασία του αέρα. Αυτή εξαρτάται από την αντίστοιχη του εξωτερικού περιβάλλοντος. Για ένα κανονικό κλίμα εργασίας συνιστώνται οι θερμοκρασίες μεταξύ 12-22⁰ c. Για βαρείες εργασίες πρέπει η θερμοκρασία να διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα ενώ για ελαφρές εργασίες πρέπει να διατηρείται και σε ανώτερα επίπεδα. Εξάλλου, όπως είναι γνωστό, ο χειριστής μιας μηχανής, όταν κρυώνουν τα χέρια του, εργάζεται γενικώς με λιγότερη ακρίβεια και κινδυνεύει να τραυματιστεί πιο εύκολα. Οι υψηλές θερμοκρασίες αφ' ετέρου, κυρίως όταν ο αέρας είναι πολύ υγρός, προκαλούν άσκοπη κούραση. Πάντως σε ορισμένες εργασίες πρέπει η θερμοκρασία (όπως και η υγρασία) να

προσαρμόζεται στις ανάγκες της παραγωγής. Έτσι π.χ. κατά την επεξεργασία ουσιών με υγροσκοπικές ιδιότητες πρέπει η σχετική υγρασία και η θερμοκρασία να διατηρούνται μέσα σε καθορισμένα όρια για να επιτευχθεί η επιθυμητή άψογη κατεργασία. Σε τέτοιες περιπτώσεις όμως οι ανάγκες της παραγωγής δεν πρέπει να ικανοποιούνται σε βάρος των εργαζομένων.

Στους χώρους εργασίας γενικά, οι θερμοκρασίες δεν πρέπει να παίρνουν ακραίες τιμές για να μπορεί να αποδίδει ο εργαζόμενος καλά. Στην χώρα μας είναι βέβαια πιο έντονο το πρόβλημα από ψηλή θερμοκρασία παρά από έντονο ψύχος.

β) Σχετική υγρασία. Αυτή μετράται με ψυχρόμετρα ή υγρόμετρα και πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 30 % - 80 % (σε χαμηλές θερμοκρασίες αντιστοιχούν υψηλές τιμές σχετικής υγρασίας και σε υψηλές θερμοκρασίες χαμηλή σχετική υγρασία). Πάντως και το ποσοστό της σχετικής υγρασίας εξαρτάται από την φύση της εργασίας, έτσι π.χ. για εργασίες ηλεκτροσυγκολλήσεως πρέπει τούτο να περιορίζεται μέσα στα κατώτερα δυνατά όρια. Πάντως σήμερα με τις εγκαταστάσεις κλιματισμού μπορούμε όλο τον χρόνο να διατηρήσουμε την θερμοκρασία και την σχετική υγρασία του περιβάλλοντος μέσα στα επιθυμητά όρια.

Πάντως δεν πρέπει γενικά να υπάρχει υγρασία στους τοίχους και στο δάπεδο ή τις οροφές, γι' αυτό πρέπει να παίρνονται μέτρα για την αποφυγή ομίχλης ή υγροποίησης του ατμού στα σημεία αυτά. Άλλωστε μεγάλη ποσότητα υδρατμών είναι δεκτή μόνο σε ειδικούς χώρους.

γ) Αερισμός. Ο αερισμός, είτε γενικός είναι είτε τοπική αναρρόφηση μολυσμένου αέρα, αφορά την υγιεινή της εργασίας. Ανάλογα με την φύση της εργασίας, κάθε εργαζόμενος χρειάζεται μια ορισμένη ποσότητα αέρα (μέση αναγκαία ποσότητα = 6 LIT / MIN). Έτσι λοιπόν πρέπει ο αέρας να ανανεώνεται «σύμφωνα με τους κανόνες υγιεινής»: για επαρκή αερισμό των τόπων εργασίας πρέπει να αναλογούν το λιγότερο 8M³ αέρα / άτομο (ο κυβισμός μετράται μέχρι ύψος 4M). Αν το δάπεδο εργασίας βρίσκεται σε βάθος μεγαλύτερο από 1,5M από το έδαφος απαιτούνται τουλάχιστον 10M³ / εργάτη. Επίσης πρέπει ο αέρας να ανανεώνεται τουλάχιστον 4 φορές / ώρα, ώστε να αναλογούν το λιγότερο 40M³ αέρα / άτομο / ώρα. Για ανθυγιεινά επαγγέλματα το ανωτέρω ποσόν επανυξάνεται σε 60M³ αέρα / άτομο / ώρα.

Από την άλλη οι χώροι εργασίας πρέπει να αερίζονται ευρέως τουλάχιστον μια φορά την ημέρα. Τα ανοίγματα για τον αερισμό πρέπει να είναι σε τέτοια θέση ώστε να μην ενοχλούνται εργάτες από την απ' ευθείας προσαγωγή σ' αυτούς του ρεύματος του αέρα. Πρέπει να ανοιγοκλείνουν εύκολα από κανονικό ύψος ορθίου ατόμου ή με άλλο μηχανισμό και να μην εμποδίζουν την κυκλοφορία των εργαζομένων. Ακόμα η επιφάνεια αερισμού πρέπει να είναι μεταβλητή και ο αερισμός πρέπει να γίνεται από τα πλάγια και όσο το δυνατόν χωρίς ρεύματα. Τέλος, σε περίπτωση ανεπαρκούς φυσικού αερισμού πρέπει να συμπληρώνεται αυτός με τεχνητό (με απλούς ανεμιστήρες, με εγκαταστάσεις αερισμού, με εγκαταστάσεις απαγωγής του αέρα).

Πάντως όπου ο γενικός αερισμός δεν μπορεί να αντιμετωπίσει επαρκώς τη ρύπανση, πρέπει να χρησιμοποιείται ο τοπικός αερισμός. Κατ' αυτόν, ένα συγκρότημα τοπικού αερισμού παγιδεύει τον ακάθαρτο αέρα κοντά στην πηγή του. Έτσι ο εργάτης που βρίσκεται κοντά στην διαδικασία παραγωγής (π.χ. κατεργασία ή χρήση πολύ τοξικών ουσιών) δεν εκτίθεται στις βλαβερές συγκεντρώσεις του αέρα.

Τελειώνοντας σημειώνουμε ότι ο αερισμός εκτός από την τροφοδοσία νέου αέρα για τον εργαζόμενο και την απαγωγή σκόνης, καπνού, χνουδιού, αλεύρου, φελλού κ.λ.π. έχει και την σημασία του από πλευράς ασφαλείας. Έτσι οι εγκαταστάσεις αναρροφήσεως επιτρέπουν την απαλλαγή της ατμόσφαιρας από εκρηκτικές σκόνες, όπως του αλουμινίου, του μαγνησίου κ.λ.π.

δ) Θόρυβος – κραδασμοί

Οι επιδράσεις του θορύβου στο οργανισμό μπορούν να ταξινομηθούν:

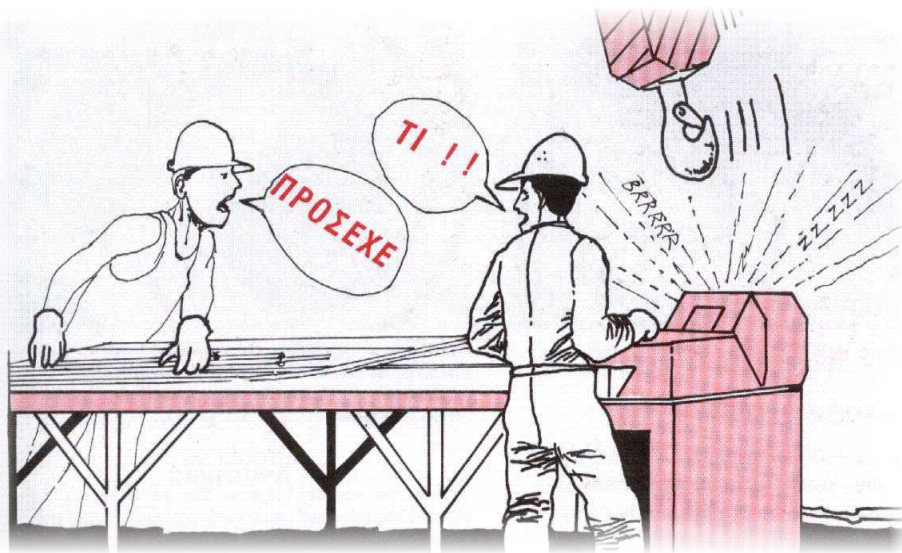
- Σε επιδράσεις στο αισθητήριο όργανο της ακοής
- Στις «μη ακουστικές επιδράσεις» που αφορούν κυρίως το νευρικό σύστημα και τις ψυχικές λειτουργίες, το κυκλοφορικό, το γαστρεντερικό, το ενδοκρινικό και άλλα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού.

Είναι γνωστό ότι οι εκτεθειμένοι στο θόρυβο εργαζόμενοι παρουσιάζουν συχνά υπέρταση, ταχυκαρδία, διαταραχές στην πέψη, δυσκολία στην συγκέντρωση, πονοκεφάλους, διαταραχές του ύπνου,

σωματική κόπωση, εκνευρισμό, υπέρταση, άγχος και διαταραχές στη συμπεριφορά.

Ο θόρυβος δρα στο κεντρικό νευρικό σύστημα προκαλώντας αλλοιώσεις στο ηλεκτροεγκεφαλογράφημα, επιβράδυνση του χρόνου της αντίδρασης και αύξηση των λαθών.

Τα αποτελέσματα του θορύβου στον εργαζόμενο πρέπει να εξετάζονται μέσα από διαδικασίες σφαιρικής προσέγγισης. Από αυτή την άποψη δεν πρέπει να εκτιμούνται μόνο οι αρνητικές επιδράσεις του βλαπτικού παράγοντα «θόρυβος» στους επαγγελματικά εκτεθειμένους αλλά και τα στοιχεία που συνθέτουν την ηχορύπανση. Τα επίπεδα έντασης του θορύβου, ο εντοπισμός των πηγών θορύβου, η ανάλυση του παραγωγικού κύκλου και η γνωριμία με τις μηχανές που χρησιμοποιούνται, μαζί με την γνώση των χαρακτηριστικών του επαγγελματικού χώρου και την οργάνωση της εργασίας, αποτελούν πληροφοριακά στοιχεία απαραίτητα για την εκτίμηση του κινδύνου και την εφαρμογή της πρόληψης.

ΦΩΤ. 4

Για την πρόληψη των επιπτώσεων του θορύβου στους διάφορους εργασιακούς χώρους, μπορούμε να εφαρμόσουμε από το Νόμο

1568/85 και το Π.Δ. 17/96, το υπ' αριθμό Π.Δ. 85/91 που αναφέρεται στην «Προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσής τους στο θόρυβο κατά την εργασία, σε συμμόρφωση προς την οδηγία 86/188/ΕΟΚ» Φ.Ε.Κ. 38/Α της 18/3/1991, καθώς και το Π.Δ. 398/94 που αναφέρεται στις «Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία με οθόνες οπτικής απεικόνισης σε συμμόρφωση με την οδηγία του Συμβουλίου 90/270/ΕΟΚ» Φ.Ε.Κ. 221/Α της 19/12/94.

Οι διαδικασίες της πρόληψης περιλαμβάνουν την ανάπτυξη των φάσεων της τεχνικής πρόληψης και ιατρικής και οργανωτικής πρόληψης.

1. Η τεχνική πρόληψη για τον έλεγχο της έκθεσης των εργαζομένων σε «θόρυβο» αποτελείται από την ενεργή και την παθητική τεχνική πρόληψη.

α) Η ενεργή τεχνική πρόληψη βασίζεται κύρια στην απομάκρυνση των γενεσιουργών αιτιών κινδύνου και την μείωση του θορύβου στην πηγή του:

- Με την αντικατάσταση της θορυβώδους παραγωγικής διαδικασίας με άλλη λιγότερη θορυβώδη.
- Με την τήρηση οδηγιών εγκατάστασης και συντήρησης των μηχανών.
- Με την μείωση της μετάδοσης του θορύβου τόσο στην πηγή όσο και στο περιβάλλον εργασίας.

β) Η παθητική τεχνική πρόληψη βασίζεται στην χρήση ατομικών μέσων προστασίας.

2. Η ιατρική και οργανωτική πρόληψη, βασίζεται σε οργανωτικές επεμβάσεις που στοχεύουν στην μείωση του χρόνου έκθεσης των εργαζομένων στο βλαπτικό παράγοντα αλλά και στην ιατρική παρακολούθηση των εργαζομένων που εκτίθενται σε «θόρυβο» και η οποία αποτελεί και εργοδοτική υποχρέωση σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 85/91. Ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες γιατρού εργασίας, όπως αυτό ορίζεται στο ν. 1568/85 ανεξάρτητα από τον αριθμό εργαζομένων στην επιχείρηση ή και στην εγκατάσταση.

Για την αντιμετώπιση των κραδασμών (οι οποίοι προέρχονται από κραδάζοντα εργαλεία: αερόσφουρα, αεροτρύπανα, ηλεκτρικά πριόνια με αλυσίδα κ.λ.π. και προκαλούν βλάβη των μαλακών μορίων των χεριών, πόνους στις αρθρώσεις – αγκώνες, καρπούς -, κύστεις, κενोटόπια και οστεοπορωτικές επεξεργασίες στα κόκκαλα του καρπού

ΦΩΤ. 5

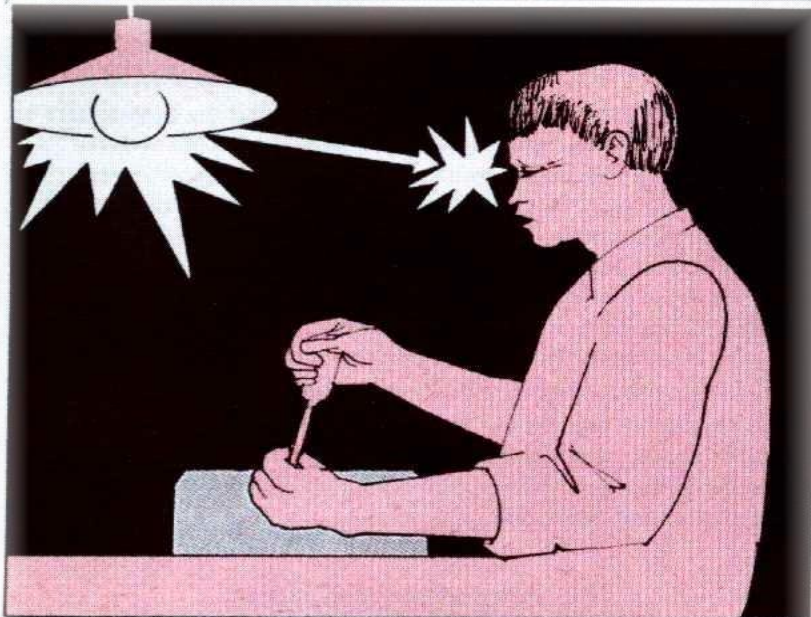
καταφεύγουμε σε ιατρικά και τεχνητά μέσα δηλαδή:

ΙΑΤΡΙΚΑ: προληπτική εξέταση των υποψηφίων, για την ανεύρεση των ακαταλλήλων ατόμων για εργασία που θα έρχεται σε επαφή με τους κραδασμούς. Περιοδική εξέταση των εργαζομένων που εκτίθενται στους κραδασμούς. Ελάττωση των ωρών εργασίας ή μικρές διακοπές της εργασίας. Τέλος ζεστά μπάνια με μασάζ και θεραπεία με υπεριώδεις ακτινοβολίες.

ΤΕΧΝΙΚΑ: πρέπει να ελαττώνουμε τους κραδασμούς στην πηγή τους, δηλαδή να σχεδιάζουμε προσεκτικά τους μηχανισμούς και τα συστήματα μεταδόσεως της κινήσεως. Αν δεν είναι δυνατόν να αποφύγουμε τεχνητά τους κραδασμούς καταφεύγουμε στα εξής μέτρα:

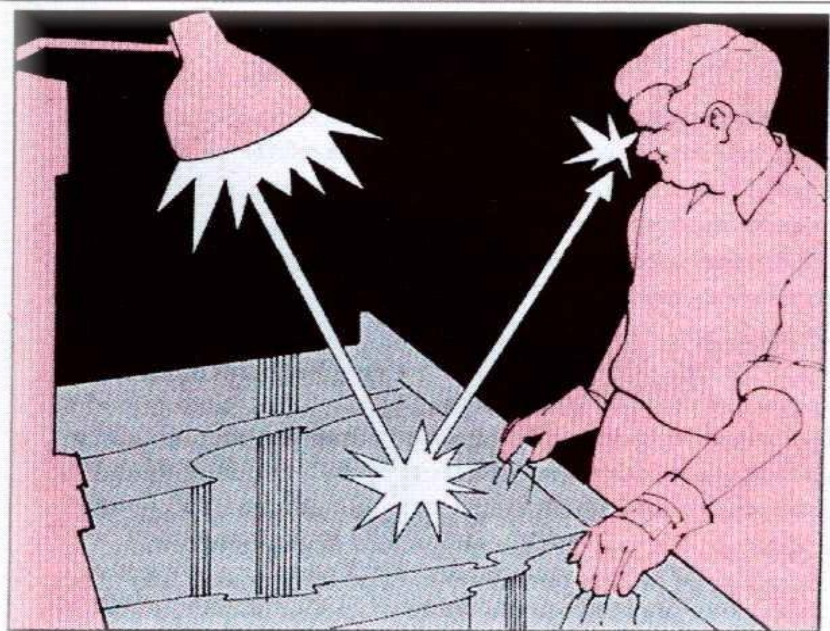
- Απορροφητήρες των δονήσεων (SHOCK – ABSORBERS) μεταξύ του σώματος των εργαλείων και των κινουμένων μερών τους
- Ειδικά γάντια για την απορρόφηση των κραδασμών
- Υλικά που μετριάζουν τους κραδασμούς ανάμεσα στις λαβές και τα χέρια των εργαζομένων
- Τέλος η διάρκεια της έκθεσης μπορεί να ελαττώνεται με την αποφυγή της υπερεϊδίκευσης των εργαζομένων.

ε) Φωτισμός. Επαρκής είναι ο φωτισμός με τον οποίο και η εργασία εκτελείται με ευχέρεια και προστατεύεται η όραση του εργάτη. Είναι φανερό τι τεράστια σημασία έχει ο σωστός φωτισμός σαν παράγοντας για την πρόληψη των ατυχημάτων. Βοηθά στην γρήγορη αντίληψη και εύρεση των αντικειμένων κατά την εργασία (ελαττώνει δηλαδή την πνευματική προσπάθεια που καταβάλλει ο εργαζόμενος και άρα την κόυρασή του), αυξάνει την απόδοση, μειώνει σημαντικά τα λάθη και τον αριθμό των ατυχημάτων.

Θάμπωμα από μια λάμπα οροφής χαμηλά τοποθετημένης.

Όταν ο φυσικός φωτισμός δεν είναι επαρκής πρέπει να χρησιμοποιείται και πρόσθετος τεχνητός που πρέπει να έχει φάσμα χρωμάτων παραπλήσιο του φυσικού και ένταση ανάλογη με την φύση της εργασίας και τη λαμπρότητα των αντικειμένων, και να είναι όσο το δυνατόν ομοιόμορφος.

Έμμεσο θάμπωμα εξαντανακλάσεως.

ΦΩΤ. 7

Γενικά για να προλαμβάνονται τα ε.α., πρέπει να λαμβάνονται τα εξής μέτρα όσον αφορά τον φωτισμό:

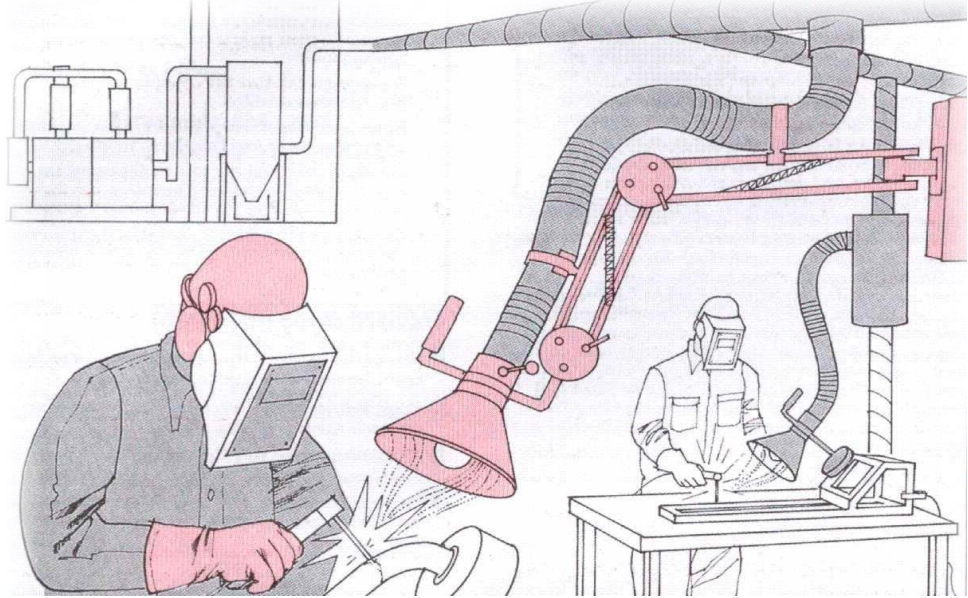
- Κατά τον σχεδιασμό του φωτισμού πρέπει να παίρνεται πρόνοια για την αποφυγή σκιάσεων και για την ομοιομορφία του χώρου όσον αφορά την ένταση του φωτισμού του.
- Ο φωτισμός δεν πρέπει να είναι ούτε πολύ έντονος, ούτε ανεπαρκής.

- Να αποφεύγεται το θάμπωμα (απ' ευθείας είτε από αντανάκλαση), πράγμα που αντιμετωπίζεται με την χρήση παραπετασμάτων ή υποστεγασμάτων από τζάμια διαχύσεως ή ανακλάσεως.
- Πρακτικά μέσα για την διατήρηση επαρκούς φωτισμού: ο καθαρισμός των τζαμιών και των λαμπών, το βάψιμο των οροφών με άσπρο χρώμα κ.λ.π.
- Να αποφεύγεται το πέρασμα ξαφνικά από ένα μέρος πολύ δυνατά φωτισμένο σε μια σκοτεινή ζώνη και αντιστρόφως.
- Να εξασφαλίζεται καλός φωτισμός και συνεχής σε μέρη που υπάρχει κίνδυνος να παραπατήσει κανείς και να πέσει όπως π.χ. κοντά στις προκυμαίες, σιδηροτροχιές, στους διαδρόμους και στις έξοδους κινδύνου.
- Να εξασφαλίζεται φωτισμός σε όλες τις περιπτώσεις ακόμη και στην περίπτωση διακοπής του ρεύματος.
- Να χρησιμοποιούνται ακόμη στα πατώματα και στους τοίχους φωσφορίζουσες γραμμές και τόξα καθώς και φωτεινά σημεία για να ευρίσκονται εύκολα οι έξοδοι.
- Να μην χρησιμοποιούνται ηλεκτρικές εγκαταστάσεις φωτισμού σε χώρους που θεωρούνται επικίνδυνοι γι' αυτό όπως 1) βαφεία με εκνέφωση 2) εγκαταστάσεις κατάψυξης 3) χημικά εργοστάσια 4) εγκαταστάσεις ασετυλίνης 5) αποθήκες ευφλέκτων υλών.
- Τέλος σε εκτεταμένες εγκαταστάσεις φωτισμού θα πρέπει να υπάρχει πάντοτε η συμβουλή ενός ειδικού μηχανικού σε θέματα φωτισμού.

στ) Διαθέσιμος χώρος. Πρέπει να διατίθενται σε κάθε εργαζόμενο τουλάχιστον 8 κυβικά μέτρα (όταν αυτός βρίσκεται μέσα στο εργαστήριο), αντιστοίχως δε να του διατίθεται εμβαδόν όχι λιγότερο από 2 τετραγωνικά μέτρα (όταν εργάζεται σε κλειστό χώρο). Στον υπολογισμό του εμβαδού και του κυβισμού για κάθε εργάτη, περιλαμβάνονται και ο χώρος τον οποίο καταλαμβάνουν τα όργανα, τα σκεύη, οι μηχανές και οι λοιπές εγκαταστάσεις. Επίσης ακόμα οι μηχανές κατεργασίας και τα μηχανικά εργαλεία πρέπει να τοποθετούνται σε τέτοια θέση και απόσταση μεταξύ τους, ώστε οι δίοδοι μεταξύ αυτών να έχουν πλάτος τουλάχιστον 0.70 του μέτρου. Η ίδια

απόσταση πρέπει να τηρείται μεταξύ μηχανών, κινουμένων εργαλείων και προθηκών.

ζ) Σκόνες. Οι εργασίες που παράγουν σκόνη οποιασδήποτε φύσεως πρέπει να εκτελούνται σε όλες τις περιπτώσεις, όπου τούτο είναι δυνατόν, μέσα σε κλειστά μηχανήματα που φέρουν απορροφητικούς αγωγούς.

ΦΩΤ. 8

Οπότε δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν τέτοια μηχανήματα, πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα, ώστε η σκόνη να συλλαμβάνεται κατά την στιγμή που αυτή σχηματίζεται και όσο το δυνατόν πιο κοντά προς την εστία παραγωγής με απορροφητικές συσκευές. Εκτός από τον τοπικό αερισμό, σε εργασίες που παράγεται πολύ σκόνη, πρέπει να διατίθεται και γενικός αερισμός ο οποίος να απαλλάσει τον χώρο από τις σκόνες που τυχόν διέφυγαν. Επίσης σε όλες τις περιπτώσεις, όπου είναι δυνατόν και οπότε τούτο δεν αντιτίθεται προς την φύση της εργασίας, πρέπει να προλαβαίνεται ο σχηματισμός των επιβλαβών σκονών και η διάχυση αυτών στους χώρους εργασίας. Επίσης συνίσταται να γίνονται στους εργαζόμενους περιοδικές ιατρικές εξετάσεις, που η συχνότητά τους θα εξαρτάται από το είδος του ρυπαντή (κατά τα γνωστά η για μεγάλα διαστήματα εισπνοή σκόνης, προκαλεί πολλές παθήσεις όπως πυριτίαση, πνευμονοκονίωση, αλλεργία, ερεθισμούς κ.λ.π.).

η) Ατμοί, καπνοί, αέρια. Οι εργασίες που αναδίδουν επιβλαβείς ατμούς και αέρια πρέπει να εκτελούνται μέσα σε κλειστά μηχανήματα που έχουν απορροφητικούς αγωγούς. Σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται οι ατμοί και τα αέρια αυτά να μπαίνουν και να διαχέονται μέσα στους τόπους εργασίας. Η χρησιμοποίηση και η κυκλοφορία των επιβλαβών υγρών και αερίων στα διάφορα τμήματα της εργασίας πρέπει να εκτελείται σε ερμητικά κλειστούς αγωγούς με αναρρόφηση ή πίεση. Ειδικά για τα τοξικά αέρια (απλά ή χημικά ασφυξιογόνα, ερεθιστικά), θα πρέπει να ακολουθούνται κατά περίπτωση τα όρια που έχουν θεσπιστεί. Συγχρόνως θα πρέπει να ενταθεί ο κρατικός έλεγχος δια μέσου των επιθεωρήσεων εργασίας, να παρακολουθούνται και να ελέγχονται τα παραπάνω, αν εφαρμόζονται, στα εργοστάσια και τις βιομηχανίες.

Βέβαια, ένα πρώτιστο και άμεσο μέτρο που μπορεί να ληφθεί στην προκειμένη περίπτωση, είναι η προστασία των αναπνευστικών οδών των εργαζομένων.

A2) Υποκειμενικές συνθήκες εργασίας (κοινωνικό περιβάλλον)

Θα ξεκινήσουμε με μερικές αναφορές πάνω στο ωράριο εργασίας. Οι παρατηρήσεις έχουν δείξει ότι το χειρότερο ωράριο για εργασία είναι το νυκτερινό. Επειδή όμως πολλές επιχειρήσεις δουλεύουν μέρα – νύκτα για να αποσβέσουν γρήγορα τις μεγάλες επενδύσεις, αναγκαστικά θα υπάρχει νυκτερινή βάρδια. Υπάρχουν συστήματα αλλαγής βάρδιας ανά εβδομάδα, ανά 15νθήμερο, ανά μήνα. Η εβδομαδιαία αλλαγή είναι γρήγορη και ταλαιπωρείται ο οργανισμός για να προσαρμόζεται συνεχώς. Η μηνιαία βλάπτει την οικογενειακή και κοινωνική ζωή του εργαζόμενου. Έτσι καλύτερη φαίνεται να είναι η ανά 15νθήμερο αλλαγή βάρδιας.

Όσον αφορά τώρα την κούραση, (όπου πολλοί πιστεύουν ότι αυξάνει τις πιθανότητες ατυχημάτων), ένα άμεσο μέτρο είναι η παροχή χρόνου αναπαύσεως περίπου στα μισά του οκταώρου της εργασίας (πράγμα που γίνεται σε μεγάλη κλίμακα). Αξίζει εδώ να επιμείνουμε λίγο στο θέμα της κούρασης για να δείξουμε τις επιπτώσεις της στην ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων. (16)

Γενικά θα λέγαμε πως η κατανάλωση ενέργειας από τον οργανισμό αυξάνεται ανάλογα με τη διάρκεια εργασίας. Η συνεχιζόμενη

προσπάθεια του οργανισμού για εργασία πέρα από ορισμένα όρια προκαλεί το φαινόμενο που γενικά είναι γνωστό σαν κούραση. Αυτή έχει συνέπεια την μείωση της δυνατότητας του οργανισμού για αποδοτική εργασία καθώς και μια σειρά από επιπτώσεις για την υγεία του ανθρώπου: κατάσταση STRESS, εργατικά ατυχήματα, εκφυλιστικές αρρώστιες. Το φαινόμενο αυτό ισχύει τόσο για την χειρονακτική εργασία όσο και πολύ περισσότερο για την νευρική – διανοητική, μορφή που συναντιέται όλο και περισσότερο στη σημερινή εποχή της βιομηχανικής παραγωγής και της οργάνωσης της εργασίας.

Παρατηρήσεις σε ειδικές συνθήκες υπερβολικής απασχόλησης και εντατικοποίησης είναι πολύ ενδεικτικές για την σχέση ανάμεσα στην διάρκεια του ωραρίου εργασίας και στις απουσίες λόγω ασθένειας ή τα ατυχήματα. Η υπερωριακή απασχόληση, ειδικά για τη χώρα μας και για τις κακές συνθήκες εργασίας που επικρατούν σ' αυτήν, είναι ένας επιπλέον παράγοντας που οδηγεί τόσο στην αύξηση των εργατικών ατυχημάτων όσο και των επαγγελματικών νοσημάτων.

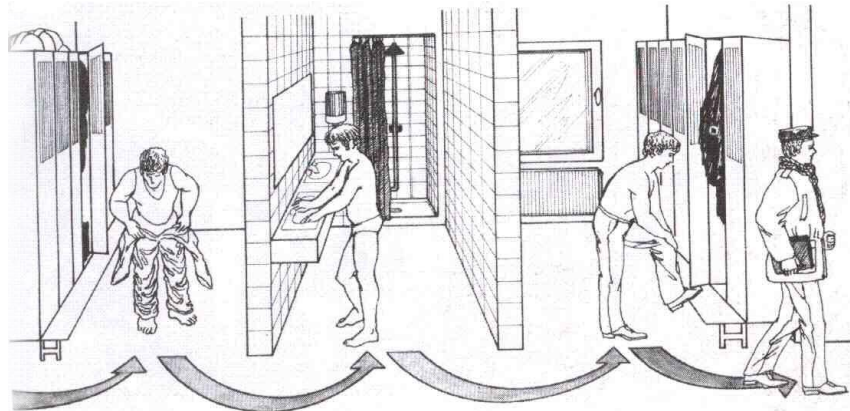
Η κατάσταση της υπερωριακής απασχόλησης σχετίζεται και με τους βιολογικούς ρυθμούς του ανθρώπινου οργανισμού. Πρέπει να τονίσουμε ότι ο άνθρωπος είναι ένας οργανισμός προσαρμοσμένος να ζει την ημέρα και να ξεκουράζεται τη νύκτα. Όλες οι λειτουργίες του οργανισμού αυτού είναι περιοδικές – κυκλικές (επίπεδα ορμονών, χημικές αντιδράσεις για την παραγωγή της απαιτούμενης ενέργειας, καρδιακός ρυθμός, αρτηριακή πίεση κ.λ.π.) στην διάρκεια του εικοσιτετράωρου. Σε συνάρτηση με τα παραπάνω ο εργαζόμενος εμφανίζει ένα καθορισμένο ημερήσιο ρυθμό εργασίας με μια προοδευτικά αυξανόμενη αποτελεσματικότητα. Το μέγιστο σημείο της φτάνει στις 10 με 11 η ώρα το πρωί και συνοδεύεται στην συνέχεια από μια βαθμιαία μείωσή της. Αυτό αποδεικνύει πως η φυσική προδιάθεση για εργασία εντοπίζεται στις πρωινές ώρες, πέφτει σε χαμηλότερα επίπεδα τις απογευματινές για να μηδενιστεί στην διάρκεια της νύκτας, δεδομένου ότι τότε έχουμε μια επιβράδυνση όλων των βιολογικών λειτουργιών.

Καταλήγοντας τονίζουμε ότι τόσο με βάση τα σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα όσο και την παγκόσμια εμπειρία, η υπέρβαση του 8 –ωρου εργασίας ανά εικοσιτετράωρο είναι αναμφισβήτητα αιτία βλαβερών επιπτώσεων και συνεπειών, τόσο σ' ότι αφορά την υγεία, όσο και σ' ότι σχετίζεται με την αποδοτικότητα της εργασίας σ' επίπεδο παραγωγής.

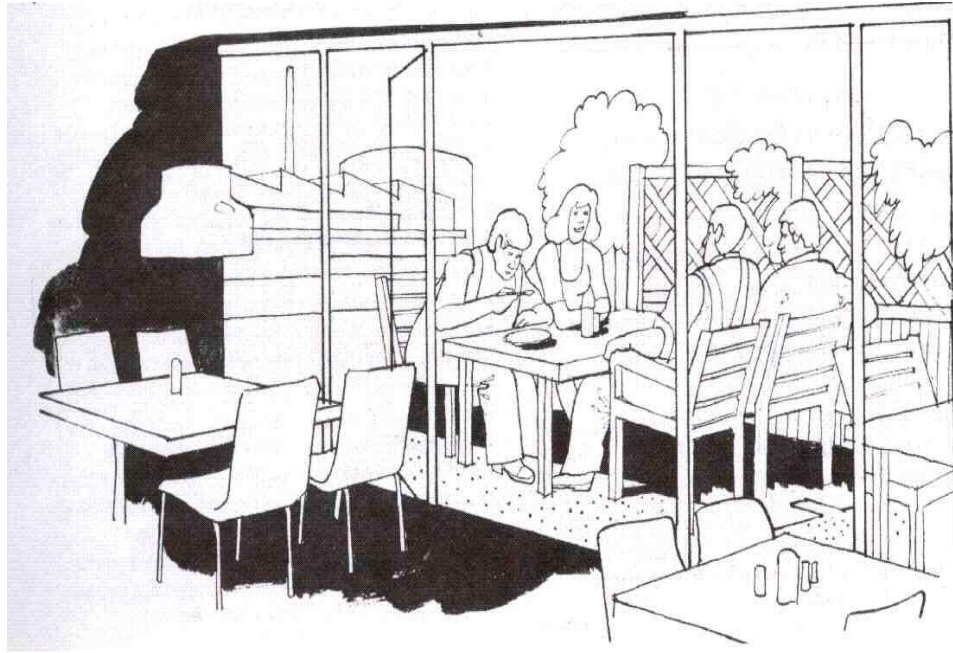
Μετά τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, φαίνεται ότι καλό θα είναι να αποφεύγεται η εντατικοποίηση της εργασίας με υπερωρίες, πριμ

παραγωγής, επιδόματα κ.λ.π. μέτρα που μάλλον οδηγούν σε στρες, εξάντληση, μείωση της προσοχής και της ετοιμότητας για αντίδραση στον κίνδυνο. Αντί τούτου πρέπει να προτιμάται προς τον σκοπό της αύξησης της παραγωγικότητας, η εφαρμογή συγχρόνων και ασφαλών μεθόδων. Εκ παραλλήλου θα πρέπει να αποφεύγονται οι κοπιαστικές θέσεις εργασίας με τάση την αντικατάστασή τους με μηχανικά μέσα, καθώς και οι υπερωρίες στις θέσεις αυτές. Η ορθοστασία επειδή κουράζει τον εργαζόμενο πρέπει να αποφεύγεται.

Ένα άλλο σημείο που θα σταθούμε είναι η αναφορά στο «κλίμα» που επικρατεί στην επιχείρηση. Σε πολλές επιχειρήσεις έχει παρατηρηθεί ότι η συχνότητα των ατυχημάτων ποικίλλει ανάλογα με την ατμόσφαιρα που επικρατεί σ' αυτές. Όταν οι σχέσεις μεταξύ εργοδοτών και εργατών είναι κακές και οι τελευταίοι δεν είναι ευχαριστημένοι από το ημερομίσθιό τους, από το ωράριο και τις άλλες συνθήκες εργασίας, ο αριθμός των ατυχημάτων παρουσιάζει τάση ανόδου. Έτσι μεγάλη προσοχή πρέπει να δοθεί αφ' ενός στην ανάπτυξη καλών επαγγελματικών και ανθρώπινων σχέσεων μέσα στην επιχείρηση: λογικά ημερομίσθια, καλή συνεννόηση μεταξύ διευθύνσεως και προσωπικού, αποφάσεις δίκαιες στο θέμα των προαγωγών, οργανωμένες κοινωνικές υπηρεσίες, φροντισμένες υγειονομικές και λοιπές εγκαταστάσεις (καθαρά αποχωρητήρια, ύπαρξη γιατρού και φαρμακείου με το απαραίτητο φαρμακευτικό υλικό καθώς και οργανωμένων πρώτων βοηθειών, ύπαρξη κατάλληλου χώρου για την εστίαση των εργαζομένων, ντουλαπιών για τα ρούχα που αερίζονται καλά και που έχουν ατομικά συρτάρια όπου οι εργάτες θα φυλάσσουν τα ατομικά τους είδη, και τέλος τακτικός καθαρισμός των χώρ.εργασίας κατά τις μη εργάσιμες ώρες).

ΦΩΤ. 9 :Χώροι Καθαριότητας

ΦΩΤ. 10 :Χώροι Φαγητού , Ξεκούρασης .

Αφ' ετέρου η πρόληψη πρέπει να στραφεί και στην εξασφάλιση από το μέρος των εργατών του αισθήματος ασφαλούς εργασίας. Το αίσθημα της ασφάλειας παίζει τεράστιο ψυχολογικό και πρακτικό ρόλο. Αυτοί οι οποίοι θα αναλάβουν την σημαντική αυτή αποστολή, πρέπει να είναι γνώστες της εφαρμοσμένης ψυχολογίας. Πρέπει να είναι ικανοί όχι μόνον να επισημάνουν τους εργασιολογικούς κινδύνους, τουλάχιστον τους νομοθετικά αναγνωρισμένους, που υπερβαίνουν τους χίλιους, αλλά και να υποδείξουν τα κατάλληλα μέτρα για την ελαχιστοποίησή τους. Και βέβαια μια πρώτη κίνηση προς αυτή την κατεύθυνση είναι να εξασφαλίζονται και να βελτιώνονται οι όροι ασφάλειας στην επιχείρηση.

Τέλος η πρόληψη – από την άποψη του κοινωνικού περιβάλλοντος – θα μπορούσε να επεκταθεί και έξω από τους εργασιακούς χώρους: στην οικογένεια. Η ψυχική γαλήνη του εργάτη μπορεί να διαταράσσεται επίσης και από οικογενειακές δυσκολίες. Η προσπάθεια όμως για την θεραπεία τους αποτελεί πολύ λεπτό ζήτημα. Φυσικά δεν μπορεί να γίνει λόγος για οποιαδήποτε ενέργεια που να μοιάζει με επέμβαση στην ιδιωτική ζωή του εργαζομένου. Εν τούτοις, είναι δυνατόν να γίνεται κάτι

με την εξασφάλιση της συνεργασίας των κοινωνικών λειτουργών από την υπηρεσία προσωπικού της επιχείρησης.

Β) Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ

Η χρησιμοποίηση των μηχανών, που από την άποψη των προλήψεων θέτουν πάντα ένα σημαντικότατο πρόβλημα, κατέστησε απαραίτητη την υιοθέτηση μέτρων ασφαλείας. Στις αρχές της βιομηχανικής επανάστασης οι μηχανές προκάλεσαν στα εργοστάσια εντυπωσιακά ατυχήματα, ώστε με τον καιρό έφτασαν προοδευτικά να τις εφοδιάσουν με προστατευτικές συσκευές. Οι συσκευές αυτές δεν αρκεί μόνο να ικανοποιούν τις απαιτήσεις του νόμου, αλλά και να προστατεύουν ουσιαστικά τον εργαζόμενο. Έτσι, για την μεγαλύτερη ασφάλεια των ανθρώπων και την σωστότερη προφύλαξη των μηχανημάτων, πρέπει αυτά να σχεδιάζονται και να χρησιμοποιούνται κατά τρόπο ώστε:

- A) να εξασφαλίζουν θετική προστασία
- B) να εμποδίζουν την προσπέλαση στην επικίνδυνη ζώνη κατά την διάρκεια της εργασίας
- Γ) να μην στεναχωρούν και να μην φέρνουν σε αμηχανία τον εργαζόμενο
- Δ) να μην βλάπτουν άσκοπα την παραγωγή
- Ε) πρέπει να λειτουργούν αυτομάτως ή με ελάχιστη προσπάθεια
- Ζ) να είναι προσαρμοσμένες στην ίδια μηχανή και στην εργασία που εκτελείται μ' αυτήν
- Η) κατά προτίμηση να αποτελούν τμήμα της όλης μηχανής
- Θ) να επιτρέπουν την λίπανση, τον έλεγχο, την ρύθμιση και την επισκευή της μηχανής
- Ι) να μπορούν να χρησιμοποιούνται για μεγάλο χρονικό διάστημα με ελάχιστη συντήρηση

Κ) να είναι αντοχής, να είναι ανθεκτικές στη φωτιά, στα κτυπήματα και στην διάβρωση (σκουριά)

Λ) να μην αποτελούν αυτές οι ίδιες πηγή κινδύνου, (να είναι χωρίς τραχύτητες, αιχμηρές άκρες, οξείες αιχμές, τροχίσκους κ.λ.π.), που μπορούν να προκαλέσουν ατυχήματα

Μ) πρέπει να προστατεύουν όχι μόνο κατά των κινδύνων τους οποίους μπορεί κανείς κανονικά να περιμένει, αλλά ακόμα και από κάθε απρόβλεπτο περιστατικό που σχετίζεται με την εργασία

Ν) τέλος, οι προστατευτικές συσκευές πρέπει να είναι δύσκολο να αχρηστευτούν, και κατά το δυνατόν το κόστος αχρηστεύσεως των να είναι πολύ μεγαλύτερο από το όφελος που προσφέρουν.

Οι όροι στους οποίους βέβαια πρέπει να ανταποκρίνονται οι προστατευτικές συσκευές, δεν μπορούν να πληρούνται πάντα όλοι εν τούτοις πρέπει να πληρούνται όσο το επιτρέπουν οι περιστάσεις.

Εκτός όμως του ότι πρέπει να τίθενται στα μηχανήματα, μηχανές και γενικά στον μηχανολογικό εξοπλισμό οι ασφαλιστικές συσκευές με τις άνω ιδιότητες, πρέπει να ελέγχεται τακτικά και η καλή τους κατάσταση και λειτουργικότητα, να γίνεται δηλαδή ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ αυτών. (17)

Συνεχίζοντας τα μέτρα προλήψεως όσον αφορά τον υλικό παράγοντα, θα αναφερθούμε και σε άλλα μέτρα προστασίας. Έτσι έχουμε :

Ρούχα εργασίας.

Όσον αφορά τα ρούχα εργασίας, θα εκθέσουμε εδώ τον κανόνα 226 του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (Δ.Γρ.Ε), που αναφέρεται σ' αυτά.

1. Όταν διαλέγει κανείς ρούχα για την δουλειά, θα πρέπει να έχει υπ' όψιν του τους κινδύνους στους οποίους μπορεί να εκτίθεται αυτός που θα τα φοράει, ώστε να διαλέγει τα είδη που ενδεχομένως έχουν την δυνατότητα να περιορίζουν όσο το δυνατόν περισσότερο τους κινδύνους αυτούς σε κάθε περίπτωση.
2. Τα ρούχα της δουλειάς πρέπει να είναι εφαρμοστά και να μην έχουν κανένα μέρος εντελώς ελεύθερο, ούτε κορδόνι ξεσφιγμένο και, αν έχουν τσέπες, να είναι όσο το δυνατόν λιγότερες και μικρότερες.

3. Όσοι εργάζονται κοντά σε μηχανές που βρίσκονται σε κίνηση, πρέπει να απαγορεύεται να φορούν ρούχα ανυπότακτα, χαλασμένα ή σκισμένα, γραβάτες όπως και αλυσίδες για ρολόγια ή κλειδιά.
4. Όταν η εργασία περικλείει κίνδυνο εκρήξεως ή πυρκαγιάς, απαγορεύεται να φορά κανείς την ώρα της δουλειάς αντικείμενα όπως γιακάδες, καπέλα ή σκελετούς γυαλιών, φτιαγμένα από κυτταρίνη ή άλλα εύφλεκτα υλικά.
5. Είναι καλύτερο να φορούν πουκάμισα με κοντά παρά με γυρισμένα μανίκια.
6. Πρέπει να απαγορεύεται να έχουν μέσα στις τσέπες αντικείμενα κοφτερά ή μυτερά, εκρηκτικές ύλες ή εύφλεκτα υγρά.
7. Πρέπει να απαγορεύεται σε άτομα εκτεθειμένα σε εύφλεκτες ή τοξικές σκόνες, να φορούν ρούχα με τσέπες, κοσμήματα ή ανασηκωμένες άκρες που να μπορούν να μαζεύουν σκόνες.

Εξοπλισμός ατομικής προστασίας.

- Προστατευτικά γυαλιά: είναι απαραίτητο σε ορισμένες εργασίες να χρησιμοποιούνται τέτοια, όπως στις εργασίες κάρφωμα, καλαφάτισμα, τρόχισμα εν ξηρώ (όπου και απαιτούνται κρύσταλλα ψηλής μηχανικής αντιστάσεως), συγκολλήσεις, χυτήρια,(εδώ απαιτούνται ειδικά γυαλιά με φίλτρα). Δεν αρκεί όμως να υπάρχουν καλά προστατευτικά γυαλιά, πρέπει και να χρησιμοποιούνται. Έτσι για παράδειγμα μια ιδέα είναι, σε επιχειρήσεις, στα τμήματα που θεωρούνται επικίνδυνα για τα μάτια, να απαγορεύεται η είσοδος σε όποιον δεν είναι εφοδιασμένος με προστατευτικά γυαλιά. Σε άλλη περίπτωση, είναι δυνατόν τα εργοστάσια να θέτουν στην διάθεση των εργατών μεγάλο αριθμό γυαλιών διαφόρων τύπων, ώστε ο καθένας να μπορεί να διαλέγει όποιο προτιμά.
- Παπούτσια ασφαλείας: πρέπει να χρησιμοποιούν οι εργάτες στην περίπτωση που θα έπεφταν στα πόδια τους βαριά αντικείμενα ή που θα περπατούσαν πάνω σε καρφιά ή που θα προσβάλλονταν από λειωμένο μέταλλο, οξεία κ.λ.π. Υπάρχουν και οι ειδικές περιπτώσεις: οι ηλεκτρολόγοι πρέπει να φορούν απομονωτικά παπούτσια (χωρίς μεταλλικά καρφιά) και οι εργάτες κατασκευής εκρηκτικών υλών, παπούτσια που δεν μπορούν να προκαλέσουν σπινθηρισμούς (επίσης χωρίς μετάλλινα καρφιά).

- Γάντια: πρέπει να μην εμποδίζονται οι κινήσεις των δακτύλων και των χεριών και συγχρόνως να μειώνεται ο κίνδυνος. Σε κάθε περίπτωση (εναντίον εγκαυμάτων, τρυπημάτων, ακτινοβολιών, ηλεκτρισμού), πρέπει να χρησιμοποιείται και ανάλογος τύπος γαντιών.
- Κράνη: πρέπει απαραίτητως να τα φορούν εργάτες που κινδυνεύουν από αντικείμενα που πέφτουν ή τινάζονται με δύναμη (ιδίως λατομεία, ορυχεία κ.λ.π.). Τα κράνη πρέπει να είναι μεγάλης αλλά όχι πολύ βαριά (π.χ. από πλαστικά ύλη με βάση από ύφασμα).
- Ποδιές: πρέπει να φοριούνται για προστασία από εγκαύματα (λόγω φωτιάς ή χημικών ουσιών), από υγρασία ή λάδι. ΟΧΙ ΟΜΩΣ ΚΟΝΤΑ ΣΕ ΜΗΧΑΝΕΣ.

Εργαλεία χεριού

Τα εργαλεία χεριού προκαλούν πολυάριθμα ε.α οφειλόμενα στην μη σωστή επιλογή, χρήση, συντήρηση ή εναποθήκευση αυτών. Έτσι λοιπόν οι κατωτέρω συστάσεις γενικής φύσεως πρέπει να ακολουθούνται για την πρόληψη των ατυχημάτων αυτών (κανόνες 119-121 του Προτύπου κανονισμού Ασφαλείας των Βιομηχανικών Επιχειρήσεων του Δ. Γρ. Ε.)

1. Τα εργαλεία χειρός που χρησιμοποιούνται στα εργαστήρια πρέπει να είναι καλής ποιότητας και κατάλληλα για την εργασία για την οποία προορίζονται.
2. Δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για άλλο σκοπό από εκείνο για τον οποίο κατασκευάστηκαν αρχικά.
3. Οι ξύλινες λαβές των εργαλείων χεριού πρέπει:
 - να είναι κατασκευασμένες από το καλύτερο ξύλο με ίνες ευθύγραμμες
 - να έχουν σχήμα και διαστάσεις κατάλληλες
 - να είναι λείες χωρίς προεξοχές ή απότομες γωνιές

4. Όλα τα εργαλεία χεριού που χρησιμοποιούνται μέσα σε εκρηκτική ατμόσφαιρα που μπορεί να ανάψει από σπινθήρες, πρέπει να είναι κατασκευασμένα από υλικό που δεν προκαλεί σπινθηρισμούς κατά την εργασία.
5. Τα σφυριά και οι βαριές, τα πλατειά και τα λεπτά κοπίδια, οι πόντες και τα άλλα ανάλογα εργαλεία κρούσεως, πρέπει να κατασκευάζονται από ασάλι επιμελώς διαλεγμένο, αρκετά σκληρό ώστε να δέχεται τα κτυπήματα χωρίς να πλατύνεται πολύ, αλλά εν τούτοις όχι τόσο σκληρό ώστε να αμβλύνεται, να αποκτά οδοντώσεις ή να σπάζει.
6. Μόλις αρχίζουν να πλατύνονται ή να ραγίζουν τα κεφάλια των εργαλείων κρούσεως πρέπει να ανορθώνονται ή να ακονίζονται με τα κατάλληλα όργανα βάσει των προδιαγραφών
7. Τα εργαλεία χεριού πρέπει να σκληρύνονται, να ταγιάρονται και να επισκευάζονται αποκλειστικά από πρόσωπα ειδικευμένα μ' αυτή την εργασία.
8. Όταν τα κοφτερά ή αιχμηρά εργαλεία δεν χρησιμοποιούνται πρέπει οι άκρες ή οι αιχμές τους να είναι προστατευμένες.
9. Τα εργαλεία χεριού δεν πρέπει να αφήνονται πάνω στα πατώματα, στις διαβάσεις, στις σκάλες ή σε άλλα μέρη όπου εργάζονται ή κυκλοφορούν άτομα, και δεν πρέπει να τοποθετούνται σε ψηλά μέρη απ' όπου μπορούν να πέσουν πάνω στους ανθρώπους.
10. Κιβωτίδια, εργαλειοθήκες, τραπεζάκια κατάλληλα και εξυπηρετικά, πρέπει να είναι τοποθετημένα κοντά στους πάγκους ή στις μηχανές για να ακουμπούν τα εργαλεία.
11. Τα εργαλεία πρέπει:
 - A) να μοιράζονται από το εργαλειοδοτήριο, όπου φυλάγονται πάνω σε εργαλειοστάσια, σε κιβώτια ή σε εργαλειοθήκες μετά την λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων ασφαλείας.
 - B) να εξετάζονται περιοδικά από αρμόδια πρόσωπα.
 - Γ) να αντικαθίστανται ή να επισκευάζονται, αν διαπιστώνεται ότι είναι ελαττωματικά.

12. Στους εργάτες πρέπει να δίνονται οδηγίες και η κατάλληλη εξάσκηση σχετικά με την ορθή και ακίνδυνη χρήση των εργαλείων που χρησιμοποιούν.

Εκτός όμως από τα εργαλεία χεριού, προστατευτικά μέτρα πρέπει να παίρνονται και στην περίπτωση που χρησιμοποιούνται φορητές ηλεκτρικές συσκευές, φιάλες ασετυλίνης, φορητές σκάλες κ.λ.π.

Χρησιμοποιούμενες ουσίες.

Μια τέλος από τις επί μέρους συνιστώσες του υλικού παράγοντα είναι οι ουσίες (πρώτες ύλες και προϊόντα) που χρησιμοποιεί ο εργαζόμενος κατά την διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας. Στο σημείο αυτό θα αναφερθούμε στις ενέργειες που πρέπει να γίνονται για την ασφάλεια και προστασία της υγείας των εργαζομένων από την τοξικότητα των επικίνδυνων χημικών ουσιών.

Βέβαια, μπορεί να ισχυρισθεί κανείς ότι δεν υπάρχουν επικίνδυνες ουσίες, αλλά – μόνον – επικίνδυνοι τρόποι χειρισμού των ουσιών. Γεγονός, πάντως, παραμένει ότι υπάρχουν ουσίες άλλες λιγότερο και άλλες περισσότερο τοξικές – και γενικά επιβλαβείς – και για όλες αυτές θα πρέπει να είναι προσιτή στον καθένα η κατάλληλη πληροφόρηση.

Έτσι σε πρώτη φάση, θα πρέπει να γίνεται γνωστή κάθε νέα (χημική) ουσία που μπαίνει στο εμπόριο. Στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα με διάφορες ντιρεκτίβες έχουν τεθεί οι βάσεις για την ταξινόμηση (CLASSIFICATION), την συσκευασία (PACKAGING) και την σήμανση (LABELLING) όλων των επικίνδυνων ουσιών, καθώς και την γνωστοποίηση (NOTIFICATION) κάθε νέας ουσίας που προσφέρεται στην Κοινή Αγορά, είτε αυτή έχει παρασκευασθεί από μια από τις χώρες της Ευρωπαϊκή Κοινότητα είτε έχει εισαχθεί από τρίτη χώρα. Συγχρόνως με την ίδια ντιρεκτίβα, υπάρχει ένας κατάλογος όλων των ουσιών που υπάρχουν σήμερα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Στον κατάλογο αυτό θα κατατίθεται πλήρης μελέτη με πολλά στοιχεία για την τοξικότητά τους – πράγμα που απαιτεί πάρα πολλά έξοδα, διασφαλίζει όμως το καταναλωτικό κοινό – θα έλεγα τον πληθυσμό γενικά από τυχόν επικίνδυνες επιπτώσεις από ουσίες άγνωστες.

Στην ίδια ντιρεκτίβα υπάρχουν λεπτομερείς οδηγίες για το πώς θα πρέπει να γίνεται η «σήμανση» στην συσκευασία. Σε γενικές γραμμές αναφέρεται ότι:

Όταν χρησιμοποιούνται ή φυλάσσονται επικίνδυνες (εύφλεκτες, εκρηκτικές, διαβρωτικές, τοξικές, καρκινογόνες κ.λ.π.) ουσίες, απαραίτητο είναι να χρησιμοποιούνται επιγραφές και εμβλήματα (δηλ. σήμανση) πάνω στα δοχεία (ή την συσκευασία) που τις περιέχουν. Τα εμβλήματα αυτά σκόπιμο είναι να συμπληρώνονται με μια σημείωση που να δείχνει:

- A) το όνομα του προϊόντος
- B) τους κυριότερους κινδύνους που παρουσιάζει
- Γ) τις απαραίτητες προφυλάξεις που επιβάλλει η χρησιμοποίησή του
- Δ) ενδεχομένως τις πρώτες βοήθειες που πρέπει να δίνονται ή τα πρώτα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται σε περίπτωση ατυχήματος ή έκτακτης ανάγκης.

Κάτι άλλο που πρέπει να πούμε είναι ότι επιβάλλεται (πράγμα που συνηθίζεται τα τελευταία χρόνια και να εφαρμόζεται), για κάθε προϊόν που εντάσσεται στις επικίνδυνες ουσίες (όπως αυτές ορίστηκαν ανωτέρω(, να παραδίδεται στον πελάτη και το λεγόμενο SAFETY DATA BULLETIN (SDB) ή δελτίο πληροφοριών ασφαλείας, με στοιχεία για τους κινδύνους του προϊόντος και τον σωστό χειρισμό του.

Θα θέλαμε ακόμη να τονίσουμε εδώ ότι μια άλλη – αλλά σχετική – προσπάθεια, και μάλιστα συνεχής, κάθε βιομηχανίας που παράγει καταναλωτικά γενικώς προϊόντα, - μαζί με την ενημέρωση του Κοινού για την τοξικότητα των προϊόντων της και τις επιβαλλόμενες προφυλάξεις – θα πρέπει να είναι και η διαρκής προσπάθεια παρασκευής ισοδύναμων προϊόντων με μικρότερη τοξικότητα, ο βαθμός δηλαδή της τοξικότητας να είναι ένα κριτήριο αποδοχής μαζί με όλα τα γνωστά μέχρι σήμερα και γενικά παραδεδεγμένα: ποιότητα, ευκολία χρήσης κ.λ.π.

Τονίζουμε ότι η Σουηδία, αποφάσισε την πλήρη απαγόρευση της χρήσης του αμιάντου και την αντικατάστασή του από άλλα, λιγότερα επικίνδυνα, υλικά.

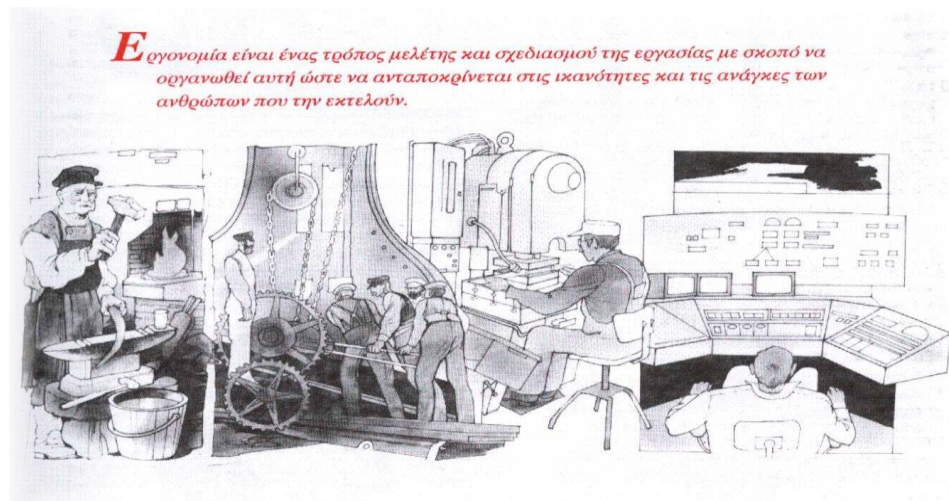
Γ) Ο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΩΣ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΕΩΣ. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΟΝΟΜΙΑΣ.

Για να λειτουργήσει βέβαια αποτελεσματικά ο τεχνικός σχεδιασμός, προϋποθέτει την σωστή διάταξη των μηχανημάτων σε σχέση με την

παραγωγική διαδικασία και το περιβάλλον. Διάταξη όμως που να μην έρχεται σε αντίθεση με την ασφάλεια των εργαζομένων π.χ. θέση των κτισμάτων, εγκαταστάσεις και μέσα διακινήσεως, δάπεδα, φωτισμός, θέρμανση, αερισμός, δεξαμενές υπό πίεση, ηλεκτρικές εγκαταστάσεις κ.λ.π.

Κατά συνέπεια θα πρέπει η μελέτη ιδρύσεως και εγκαταστάσεως να αποτελέσει αντικείμενο μελέτης ομάδας τεχνικών, στους οποίους να συμμετέχει και τεχνικός αρμόδιος για την ασφάλεια του χώρου εργασίας. Η μελέτη να υποβάλλεται και να ελέγχεται ουσιαστικά είτε από την επιθεώρηση εργασίας, είτε από άλλη θεσμοθετημένη αρχή, πράγμα που έχει υλοποιηθεί σε πολλές χώρες. Και κυρίως να παρακολουθείται η εφαρμογή της μελέτης. Είναι σαφές ότι τα μελετημένα αυτά σχέδια αποτελούν πέρα από την εγγύηση ασφάλειας, και εγγύηση οικονομίας αφού η αλλαγή ενός σχεδίου κοστίζει πολύ λιγότερο από την τροποποίηση στον χώρο εργασίας μετά την κατασκευή και εγκατάσταση.

Σε συνδυασμό με τον προγραμματισμό, κεφαλιώδη ρόλο στην πρόληψη του κινδύνου παίζει και η οργάνωση της εργασίας. Η σύγχρονη επιστήμη της οργανώσεως της εργασίας διαπίστωσε ότι το αποτέλεσμα στην εργασία δεν εξαρτάται μόνο από την επιδεξιότητα και την προθυμία των εργαζομένων αλλά και από την ορθολογιστική ρύθμιση της καταβαλλόμενης ενέργειας. Έτσι σήμερα η οργάνωση είναι σε θέση και πρέπει να έχει εκτός από τεχνοοικονομικά κριτήρια και κριτήρια ασφάλειας ενσωματωμένα σ' ένα σφαιρικό σύνολο.

ΦΩΤ. 11

Μετά την απόκτηση τεράστιου όγκου ειδικευμένης γνώσης από πολλές επιστήμες (ψυχολογία της εργασίας, φυσιολογία, υγιεινή, Βιο –μηχανική ψυχοτεχνική, ασφάλεια εργασίας, επιστημονική οργάνωση εργασίας κ.λ.π.), ξεπήδησε η ανάγκη να μελετηθεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα της ανθρώπινης εργασίας σε συνδυασμό με το περιβάλλον αυτής.

Αυτό κάνει η εργονομία, μια σύνθετη επιστήμη που μελετά το σύστημα «άνθρωπος – μηχανή – περιβάλλον», από την βελτιστοποίηση του οποίου εξαρτάται η σωστή, αποδοτική και ασφαλής παραγωγική διαδικασία. Η εργονομία αποτελεί μορφή επιχειρησιακής έρευνας, η οποία εφαρμοζόμενη στο σύστημα «άνθρωπος – μηχανή» τείνει στην αριστοποίησή του, επεμβαίνει δε κυρίως σε δύο χρονικές στιγμές, είτε προ της κατασκευής του συστήματος (προληπτική εργονομία) είτε μετά την κατασκευή του (διορθωτική εργονομία). Τα θέματα με τα οποία ασχολείται η εργονομία είναι τα ακόλουθα:

1. Μελέτη σωματομετρικών χαρακτηριστικών του ανθρώπου, (βιομετρία), η οποία έχει σχέση με τις επιβαλλόμενες διαστάσεις καθισμάτων, πολυθρονών, γραφείων, βαθμίδων σκάλας, αυτοκινήτων, ετοιμών ρούχων, υποδημάτων κ.λ.π..
2. Μελέτη μυικής όσο και πνευματικής εργασίας που έχει σχέση με τον καθορισμό των φυσιολογικών ορίων της μυικής και πνευματικής δραστηριότητας του ανθρώπου (ποια η κατανάλωση ενέργειας για συγκεκριμένη εργασία, πώς να αποφεύγονται οι περιττές και ανασταλτικές για την απόδοση κινήσεις, μελέτη χορήγησης χρόνου αναπαύσεως για την αναπλήρωση των καταναλωθέντων δυνάμεων: πόση και πότε πρέπει να γίνεται κ.λ.π.)
3. Μελέτη οργάνων χειρισμού ή ελέγχου (ανάλυση των χαρακτηριστικών κάθε ενός οργάνου – ενδείξεις αντενδείξεις – εκλογή καταλληλότερου σε κάθε περίπτωση οργάνου)
4. Μελέτη οργάνων ενδείξεως (συνθήκες χρησιμοποίησεως, αποστολής, απαιτήσεις)
5. Μελέτη της ορθής χωροταξικής τοποθέτησεως των επιλεγόντων μέσω παραγωγής
6. Μελέτη κλίματος εργασίας

Η έρευνα των ανωτέρω γίνεται με χρονομετρήσεις, μερικότερες αναλύσεις όλων των σε κάθε περίπτωση κινήσεων, με παρακολούθηση

της εντάσεως της προσοχής και της ενέργειας που καταναλώνεται. Στις έρευνες αυτές τα αίτια των ατυχημάτων και τα μέσα για την καταπολέμηση αυτών καταλαμβάνουν προέχουσα θέση. Στην ορθολογιστική οργάνωση της εργασίας η πρόληψη των ατυχημάτων κατέχει εξέχουσα θέση και τούτο για δύο λόγους: πρώτον γιατί η πρόληψη είναι κοινωνικό καθήκον και δεύτερον γιατί οι έρευνες αυτές έχουν σκοπό την επίτευξη μεγαλύτερου βαθμού ασφάλειας στις επιχειρήσεις και άρα μεγαλύτερης απόδοσης. Γι' αυτό καταβάλλεται άλλωστε (και πρέπει) ιδιαίτερη προσπάθεια για να πεισθεί ο εργάτης ότι είναι συμφέρον του να εργαστεί σύμφωνα με τον, από τα πορίσματα των εν λόγω ερευνών, διαγραφόμενο τρόπο, ο οποίος και του παραδίνεται γραπτά.

Η εργονομία έχει την δυνατότητα να προσφέρει την συνδρομή της επί συνεχούς βάσεως, στην Πρόληψη των Ατυχημάτων. Αυτό μπορεί να γίνει άμεσα, παίρνοντας υπόψη τα εργονομικά κριτήρια που προκύπτουν από την μελέτη των θεμάτων 1-6 που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Ιδιαίτερα εκεί που η εργασιακή ασφάλεια εξαρτάται από την συμπεριφορά των εργαζομένων, πρέπει απαραίτητα να λαμβάνονται υπ' όψιν οι ικανότητες των εργαζομένων και τα όριά τους. Η εργονομία φροντίζει ώστε να ελαχιστοποιείται η κόπωση, ο ερεθισμός και ο εκνευρισμός του ανθρώπου κατά την εργασία και είναι φυσικό ότι ο λιγότερο κουρασμένος εργαζόμενος έχει πιο πολλές δυνατότητες να συμπεριφερθεί και ν' αντιδράσει ασφαλώς στους εκάστοτε κινδύνους που αντιμετωπίζει.

Η Εργονομία λοιπόν προσαρμόζει την εργασία στον άνθρωπο, την κάνει πιο άνετη και πιο ξεκούραστη. Τα οφέλη που προκύπτουν από την εφαρμογή της εργονομίας (των αρχών της δηλαδή) στην βιομηχανία είναι πάρα πολλά. Τα οφέλη όμως αυτά δεν θα πρέπει να είναι ο πρωταρχικός σκοπός εφαρμογής της, αλλά κυρίως η διατήρηση της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων.

Θα κλείσουμε το κεφάλαιο με δύο αναφορές: είναι λανθασμένη η άποψη ότι η οργάνωση καθώς και η διαμόρφωση περιβάλλοντος ασφαλούς εργασίας από την μια και η παραγωγικότητα από την άλλη, είναι πράγματα αντιστρόφως ανάλογα. Για καλύτερη απόδειξη σ' αυτό αποτελούν δύο από τις περισσότερο ανεπτυγμένες χώρες οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία, χώρες με ελεύθερη οικονομία και τεράστια βιομηχανία, οι οποίες παρουσιάζουν μηδαμινό ποσοστό θανάτων τον χρόνο. Βέβαια το γεγονός αυτό πρέπει να αποδοθεί, εκτός από την φοβερή οργάνωση και προγραμματισμό που επικρατούν εκεί, και στους δραστικότερους

νόμους που ισχύουν σ' αυτές τις χώρες σε συνδυασμό με τον ισχυρότατο συνδικαλισμό.

Και η δεύτερη αναφορά μας τέλος, είναι στο εξής σημείο: τα μέχρι στιγμής προταθέντα μέτρα προλήψεως (δηλ. η βελτίωση του περιβάλλοντος – συνθηκών – εργασίας, η βελτίωση του υλικού παράγοντα με την σύγχρονη ύπαρξη προστατευτικών συσκευών και μέσων και τέλος η οργάνωση και ο προγραμματισμός της εργασίας με την βοήθεια και της εργονομίας), έρχονται να αντιμετωπίσουν το «ΔΕΝ ΜΠΟΡΩ» από την πλευρά του εργαζόμενου. Με αυτό το ρήμα, εννοούμε την συμπεριφορά που αποδίδεται στο γεγονός ότι οι εργαζόμενοι δεν μπορούν να εργαστούν με ασφάλεια και που προέρχεται από:

- περιορισμένη σωματική ικανότητα (ανεπάρκεια)
- προσπάθεια αύξησης της παραγωγής χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψιν η ασφάλεια των εργαζομένων
- παρατεταμένες υπερωρίες σε συνδυασμό με τον τρόπο αμοιβής (πριμ, επιδόματα, δώρο παραγωγής, χωρίς να έχει προηγηθεί μελέτη εργασίας και πρότυπων χρόνων) που οδηγούν σε υπερκόπωση και μείωση της προσοχής και ετοιμότητας για αντίδραση στον κίνδυνο.
- μη αυστηρό καταμερισμό εργασίας
- λανθασμένες εντολές των προϊσταμένων
- επιλογή μη ορθολογικών μέσων παραγωγής προσαρμοσμένων στις φυσιολογικές, ψυχολογικές και υγειονομολογικές απαιτήσεις των εργαζομένων
- όχι κατάλληλο περιβάλλον και μικροκλίμα της θέσης εργασίας (φωτισμός, αερισμός, θόρυβος, σκόνη, θερμοκρασία, υγρασία, άνεση χώρου, καθαριότητα)

Η ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η Επιθεώρηση Εργασίας είναι ο πιο νευραλγικός τομέας του Υπουργείου Εργασίας και ο μοναδικός κρατικός φορέας που ελέγχει τους τόπους δουλειάς (εργοτάξια και βιομηχανία) και φροντίζει για τους όρους υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων. Ανήκει στις Εξωτερικές

Υπηρεσίες του Υπ. Εργασίας και λειτουργεί με βάση τη διεθνή σύμβαση αρ. 81 « περί επιθεωρήσεως Εργασίας στη Βιομηχανία και το εμπόριο» που επικύρωσε η Ελλάδα το 1947.

Το Έργο της Επιθεώρησης Εργασίας συνίσταται στα εξής:

- 1) Η Επιθεώρηση Εργασίας μελετάει και εγκρίνει τα προγράμματα ασφαλείας, που της υποβάλλονται από τους εργολάβους στο τέλος κάθε έτους.
- 2) Οι επιθεωρητές εργασίας κάνουν απροειδοποίητους ελέγχους στους τόπους δουλειάς, για να διαπιστώσουν εάν και κατά πόσο τηρούνται τα μέτρα ασφαλείας (τήρηση του προγράμματος ασφαλείας, συντήρηση μηχανημάτων, έλεγχος του ημερολογίου ατυχημάτων).

Στην περίπτωση που διαπιστώνεται παρανομία, ακολουθείται η νόμιμη διαδικασία για την επιβολή κυρώσεων.

- 3) Αν οι επιθεωρητές εργασίας διαπιστώσουν επικίνδυνη κατάσταση για την ασφάλεια ή τη ζωή των εργαζομένων, που δεν προβλέπει ο νόμος, τότε συστήνουν μέτρα ασφαλείας και δίνουν μια προθεσμία για την εφαρμογή τους. Αν, με την εκπνοή της προθεσμίας και τον νέο έλεγχο, η κατάσταση παραμένει, ακολουθείται η διαδικασία επιβολής κυρώσεων, που καθορίζει ο νόμος.

Από όλα αυτά φαίνεται η σπουδαιότητα του ρόλου της Επιθεώρησης Εργασίας. Όμως, ο φορέας αυτός δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του.

Οι λόγοι είναι πολλοί αλλά οι κυριότεροι είναι ότι η σύνθεση, ποσοτική και ποιοτική του φορέα είναι εντελώς ανεπαρκής και τα καθήκοντα που ανατίθενται στους υπαλλήλους είναι πολλά και τα περισσότερα άσχετα με το κύριο καθήκον, τον αποτελεσματικό τεχνικό έλεγχο των τόπων δουλειάς. Στην πράξη, όλοι οι υπάλληλοι των εξωτερικών υπηρεσιών αναλαμβάνουν ταυτόχρονα τα καθήκοντα Επόπτη ή Επιθεωρητή Εργασίας και τα καθήκοντα συμβιβασμού διαφορών, συλλογικές διαπραγματεύσεις, διοικητικά καθήκοντα κ.λ.π. Έτσι και κατά παράβαση της παρ. 3 (2) της διεθνούς σύμβασης αρ. 81, παρακωλύονται τα κύρια καθήκοντα των επιθεωρητών εργασίας. Αν προσθέσουμε το γεγονός ότι λείπει η εξειδικευμένη εκπαίδευση πάνω σε θέματα ασφαλείας της εργασίας, ότι δεν διατίθενται ούτε μεταφορικά μέσα για τη μετακίνηση των επιθεωρητών στους τόπους δουλειάς, τις

δεκάδες χιλιάδες επιχειρήσεις που πρέπει να ελεγχθούν και ακόμα την ασάφεια των διατάξεων της νομοθεσίας την εχθρική νοοτροπία της εργοδοσίας προς κάθε μέτρο βελτίωσης των συνθηκών εργασίας, την απουσία τεχνικής υποστήριξης των ελέγχων με εξοπλισμένα εργαστήρια καταλήγουμε στο πασίγνωστο συμπέρασμα ότι **δεν γίνονται ουσιαστικοί έλεγχοι στον τόπο δουλειάς.**

Ένα άλλο σημείο που αφορά την επιθεώρηση εργασίας είναι η καταγραφή των ατυχημάτων, η επισήμανση των συνθηκών και των αιτιών που τα προκάλεσαν και «σταυτιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων και όλα αυτά όχι με χαρακτήρα απολογιστικό αλλά με σκοπό την πρόληψη».

Σήμερα η Επιθεώρηση Εργασίας λαβαίνει γνώση του 1/3 περίπου των ατυχημάτων που αναγγέλονται στο ΙΚΑ αν και η νομοθεσία απαιτεί να αναγγέλονται τα εργατικά ατυχήματα στην Επιθεώρηση Εργασίας. Η διαδικασία αναγγελίας δεν είναι ξεκαθαρισμένη, η Τεχνική Επιθεώρηση ενημερώνεται από δεύτερο ή και τρίτο «χέρι», πολλές φορές δε μόνο η Αστυνομία διενεργεί έρευνα.

Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι η Επιθεώρηση εργασίας δεν έχει δικαίωμα να επιβάλλει την άμεση λήψη προστατευτικών μέτρων όταν διαπιστώνεται παράληψη ακόμα και σοβαρών περιπτώσεων, με αποτέλεσμα να υποβαθμίζεται και αυτή η ανεπαρκής δραστηριότητά της.

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΩΣ ΜΕΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Ο επαγγελματικός προσανατολισμός και η εκπαίδευση, έχουν να κάνουν με όλους όσους έχουν άμεση σχέση με τον χώρο εργασίας και συντελούν στην μείωση των ατυχημάτων και κυρίως της άγνοιας του κινδύνου. Είναι πράγματι πολύ μεγάλη η σημασία της κατάλληλης διαφώτισης και διαπαιδαγώγησης των εργαζομένων και του μεγάλου κοινού, πάνω στους κινδύνους που παραμονεύουν τον άνθρωπο όταν δουλεύει και πάνω στα μέσα προστασίας του. Η διαπαιδαγώγηση αυτή μπορεί να παίρνει διάφορες μορφές ανάλογα με τις συνθήκες, τις ανάγκες και την κατηγορία των ανθρώπων τους οποίους αφορά.

ΦΩΤ. 12

Συγχρόνως η σωστή επαγγελματική εκπαίδευση δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στους εργάτες, αλλά να επεκτείνεται και στα ανώτερα στελέχη της παραγωγής τεχνικούς, μηχανικούς, εργοδηγούς, αλλά και στους εκπαιδευτές τους ίδιους. Οι εκπαιδευτές πρέπει να είναι πρόσωπα με γερή ειδίκευση και συγχρόνως «παιδαγωγοί», όχι μόνο καλοί τεχνικοί. (15)

Το πόσο σοβαρή είναι η ανεπαρκής εκπαίδευση εργατών προτού χρησιμοποιηθούν σε επικίνδυνες εργασίες (όπως και η έλλειψη πολλές φορές της άσκησης προοδευτικά στις συνθήκες του κινδύνου), φαίνεται από το κατώτερο γεγονός: από την επεξεργασία των στοιχείων που φθάνουν στο ΙΚΑ και στην επιθεώρηση εργασίας σχετικά με τα ε.α. προκύπτει ότι στους 5 εργάτες που ήταν θύματα θανατηφόρου ατυχήματος οι 3 ήταν ανεπαρκώς εκπαιδευμένοι -ο τέταρτος σε κακή οργανική κατάσταση και ο πέμπτος θύμα ανυπαρξίας ή ανεπάρκειας μέτρων ασφαλείας-. Το στατιστικό αυτό δεδομένο αποτελεί αν μη τι άλλο, επιβεβαίωση της αναγκαιότητας της εκπαίδευσης.

Η εκπαίδευση πάνω στην πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου είναι δυνατόν να χωριστεί σε 2 σκέλη (ενότητες)

1. Εκπαίδευση των σπουδαστών όλων των σχολών τεχνικής κατεύθυνσης : είναι γνωστό ότι οι ανώτερες και ανώτατες σχολές μας δεν έχουν αντίστοιχη έδρα ενώ σε πολλές διδάσκεται ούτε καν μάθημα Πρόληψης Ατυχημάτων.

2. Εκπαίδευση των εργαζομένων στην Ασφάλεια και Υγιεινή .Πρώτα απ' όλα είναι υποχρεωτική η εκπαίδευση των εργαζομένων μέσα στην επιχείρηση σε θέματα ασφάλειας και υγιεινής , από στελέχη της επιχείρησης .Έτσι ,ο εκπαιδευτής πρέπει να ενημερώνει κάθε νέο εργάτη για τους κινδύνους και για τους γενικούς κανόνες ασφαλείας ,και αργότερα πάνω στην εργασία του να του αναλύει τα καθήκοντα του αλλά και τους κινδύνους που θα αντιμετωπίσει. Γενικά ο εργοδότης - είτε είναι κράτος είτε ιδιώτης – είναι υποχρεωμένος να εκπαιδεύει τους εργαζόμενους στην πρόληψη ατυχημάτων .Η εκπαίδευση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει :

α.-εκπαίδευση νεοπροσλαμβανομένων

β.-συνεχή εκπαίδευση συντηρήσεως των γνώσεων

γ.-προσαρμογή σε νέα μηχανήματα και τεχνικές εξελίξεις

Επίσης πρέπει να αναπτυχθεί στα άτομα ένα πνεύμα προφύλαξης .Η επαγγελματική γνώση δεν μπορεί να θεωρηθεί πλήρης αν δεν επεκτείνεται στην γνώση της ασφαλούς εργασίας. Το πνεύμα προφύλαξης πρέπει να γίνει συνήθεια σε όλο τον κόσμο διότι πρόκειται για μια αυτοπροστασία σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής και πρέπει να καλλιεργείται ιδιαίτερα σε όσους εργάζονται σε επαγγέλματα επικίνδυνα.

Ας δούμε όμως τώρα πως είναι δυνατόν η Εκπαίδευση να λειτουργήσει μέσα στην Επιχείρηση .Το εκπαιδευμένο δυναμικό , αφού αφομοιώσει τις ειδικές γνώσεις της τεχνικής ασφάλειας και υγιεινής της εργασίας με την σειρά του τις μεταφέρει ,μέσα στα πλαίσια της κάθε επιχείρησης , για να δημιουργήσει στον εργαζόμενο την συνείδηση της ασφαλούς συμπεριφοράς αλλά και να εξασφαλίσει ασφαλείς συνθήκες και καταστάσεις εργασίας .Η παραπάνω λειτουργία πρέπει να μπει μέσα στην επιχειρησιακή γραμμή μαζί με τις άλλες λειτουργικές σχέσεις .

Θα κλείσουμε το κεφάλαιο με παρόμοιο τρόπο όπως το προηγούμενο, με μια αναφορά δηλαδή : η εκπαίδευση καταπολεμεί το «ΔΕΝ ΞΕΡΩ» από την πλευρά του εργαζόμενου. Δηλαδή την έλλειψη γνώσης για ασφαλή συμπεριφορά και η οποία προέρχεται από :

- ελλιπή και / ή λανθασμένη εκπαίδευση
- έλλειψη οδηγιών και υποδείξεων στην θέση εργασίας ή σε μια καινούργια δραστηριότητα
- έλλειψη πληροφόρησης για αλλαγές στους χώρους και στην ροή εργασίας
- υπερεκτίμηση της ήδη συσσωρευμένης πείρας από τους παλαιούς εργαζόμενους
- ανεπάρκεια χρόνου για εκπαίδευση.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ Ε.Α.

Η συμβολή της φυσιολογίας, της ψυχολογίας και των ψυχολόγων στα μέτρα προλήψεως των ατυχημάτων ακολουθεί διπλή πορεία: αφ' ενός επιζητεί να διαγνώσει στις κατά μέρος ατομικές περιπτώσεις τις φυσιολογικής και ψυχολογικής φύσεως αιτίες του ατυχήματος με άμεσο σκοπό να επιτύχει την άρση τους. Και αφ' ετέρου να εκπονήσει και να εφαρμόσει μεθόδους προληπτικές. Έτσι η εργασία η σχετική με τον ψυχολογικό συντελεστή παίρνει τις ακόλουθες κατά μέρος μορφές:

1. Επιλογή των καταλληλότερων για ορισμένες εργασίες εργατών και τεχνιτών και απομάκρυνση όσων κρίνονται ακατάλληλοι για επικίνδυνες εργασίες. Συγχρόνως όμως και την ανάθεση των επικίνδυνων απασχολήσεων σε άτομα τα οποία λόγω των προσόντων τους διατρέχουν λιγότερο κίνδυνο. Τα κριτήρια της επιλογής είναι φυσιολογικά και ψυχολογικά και αναφέρονται κατά κανόνα:

- A) στον βαθμό της ευσυγκινησίας
- B) στην κινητικότητα και στον συντονισμό της με την αντιληπτική ταχύτητα
- Γ) στην καμπατηρότητα και ενδεχόμενα στην αντοχή στην μονοτονία
- Δ) στις πνευματικές ικανότητες

Και βέβαια τα κριτήρια αυτά αποβλέπουν πάντα στην διατήρηση της αρχής SAFETY FIRST ή «πρώτιστο πάντων η ασφάλεια»

2. Περιοδική ψυχοτεχνική εξέταση των εργαζομένων σε επικίνδυνα πόστα – μέτρο συγγενές προς την επιλογή – ως προς την απόδοση των αισθητηρίων, την ψυχοκινητικότητα και ειδικότερα τον χρόνο και την ρυθμικότητα των αντιδράσεων, την καμπατηρότητα κ.λ.π. Ευνόητο είναι ότι τα σημεία στα οποία θα στρέφεται η περιοδική εξέταση καθώς και οι γνώμονες της επάρκειας, υπαγορεύονται από τις απαιτήσεις του πόστου.
3. Διάγνωση του φυσικού ρυθμού ψυχοφυσικής ενεργητικότητας του ατόμου για να εξετασθεί η δυνατότητα προσαρμογής του ρυθμού εργασίας σ' αυτόν, όπου το είδος και η οργάνωση της εργασίας το επιτρέπει.
4. Βοήθεια για την τελειοποίηση των μεθόδων εκπαίδευσης και καθοδήγηση των εκπαιδευτών ώστε να δώσουν μαζί την εξάσκηση στην κίνηση, ένα γενικότερο προσανατολισμό στον χαρακτήρα και το είδος της εργασίας που εκτελείται, ακριβή γνώση του χρησιμοποιούμενου εργαλείου και ειδικότερα εικόνα των κινδύνων που απειλούν το άτομο, έτσι που να στηριχτούν σ' αυτήν υγιείς έξεις εργασίας.

Ο ψυχολόγος συμβάλλει επίσης στην συγκέντρωση ουσιαδών δεδομένων από την συστηματική παρατήρηση των μαθητευομένων κατά την διάρκεια της μαθητείας. Μαθητευόμενοι που παρουσιάζουν κάποια δυσανάλογη συχνότητα ατυχημάτων, έστω και μικρών, δεν πρέπει να τοποθετούνται σε επικίνδυνα πόστα.

5. Συμμετοχή στην μελέτη των αιτίων της βιομηχανικής κοπώσεως και στην αναζήτηση και σπουδή συστημάτων εργασίας και οργανώσεως που την περιορίζουν.
6. Βοήθεια κατά την επιλογή ή επιλογή των μέσων που χρησιμοποιούνται στην μαζική διαφώτιση του κοινού. Η ψυχολογία είναι σε θέση με τις μεθόδους και τα στελέχη της, να σταθμίσει και να ελέγξει την αποτελεσματικότητά τους.
7. Επίσης η ψυχολογία συμβάλλει στην πρόληψη ατυχημάτων και με την βοήθειά της προς τον εργαζόμενο, για να αντιμετωπίσει τα συναισθηματικής φύσεως προβλήματά του που αναφέρονται, είτε μέσα στα πλαίσια της δουλειάς του είτε έξω απ' αυτά. Εδώ προβάλλει η ψυχικο-υγιεινή άποψη στην καταπολέμηση των ατυχημάτων εργασίας. Η βοήθεια συντελεί στην τόνωση του ηθικού

του εργαζομένου και στην απομάκρυνση της ψυχικής αναταραχής που προκάλεσε η παρουσία του συναισθηματικού προβλήματος, της αβεβαιότητας, του άγχους.

8. Η αναλυτική εξέταση κάθε συγκεκριμένης περιπτώσεως ατυχήματος και η αποκάλυψη των ειδικότερων αιτίων της. Η διαγνωστική εργασία που επακολουθείται από εργασία επανορθωτική δηλ. από την άρση των αιτίων, όπου αυτό είναι δυνατόν, παίρνει εδώ χαρακτήρα «εξατομικευμένο». Έτσι σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, εξετάζονται αναλυτικά οι συνθήκες του ατυχήματος και ακολουθεί συστηματική ψυχολογική παρατήρηση της συμπεριφοράς κατά την εργασία και συμπληρωματική συνέντευξη του ψυχολόγου με το άτομο που είχε το ατύχημα. Με αυτόν τον τρόπο προκύπτουν μέτρα επανορθωτικά που αποβλέπουν στην «αποκατάσταση» ή «θεραπεία» της ατομικής περιπτώσεως, ανάλογα με τις αιτίες που προκάλεσαν το ατύχημα ή συντέλεσαν σε αυτό, π.χ. ανεκπαιδευση, αποβολή κακών έξεων εργασίας, βελτίωση της διαθέσεως για εργασία κ.λ.π.
9. Η ψυχολογία μπορεί ακόμη να συμβάλλει στην τελειότερη απόδοση των κανόνων προφυλάξεως και των προστατευτικών εξαρτημάτων ενδυμασίας. Όπου παρατηρείται σχετική δυστροπία, με τις μεθόδους της διερευνά τους λόγους και τα βαθύτερα αίτια (κίνητρα) που παρορμούν στην αποφυγή τους και υπαγορεύει έτσι τις μεταβολές που πρέπει να επέλθουν.

Ενώ λοιπόν τα μέχρι στιγμής εκτεθέντα μέτρα προλήψεως έρχονται να καταπολεμήσουν το «δεν μπορώ» και «δεν ξέρω», η ψυχολογία προσπαθεί να αποτρέψει τον εργαζόμενο από το «ΔΕΝ ΘΕΛΩ», δηλαδή από την συμπεριφορά τους εκείνη η οποία αποδίδεται σε:

- Επιδίωξη άνεσης ή παράλειψη λήψης μέτρων ασφάλειας
- Επίδειξη τόλμης και εμπειρίας (υπερόπτης, ριψοκίνδυνος εργαζόμενος)
- Προσπάθεια να μην φανεί αρχάριος
- Αδιαφορία για την ζωή του ίδιου ή των άλλων
- Αποφυγή διάθεσης χρόνου για τις αναγκαίες εργασίες ασφάλισης
- Κακό εργασιακό κλίμα (σχέσεις προϊσταμένου – υφισταμένου)
- Πιεστική θέληση για επιτυχία και ανάδειξη
- Τάση απόρριψης αλλαγής μιας ήδη υπάρχουσας συμπεριφοράς και τρόπου εργασίας αν και αντίθετα προς τους κανόνες ασφαλούς εργασίας.

Ο καθορισμός των προσόντων τα οποία ευνοούν την άσκηση ορισμένων εργασιών και η διαπίστωση ότι οι εν λόγω ιδιότητες υπάρχουν σε κάθε εργάτη, είναι το κυριότερο θέμα ενός κλάδου της βιομηχανικής επιστήμης ο οποίος σημειώνει μεγίστη πρόοδο και ονομάζεται Βιομηχανική Ψυχοτεχνική ή Βιομηχανική Ψυχολογία. Η αρχή επί της οποίας στηρίζεται η όλη κίνηση είναι: «ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση».

Πιστεύουμε ότι από όλα τα ανωτέρω γίνεται προφανές πόσο ωφελείται η πρόληψη των ατυχημάτων και η παραγωγή από την συμβολή και εφαρμογή της ψυχολογίας και φυσιολογίας σ' αυτές.

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

Είναι γεγονός ότι οι κανονισμοί ασφάλειας της εργασίας, οι συστάσεις των αρμόδιων κρατικών οργάνων, οι εκθέσεις, τα Συνέδρια και οι έρευνες των ε.α., ελάχιστα προάγουν στην πράξη την εργασιακή ασφάλεια αν ταυτόχρονα δεν γίνεται τίποτα και μέσα στις ίδιες τις επιχειρήσεις. Έτσι αρκετές επιχειρήσεις της χώρας μας ακολούθησαν το παράδειγμα άλλων προηγμένων χωρών και καθιέρωσαν τον θεσμό του Μηχανικού Ασφάλειας.

Αν το έργο του εργοδηγού είναι η εφαρμογή των μέτρων ασφάλειας, βασικά καθήκοντα του μηχανικού ασφάλειας είναι η περιστολή των ε.α. και η δημιουργία ικανοποιητικών συνθηκών εργασίας. Επειδή είναι απλός σύμβουλος και η επιτυχία των ενεργειών του εξαρτάται κατά πολύ από την προσωπικότητά του, θα πρέπει να έχει πάντοτε την υποστήριξη της διεύθυνσής του. Από την άλλη η θέση του μέσα στο επιχειρησιακό οργανόγραμμα πρέπει να είναι τέτοια που να μπορεί να επηρεάζει ουσιαστικά τα κέντρα εκείνα όπου παίρνονται οι καθοριστικές αποφάσεις της πολιτικής ασφάλειας της επιχείρησης. (18)

Ο Μηχανικός Ασφάλειας (Μ.Α.) λειτουργεί δηλαδή από επιτελική θέση, με συμβουλευτικό τρόπο τόσο αναφορικά με την διεύθυνση της επιχείρησης, όσο και στα υπόλοιπα επίπεδα οργανογράμματος. Οπωσδήποτε δεν έχει δικαίωμα έκδοσης εντολών παρέμβασης στην παραγωγική διαδικασία. Ευθύνη φέρνει μόνο απέναντι στον εργοδότη του, αναφορικά με την γενική πολιτική ασφάλειας που ακολουθείται και

τα αποτελέσματά της. Βασικά πρέπει να είναι απαλλαγμένος από νομικές ευθύνες αστικής ή ποινικής φύσης που πιθανόν να προκύπτουν από τα εργατικά ατυχήματα.

Προσόντα του Μηχανικού Ασφάλειας

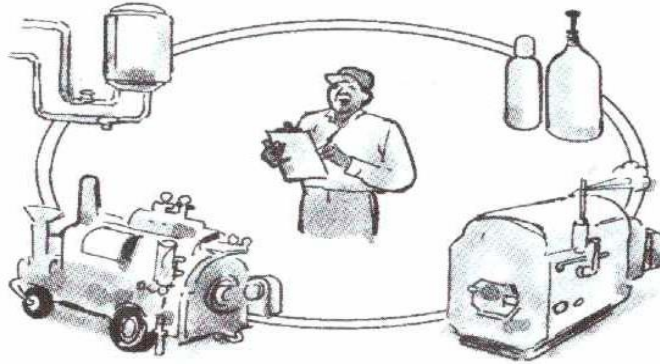
Πέρα από την ανάλογη τεχνική ειδικότητα και σχετική εργοστασιακή (τουλάχιστον διετή) πείρα, ο Μ.Α. πρέπει να συλλέξει εν πολλοίς μόνος του τις απαραίτητες γνώσεις από την υπάρχουσα νομοθεσία, ανάλογη βιβλιογραφία και περιοδικό τύπο και από την παρακολούθηση Σεμιναρίων που οργανώνουν οι διάφοροι τομείς προστασίας από τα ε.α. και τις επαγγελματικές νόσους. Και τούτο διότι οι Πολυτεχνικές σχολές συνήθως δεν διδάσκουν ανάλογα μαθήματα. Η προσωπικότητα ακόμα του Μ.Α., ο τρόπος επικοινωνίας του με τους συνεργάτες του και το προσωπικό παραγωγής, καθώς και η εντελώς προσωπική του στρατεύση στην υπόθεση που υπηρετεί, είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία της αποστολής του μιας και τα καθήκοντά του είναι τόσο τεχνικής – οργανωτικής όσο και παιδαγωγικής – ψυχολογικής φύσεως.

Καθήκοντα του Μ.Α.

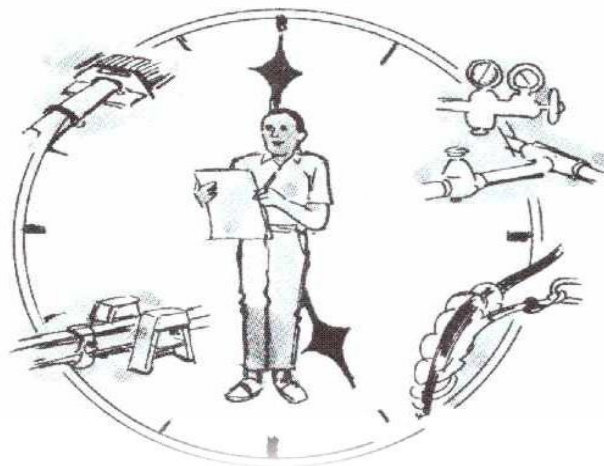
I) ΤΕΧΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

A) Παροχή τεχνικών συμβουλών στον εργοδότη ή στα διευθυντικά στελέχη της επιχείρησης, σε θέματα ασφάλειας και υγιεινής της εργασίας. Επισήμανση καταστάσεων που μπορούν να εξελιχθούν σε επικίνδυνες για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων (στην περίπτωση αυτή μπορεί να διατάξει την διακοπή της εργασίας έως ότου ληφθούν οι απαιτούμενες προφυλάξεις ώστε να μπορέσει να συνεχιστεί η εργασία χωρίς κίνδυνο). Μελέτη και υπόδειξη τεχνικών μέσων και μεθόδων που προάγουν την ασφάλεια και την πυρασφάλεια. Υπόδειξη των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων που χρήζουν αντικατάστασης ή πρέπει να συμπεριληφθούν στο επόμενο επενδυτικό πρόγραμμα της επιχείρησης.

Β) Έλεγχος της επιχείρησης με προγραμματισμένες επιθεωρήσεις σε τακτά χρονικά διαστήματα των κτιριακών, μηχανολογικών, ηλεκτρολογικών και λοιπών εγκαταστάσεων, των θέσεων εργασίας, των παραγωγικών μηχανών, των συσκευών και εργαλείων, των πιεστικών δοχείων, των εργοστασιακών οχημάτων, των ανυψωτικών μέσων και ανελκυστήρων, των φορητών σκαλωσιών, κινητών σκαλών κ.λ.π. όπως και της γενικής τάξης στους χώρους εργασίας.

Επιθεωρήσεις και τακτικοί έλεγχοι καθιστούν τον εξοπλισμό ασφαλέστερο.

ΦΩΤ . 13

Έλεγχος της τήρησης των κανονισμών ασφαλείας και των σχετικών ενδοεπιχειρησιακών οδηγιών.

Μέριμνα προστασίας από ιονίζουσες ακτινοβολίες, εκρηκτικές ύλες, διαλυτικά μέσα κ.λ.π.

Λήψη μέτρων εναντίον της διάχυσης στον εργοστασιακό χώρο.

Μέτρα μείωσης του εργοστασιακού θορύβου.

Έλεγχος των συστημάτων ασφαλείας.

Γ) Συμμετοχή στον επενδυτικό προγραμματισμό της επιχείρησης και έλεγχος από άποψη υγιεινής και ασφάλειας των υπό εκτέλεση εγκαταστάσεων (π.χ. συστήματα εξαερισμού, θέρμανσης, φωτισμού, συνθήκες εργασίας).

Συνεργασία στην έκδοση ενδοεπιχειρησιακών οδηγιών εργασίας.

Συμμετοχή κατά την προμήθεια νέων μηχανών, συσκευών, εργαλείων.

Δ) Επιλογή των κατάλληλων ατομικών μέσων προστασίας, όπως π.χ. κράνη, γάντια, προσωπίδες αναπνοής, γυαλιά, παπούτσια εργασίας κ.λ.π.

Ε) Διαμόρφωση των θέσεων εργασίας, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις συνθήκες κλιματισμού, φωτισμού κ.λ.π. καθώς και των αρχών της εργονομίας.

ΣΤ) Έλεγχος καθαριότητας των κοινόχρηστων χώρων, αποχωρητηρίων, λουτρών, αποδυτηρίων κ.λ.π.

Η) Ενημέρωση και συνεννόηση με ξένες (τρίτες) επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν διάφορα έργα μέσα στο εργοστάσιο, σχετικά με τις συνθήκες ασφάλειας που επικρατούν σ' αυτό. Έλεγχος των μέτρων ασφάλειας, τουλάχιστον όσων αφορούν το ίδιο το εργατοτεχνικό προσωπικό.

II) ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Α) Έλεγχος της τήρησης των κανονισμών και οδηγιών ασφαλείας καθώς και της ορθής χρησιμοποίησης των ατομικών μέσων προστασίας.

Β) Εκπροσώπηση της επιχείρησης σε υπηρεσίες και συλλόγους που ασχολούνται με την υγιεινή και την ασφάλεια της εργασίας.

Γ) Συντονισμός των ενεργειών που έχουν σχέση με την ασφάλεια της εργασίας μεταξύ των διαφόρων τμημάτων της επιχείρησης π.χ. Δ/ση Παραγωγής, Τμήμα Προσωπικού, Τμήμα εκπαίδευσης, κ.λ.π.

Δ) Οργάνωση του σταθμού Πρώτων Βοηθειών. Μέριμνα για την εκπαίδευση νοσοκόμων και καθιέρωση τακτικών μαθημάτων πρώτων βοηθειών.

Ε) Οργάνωση του ενδοεπιχειρησιακού μηχανισμού αναγγελίας όλων των εργατικών – καθώς και των παρ' ολίγον – ατυχημάτων. Έλεγχος των υπόχρεων προς αναγγελία στις αρμόδιες υπηρεσίες εργατικών ατυχημάτων ως προς την ορθότητα της περιγραφής τους.

ΣΤ) Έρευνα των αιτίων των ε.α. της επιχείρησης και στατιστική τους κατάταξη που να επιτρέπει συμπεράσματα και αναλύσεις ως προς τα αίτια, την συχνότητα, την βαρύτητα, τον χρόνο τέλεσης, την απώλεια ανθρωποωρών, το έμμεσο και άμεσο κόστος δηλ. πρέπει να κρατά το βιβλίο και τα στατιστικά δεδομένα των ε.α.

Ζ) Καταρτισμός προγράμματος ασφάλειας της εργασίας για το τρέχον έτος σχετικά με τα μέτρα ασφαλείας ,ελέγχους , εκπαίδευση κ.λ.π.

Η) Αξιολόγηση των προτάσεων του εργοτεχνικού προσωπικού που αποσκοπούν στην βελτίωση της εργασίας .

III) ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ –ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Α) Εκπαίδευση όλου του εργατικού δυναμικού σε γενικά θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας καθώς και κατά ειδικότητες . Ιδιαίτερη γενική ενημέρωση (και σχετική) ,χαρακτηριστικών ή ιδιαίτερα ευαίσθητων ομάδων εργαζομένων όπως π.χ. ανήλικοι , μαθητευόμενοι ,γυναίκες , πρωτοδιοριζόμενοι κ.λ.π.

Β) Προσπάθεια επηρεασμού του εργατοτεχνικού προσωπικού ώστε να αποκτήσει συναίσθηση του «ασφαλώς εργάζεσθαι» Κατάλληλη διαφώτιση με διαλέξεις , προβολές ταινιών , επικόλληση αφισών , διενέργεια σχετικών ενδοεπιχειρησιακών διαγωνισμών και ανάλογη επιβράβευση τόσο προσωπική - ατόμων που έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ασφάλεια της εργασίας - όσο και

γενική , όλου του εργατοτεχνικού προσωπικού όταν επιτευχθεί ένας ελάχιστος χρόνος εργασίας χωρίς ατύχημα .

Συμπερασματικά προκύπτει από τα άνω ότι ο Μηχανικός Ασφαλείας είναι υποχρεωμένος από την φύση της δουλειάς και των καθηκόντων του να δίνει ατελεύτητα τις πιο πολύμορφες συμβουλές και να παίρνει τέτοιες αποφάσεις που αφορούν άμεσα την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων στην επιχείρηση , που επηρεάζουν σημαντικά την παραγωγική διαδικασία .

Δεν είναι βέβαια δυνατόν όλες οι επιχειρήσεις να έχουν Μ.Α. Έτσι οι μικρές επιχειρήσεις που δεν έχουν την δυνατότητα να προσλάβουν Μ.Α. με πλήρη απασχόληση θα μπορούσαν συνενώνονται για να μοιράζονται τις υπηρεσίες ενός ειδικού .Σε άλλες περιπτώσεις τέλος ,στις πολύ μικρές επιχειρήσεις ,όλα τα σχετικά με την ασφάλεια της εργασίας καθήκοντα μπορούν να ανατίθενται σε ένα εργοδηγό .

Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ –Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΓΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ Ε.Α.

Η Ιατρική της εργασίας είναι μια ειδικότητα της Ιατρικής, που γεννήθηκε ως ένας κλάδος της εσωτερικής παθολογίας, με αντικείμενο την μελέτη της παθολογίας της εργασίας, εξελίχτηκε δε – ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες –τόσο, ώστε σήμερα να καλύπτει έναν δικό της ξεχωριστό χώρο, όλο και περισσότερο διαφοροποιημένο, απ' αυτόν της αρχικής προέλευσης.

Σήμερα η Ιατρική της εργασίας έχει ως βασικό σκοπό την προστασία και προαγωγή της υγείας των εργαζομένων. Γι' αυτό δεν περιορίζεται σε μια δραστηριότητα διάγνωσης και θεραπείας μόνο της αρρώστιας, αλλά επεκτείνεται στην επιστημονικοτεχνική συνεισφορά της για τον προσδιορισμό και την εξάλειψη – πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου και της αρρώστιας.

Ο προσανατολισμός και η σύγχρονη θεώρηση της Ιατρικής της εργασίας είναι κύρια προληπτικός γιατί, αν είναι αλήθεια πως δεν

Θεραπεύονται όλες οι επαγγελματικές ασθένειες, είναι άλλο τόσο αληθινό πως σχεδόν όλες είναι δυνατόν να προληφθούν.

Η ιατρική της εργασίας οικοδομείται πάνω σε σταθερές βάσεις κλινικής παθολογίας, σε βαθιές γνώσεις της τεχνολογίας της παραγωγής και οργάνωσης της εργασίας, τις σχέσεις που επηρεάζουν την σωματική και ψυχική διάσταση του ανθρώπου στο περιβάλλον της εργασίας. (18)

Είναι δε διαρθρωμένη στους εξής κλάδους:

- ΤΗ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, που μελετά τις πολλαπλές επιπτώσεις της μυϊκής και διανοητικής εργασίας στις διάφορες λειτουργίες των συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού, συνδέεται έτσι με τον ευρύτερο χώρο της εργονομίας, συμμετέχοντας στη μελέτη των συστημάτων άνθρωπος – μηχανή και άνθρωπος –περιβάλλον εργασίας, με σκοπό της συλλογή στοιχείων χρήσιμων για την βελτίωση της ανθρώπινης εργασίας.
- ΤΗΝ ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, που μελετά τόσο τις γενικές υγιεινομικές παραμέτρους κάθε περιβάλλοντος που κατοικείται από τον άνθρωπο, όσο και τις περιβαλλοντολογικές αλλοιώσεις που καθορίζονται από τις παραγωγικές διαδικασίες – δραστηριότητες και τον τρόπο οργάνωσης της εργασίας (εξαερισμός, μικροκλίμα, φωτισμός, υγρασία, θόρυβος, ρύπανση του αέρα από σκόνες, καπνούς, αέρια, ατμούς, ακτινοβολίες κ.λ.π.) προσφέρει χρήσιμα στοιχεία για την αξιολόγηση των επικίνδυνων εργασιών, των κινδύνων στους τόπους δουλειάς και κατά συνέπεια για την διαμόρφωση προγραμμάτων βελτίωσης του περιβάλλοντος εργασίας.
- ΤΗ ΦΥΣΙΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ που μελετά τις βλαβερές συνέπειες διάφορων εργασιακών δραστηριοτήτων στην ανθρώπινη υγεία, κάτω από το φως και των στοιχείων που προσφέρει η βιομηχανική τοξολογία, που ερευνά την απορρόφηση, το μεταβολισμό και την αποβολή των τοξικών ουσιών, όπως επίσης και την επίδρασή τους στα διάφορα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού. Τα συλλεγόμενα στοιχεία χρησιμεύουν για την – κατά το δυνατόν- πιο πρόωρη ανακάλυψη των επαγγελματικών νοσημάτων, πράγμα αναγκαίο όχι μόνο για τον καθορισμό καταλλήλων και αποτελεσματικών θεραπευτικών και αναρρωτικών προγραμμάτων, αλλά και χρήσιμων για την εφαρμογή προληπτικών μέτρων και προγραμμάτων.

Οι δραστηριότητες τώρα της Ιατρικής της εργασίας περιλαμβάνουν:

- A) τις εξετάσεις προσλήψεως
- B) τις περιοδικές εξετάσεις των εργαζομένων
- Γ) τις επισκέψεις του γιατρού εργασίας στο εργοστάσιο

Στη συνέχεια θα αναφερθούμε στην ιδέα της δημιουργίας υπηρεσιών Ιατρικής της Εργασίας στα εργοστάσια και τις βιομηχανίες, κάτι που είναι αναγκαίο αλλά και πραγματοποιήσιμο νομίζουμε.

Ένα από τα προβλήματα είναι ποιο μέγεθος επιχειρήσεως και πάνω θα προβλέπεται ποιο σχήμα «Ιατρείου εργασίας». Η ιδέα του ιατρού στον χώρο της εργασίας μπορεί να υλοποιείται από το φορητό φαρμακείο ορισμένων κατηγοριών κινητών συνεργείων μέχρι τον νοσοκόμο σε συγκεκριμένο ιατρικό χώρο και μέχρι τον γιατρό εργασίας σε μεγαλύτερες επιχειρήσεις. Από την άποψη της πιο πάνω προβληματικής χρήσιμη θα ήταν η διάκριση των επιχειρήσεων σε τρεις π.χ. κατηγορίες, ανάλογα με τον αριθμό του προσωπικού, την επικινδυνότητα της εργασίας, την απόσταση από υφιστάμενα νοσοκομειακά κέντρα κ.λ.π.

ΦΩΤ . 14 :Κέντρο Εργασιακής Ιατρικής .

Θέλουμε να πιστεύουμε ότι με την ανάπτυξή μας αυτή, μπορέσαμε να δώσουμε μια εικόνα του ποιος είναι ο ρόλος της Ιατρικής της Εργασίας αλλά και του γιατρού εργασίας.

Δεν μπορεί να πει κανείς ότι με τα μέτρα και τους θεσμούς αυτούς εξαλείφει τα ατυχήματα ή τις επαγγελματικές παθήσεις, ωστόσο είναι βέβαιο ότι έχει μια πάρα πολύ καλή γνώση της κατάστασης της υγείας του κάθε εργαζόμενου. Αυτό επιτρέπει στην επιχείρηση να επεμβαίνει κατά περίπτωση, εκεί όπου οι συνθήκες εργασίας είναι δυνατόν να επιδεινώσουν την κατάσταση της υγείας του συγκεκριμένου ατόμου και να το τοποθετεί σε άλλη θέση. Επίσης είναι σε θέση να παίρνει μέτρα για την βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Ακόμη η Ιατρική της Εργασίας έχει πετύχει ώστε να διαπιστώνει την εκδήλωση της όποιας πάθησης (επαγγελματικής ή μη νόσου) πολύ γρήγορα, έτσι ώστε, με την έγκαιρη απομάκρυνση του εργαζόμενου από τον χώρο που δουλεύει, να επιτυγχάνεται όχι μόνο η πρόληψη της επιδείνωσης, αλλά και η πλήρης εξάλειψη των συμπτωμάτων. Και έπειτα με τις εξετάσεις προσλήψεως επιτυγχάνει κανείς, έστω και ως ένα βαθμό, ώστε να μην εργάζονται άτομα με παθολογικές καταστάσεις, σε «επικίνδυνα» σημεία του εργοστασίου.

Έτσι μπορεί να ανταποκριθεί κανείς σε μια βασική αρχή της Ιατρικής που λέει ότι η πρόληψη είναι προτιμότερη από οποιαδήποτε εκ των υστέρων θεραπεία.

ΟΙ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

Οι επιτροπές ασφάλειας έχουν ως έργο την προαγωγή της ασφάλειας με την εξασφάλιση της στενής συνεργασίας μεταξύ του εργοδότη και των εργατών, πρέπει δε να συσταθούν σε όλες τις μεγάλες βιομηχανικές μονάδες που αριθμούν εργατικό δυναμικό πάνω από 100 άτομα. Οι μικρότερες παραγωγικές μονάδες πρέπει να συνενωθούν ή σε ομοειδείς ομάδες βιομηχανικής ή βιοτεχνικής δραστηριότητας ή σε τοπικές, εφ' όσον δεν υπάρχουν αρκετές σε αριθμό ομοειδείς μονάδες στην ίδια περιοχή.

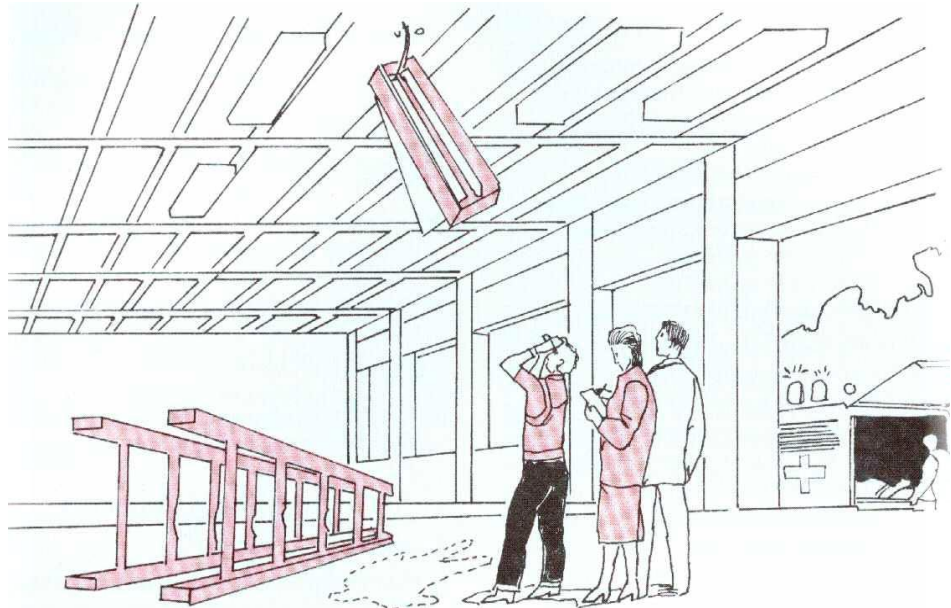
ΦΩΤ . 15 :Τα προτεινόμενα μέτρα πρέπει να διατυπώνονται κατά τρόπο που να γίνεται αποδεκτός από το προσωπικό. Ενημέρωση για τα αποτελέσματα της επιθεώρησης ασφαλείας και τα προτεινόμενα μέτρα .

Στις επιτροπές αυτές (στην σύνθεσή τους), πρέπει να συμμετέχουν εκτός από τον Διευθυντή, τον Γιατρό Εργασίας, τον Μηχανικό Ασφάλειας και τον Σύμβουλο Εργασίας και αντιπρόσωπος των εργαζομένων. Το έργο των επιτροπών αυτών μπορεί να συνοψισθεί στα ακόλουθα:

- Η επιτροπή πρέπει να συνέρχεται τακτικά. Σε κάθε συνεδρίαση πρέπει να εξετάζονται συνοπτικά όλα τα ατυχήματα που μεσολάβησαν από την προηγούμενη συνεδρίαση. Πρέπει επίσης συγχρόνως να παρουσιάζονται οι καταστάσεις καταγραφής των ε.α. και των επαγγελματικών νοσημάτων καθώς και τα πορίσματα των

υγειονομικών και τεχνικών επιθεωρήσεων και ελέγχου στην επιχείρηση.

- Να διενεργεί αυτοψία και πραγματογνωμοσύνη σε κάθε περίπτωση των ε.α.

ΦΩΤ . 16

- Τα μέλη της επιτροπής πρέπει να προβαίνουν σε περιοδική επιθεώρηση του εργοστασίου, γενικότερα των χώρων εργασίας. Έτσι θα διαπιστώνουν μόνοι τους την υπάρχουσα κατάσταση αλλά και θα ελέγχουν αν τηρούνται ή όχι τα μέτρα υγιεινής και ασφάλειας.
- Να οργανώνουν ομάδες πρώτων βοηθειών, κατά των πυρκαγιών κ.λ.π.
- Άλλο έργο τους είναι η καθοδήγηση και διδασκαλία των εργαζομένων για την αντιμετώπιση των δυσάρεστων συνεπειών του επαγγελματικού κινδύνου. Ιδιαίτερως πρέπει να ενημερώνονται οι νεοπροσλαμβανόμενοι ή όσοι αλλάζουν εργασία για τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται.
- Και τέλος πρέπει να δίνουν την γνώμη τους και τις προτάσεις τους για ο,τιδήποτε αφορά νέα μέτρα ασφαλείας.

Κλείνοντας πάντως θα αναφέρουμε ότι το πλέον κύριο έργο των μελών της επιτροπής, είναι η επίτευξη της συνεργασίας όλων των εργατών στην πρόληψη των ατυχημάτων.

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Ο εκσυγχρονισμός που αφορά την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων είναι κάτι το αναγκαίο λόγω της αλματώδους ανάπτυξης της τεχνολογίας και των παραγωγικών δραστηριοτήτων αφού έχει πάντα ως σκοπό να προστατεύει τον εργαζόμενο.

Το δίκαιο άλλωστε ως ζωντανός οργανισμός έχει, εκτός από τη δοσμένη δομή του, και προοπτικές εξέλιξης και διαμορφώσεως οικονομικών & κοινωνικών πλαισίων . Ιδίως το εργατικό δίκαιο κάθε χώρας που έχει μεγάλη ομοιότητα στην προβληματική με αυτό άλλων χωρών, και δεν μπορεί να μείνει ανέπαφο από τα ερωτήματα και τις απαντήσεις που δόθηκαν σ' αυτά στις εργατικές νομοθεσίες των άλλων χωρών.

Η σύγκριση της νομοθεσίας μας (με σκοπό τον εκσυγχρονισμό της) θα πρέπει να γίνεται στα εξής πεδία:

A) στο προστατευτικό δίκαιο της εργασίας (π.χ. σε ειδικά νομοθετήματα για υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων)

B) στο συλλογικό εργατικό δίκαιο και σε θεσμούς που αφορούν άμεσα την νομική οργάνωση της εκμεταλλεύσεως και που μπορούν να έχουν επιπτώσεις θετικές στην βελτίωση των συνθηκών εργασίας .

Στο Εθνικό επίπεδο η προσπάθεια πρέπει να στραφεί τόσο στο Θεσμικό όσο και στο Διοικητικό Πλαίσιο. Ως κύριοι άξονες ενεργοποίησης κρίνονται οι ακόλουθοι τομείς: (19)

A) Εκσυγχρονισμός – Συμπλήρωση – Ενοποίηση της σχετικής με την εργασιακή Ασφάλεια και Υγιεινή Νομοθεσίας.

Απαιτείται λοιπόν να κωδικοποιηθεί και να συγκεκριμενοποιηθεί η υπάρχουσα νομοθεσία αλλά και να επεκταθεί σύμφωνα με τις υπάρχουσες τεχνολογικές εξελίξεις. Από τις ενέργειες αυτές θα

προκύψει ένα ολοκληρωμένο, σύγχρονο και ενοποιημένο Πλαίσιο Εθνικών Προδιαγραφών.

Β) Συγκρότηση και επάνδρωση κρατικού φορέα για συστηματικό έλεγχο εφαρμογής της Νομοθεσίας.

1. Συγκρότηση ενιαίου κρατικού φορέα ελέγχου εφαρμογής της νομοθεσίας για την ασφάλεια. Μέσα στις αρμοδιότητες αυτού του φορέα είναι:

- Τακτικές επισκέψεις των «Επιθεωρητών Προλήψεως Ατυχημάτων» (μηχανικών του φορέα) στις βιομηχανίες, έλεγχοι ασφάλειας, υποδείξεις, τήρηση αναφορών
- Υποβοήθηση των Μηχανικών Ασφάλειας των Επιχειρήσεων σε θέματα του ενδιαφέροντός των
- Διερεύνηση ατυχημάτων, συνθηκών ασφάλειας και υγιεινής. Εθνικές στατιστικές Βιομηχανικής Ασφάλειας και Υγιεινής.
- Καθιέρωση στις βιομηχανίες ή και στις εργοταξικές δραστηριότητες ενιαίου τύπου καταγραφής και αξιολόγησης ατυχημάτων. Συγκέντρωση, επεξεργασία και αξιολόγηση των στατιστικών ασφάλειας. Επισήμανση των αδύνατων σημείων σε Εθνικό επίπεδο.
- Έκδοση περιοδικού με θέματα συναφή.
- Εισηγήσεις για αλλαγή ή συμπλήρωση του Νομοθετικού Πλέγματος στα θέματα αυτά.

2. Άμεση επάνδρωση του εν λόγω φορέα με μηχανικούς ώστε να μπορέσει να αντεπεξέλθει στο τεράστιο έργο του.

3. Ο διαχωρισμός του έργου του φορέα ελέγχου πάνω στην ασφάλεια και υγιεινή της εργασίας από τις λοιπές αρμοδιότητες της Επιθεωρήσεως Εργασίας είτε της Επιθεωρήσεως Βιομηχανίας. Αποκλειστική ενασχόληση του φορέα με την Πρόληψη Ατυχημάτων, Υγιεινή και Πυρασφάλεια.

Γ) Συγκρότηση Κέντρου Πληροφόρησης – Έρευνας – Τεκμηρίωσης θεμάτων ασφάλειας και υγιεινής.

Εδώ τα αντίστοιχα Κέντρα Υγιεινής και Ασφάλειας Εργαζομένων του Υπουργείου Εργασίας και ο Οργανισμός Προλήψεως Ατυχημάτων (ΟΠΑ) μάλλον δεν καλύπτουν τον τομέα τους.

Δ) Τέλος όπως προκύπτει από την διεθνή εμπειρία είναι επιβεβλημένη η ανάγκη διεξαγωγής συστηματικών ελέγχων από ειδικευμένους τεχνικούς.

Αυτό είναι δυνατόν να επιτευχθεί με την ίδρυση ανεξάρτητου οργανισμού νομοθετημένων ελέγχων ασφάλειας. Ένας τέτοιος οργανισμός θα δίνει στις βιομηχανίες, υπηρεσίες για:

- Ελέγχους εγκαταστάσεων αυξημένου κινδύνου (δοχεία πίεσεως, ανυψωτικές διατάξεις, ηλεκτρικές εγκαταστάσεις κ.λ.π.)
- Ελέγχους επιπέδου ασφάλειας στο εργοστάσιο για την υπόδειξη συμπληρωματικών μέτρων ασφάλειας
- Σεμινάρια επιμόρφωσης σε θέματα ασφάλειας όπως π.χ. θερμαστών, οξυγονοκολλητών, χειριστών ανυψωτικών μηχανημάτων, ηλεκτρολόγων, στελεχών ασφάλειας κ.λ.π.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

(14) ΤΟΥΝΤΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ :ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΚΑΙ Η ΠΡΟΛΗΨΗ σελ.38-42,ΑΡΘΡΟ, ΜΑΙΟΣ 1993

(15) Σ.ΔΡΙΒΑΣ Κ.ΖΟΡΜΠΑΣ Θ.ΚΟΥΚΟΥΛΑΚΗ ,
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ
ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ σελ.97-162, ΕΛ.ΙΝ.Α.Ε.,ΑΘΗΝΑ
1998 .

(16) ΚΡΥΣΤΑΛΙΔΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΛΑΙΜΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ,ΤΑ
ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ σελ.43-52
,ΑΡΘΡΟ , ΑΘΗΝΑ 1982 .

(17) ΣΑΡΑΦΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ,ΟΔΗΓΟΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ-ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ σελ.61-85 ,ΠΑΤΡΑ ,ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1996

(18) ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ CD ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

(19) ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ
ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ,ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. ,ΑΘΗΝΑ ,1996 .

9. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ – ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ

Κάθε χρόνο την τελευταία δεκαετία 22.000 περίπου εργατικά ατυχήματα συμβαίνουν στην χώρα μας. Αυτό και μόνο νομίζουμε ότι φθάνει για να δείξει τη σοβαρότητα και το μέγεθος του προβλήματος. Πολλά βέβαια έχουν γραφτεί για το πόσο στοιχίζουν αυτά στην εθνική οικονομία, αλλά λίγες φορές έγιναν προσπάθειες για να εκτιμηθεί με ακρίβεια το κόστος αυτό. Και λίγοι είναι αυτοί που έχουν αναλογισθεί ή δαισθανθεί την πραγματική έκταση των συνεπειών τους, εφ' όσον μάλιστα οι συνέπειες αυτές δεν είναι πάντοτε (και όλες) δυνατόν να αποτιμηθούν σε χρήμα.

Θεωρούμε λοιπόν σκόπιμη κάποια ανάλυση των επιπτώσεων του Ε.Α. για να φανεί πιο καθαρά το μέγεθος του προβλήματος που αυτό δημιουργεί. Στη συνέχεια θα αναλύσουμε τις επιπτώσεις των εργατικών ατυχημάτων από δύο διαφορετικές σκοπιές.

Σύμφωνα με την πρώτη ανάλυσή μας μπορούμε να διακρίνουμε τις επιπτώσεις των εργατικών ατυχημάτων σε οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις.

A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Οι οικονομικές επιπτώσεις αναφορικά προς τον παράγοντα «άνθρωπος», διακρίνονται σε άμεσες και έμμεσες και δημιουργούνται είτε κατά την διάρκεια της οξείας φάσεως του ατυχήματος είτε από την καταλειπόμενη ανικανότητα ή αναπηρία. (20)

A.1 Άμεσες οικονομικές επιπτώσεις – κόστος

Το άμεσο κόστος του Ε.Α. είναι το κόστος που διαμορφώνεται από τα έξοδα της Κοινωνικής Ασφάλισης σε εργοδοτικές ή ιδιωτικές ασφαλιστικές αποζημιώσεις και από το κόστος των χαμένων εργασιμων ωρών. Οι άμεσες οικονομικές επιπτώσεις από τα εργατικά ατυχήματα έχουν σχέση με:

- Έξοδα και δαπάνες για Ά Βοήθειες

- Ιατροφαρμακευτική ή νοσοκομειακή περίθαλψη
- Την πρόσκαιρη επιδότηση ή σύνταξη του ίδιου του θύματος
- Την σύνταξη των οικείων σε περίπτωση θανάτου
- Τις ημεραργίες του πάσχοντος ή του παθόντος
- Τις ημεραργίες των οικείων
- Την μειωμένη αποδοτικότητα των οικείων κ.λ.π.

A.2 Έμμεσες οικονομικές επιπτώσεις – κόστος

Το έμμεσο κόστος το διαμορφώνουν πολλοί παράγοντες και κυρίως βαρύνει τις επιχειρήσεις. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, τα έμμεσα έξοδα μπορεί να κυμαίνονται από 2,5 έως 4 φορές το κόστος των άμεσων. Η διαφορά είναι συνάρτηση της διαφοροποίησης μεταξύ των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας των διαφόρων χωρών. Οι οικονομικές δαπάνες που περιλαμβάνονται σ' αυτήν την ομάδα αναφέρονται στην:

- Περιοδική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη
- Περιοδική νοσηλεία
- Συντήρηση
- Μειωμένη παραγωγικότητα επί μερικής μόνιμης αναπηρίας
- Από γενικές ζημιές
- Αμοιβή βοηθητικών προσώπων

Εκτός όμως από τις οικονομικές επιπτώσεις πάνω στον παράγοντα «άνθρωπος», το εργατικό ατύχημα έχει και βαθύτερες ακόμα κατά κανόνα επιπτώσεις σε όλο το κύκλωμα της παραγωγικής διαδικασίας οι οποίες είναι δυνατόν να αναλυθούν ως ακολούθως:

- Δαπάνη για τη διακοπή εργασίας άλλων εργαζομένων οι οποίοι διέκοψαν στιγμιαία την εργασία από:
 - Περιέργεια
 - Συμπάθεια
 - Προσπάθεια παροχής βοήθειας στον ατυχηματία
 - Διάφορα άλλα αίτια
- Δαπάνη για την απώλεια χρόνου των διευθυντών, προϊσταμένων, επιθεωρητών, εποπτών, εργοδηγών κ.λ.π. ως συνέπεια της προσπάθειας παροχής βοήθειας στον ατυχηματία, αυτοψίας, πραγματογνωμοσύνης για την ανεύρεση των συνθηκών και των αιτιών του ατυχήματος. Ακόμη στο επίπεδο υπεύθυνων στελεχών ή διευθυντών έχουμε δαπάνη για την απώλεια χρόνου όταν προκύψουν ευθύνες και οι συνέπειες εμποδίζουν την κανονική

συνέχιση της εργασίας τους (δικαστήρια – πιθανή φυλάκιση κ.λ.π.)
Ακόμη έχουμε δαπάνες λόγω:

- Αντικαταστάσεως του θύματος από άλλον εργαζόμενο και εκπαίδευσής του.
- Συγκέντρωσης πληροφοριών για το ατύχημα, σύνταξη έκθεσης, μελέτης στατιστικών στοιχείων κ.λ.π.
- Δαπάνη χρόνου για την αποστολή του ατυχηματία σε σταθμό πρώτων βοηθειών ή νοσοκομείο.
- Δαπάνη αντικατάστασης ή επισκευής μηχανημάτων, υλικών κ.λ.π.
- Δαπάνη για απρόβλεπτες συνέπειες π.χ. ποινικά ρήτρα για την μη έγκαιρη παράδοση της παραγωγής ή πληρωμή υπερωριακής εργασίας με αντίστοιχη επιβάρυνση του κόστους, ώστε να παραδοθεί αυτή εγκαίρως. Ακόμα σε περίπτωση παραβάσεων πρέπει να υπολογιστούν τα έξοδα δικών, δικηγόρων κ.λ.π.
- Δαπάνη για την πληρωμή στο ακέραιο τωνναποδοχών του ατυχηματία μόλις αυτός επιστρέψει στην εργασία του, ενώ κατά κανόνα η απόδοσή του δεν είναι κανονική.
- Δαπάνη για ελαττωματική παραγωγή η οποία είναι συνέπεια της πτώσης του ηθικού του ατυχηματία, μόλις αυτός επιστρέψει στη δουλειά του.
- Δαπάνη για την ανταπόκριση σε εξαρτημένες υποχρεώσεις π.χ. ενοίκιο, φως, θέρμανση κ.λ.π. για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο ατυχηματίας δεν αποτελεί «παραγωγική» μονάδα.

Εκτός βέβαια απ' αυτές τις δαπάνες, υπάρχουν και πλήθος άλλες απρόβλεπτες δαπάνες οι οποίες δεν μπορούν να περιληφθούν σε μια ταξινόμηση.

B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Εκτός από τις οικονομικές επιπτώσεις, υπάρχουν και οι κατά πολύ σοβαρότερες κοινωνικές επιπτώσεις οι οποίες ενδιαφέρουν. (21)

- Τον ασθενή
- Την οικογένεια
- Την πολιτεία
- Την φυλή

Οι δυσμενείς κοινωνικές επιπτώσεις μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- Ψυχολογικά προβλήματα του θύματος (φοβίες, κατάθλιψη, διεκδικητική συμπεριφορά).
- Επίδραση πάνω στη μελλοντική εξέλιξή του.
- Καλλιέργεια αντικοινωνικών τάσεων.
- Ηθική έκπτωση επιβλεπομένων.
- Χαλάρωση οικογενειακής συνοχής.
- Έκπτωση κοινωνικής στάθμης οικογένειας.
- Αλλοίωση σύνθεσης κοινωνικών τάσεων.
- Αλλοίωση σύνθεσης φυλής.

Και βέβαια αν πριν όλα τα ανωτέρω σκεφτούμε τις βλάβες ή τις λειτουργικές διαταραχές που είναι πολλές φορές επακόλουθα του εργατικού ατυχήματος ή και τον απλό ακόμη πόνο και τις διάφορες σωματοψυχικές δοκιμασίες που ταλαιπωρούν τον ατυχηματία, καταλαβαίνουμε την σοβαρότητα του προβλήματος από κάθε άποψη.

Τελικά η Εθνική Οικονομία και γενικότερα η Κοινωνία ζημιώνονται από το εργατικό ατύχημα γιατί, τα αριθμήσιμα μεγέθη της επιδότησης και του κόστους της παραγωγής επιβαρύνουν την Εθνική Οικονομία, ενώ το γενικότερο αντίκτυπο από τις κοινωνικές επιπτώσεις τον δέχεται η Κοινωνία.

Στη συνέχεια αφού αναφερθούμε στο κόστος προ του ατυχήματος, θα αναλύσουμε το συνολικό κόστος που δημιουργεί κάθε ατύχημα με κριτήριο τον φορέα του. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι φορείς του κόστους από τα εργατικά ατυχήματα είναι, και ο εργαζόμενος που το έπαθε και η κοινωνική ομάδα στην οποία δρα η οικονομική αυτή μονάδα. (22)

1. ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟ ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ

Πρέπει να τονιστεί, ότι κόστος από την ύπαρξη ανασφαλών και ανθυγιεινών καταστάσεων δεν υπάρχει μόνο όταν προξενηθεί ατύχημα ή βλάβη στην υγεία των εργαζομένων. Ήδη, και το αίσθημα ανασφάλειας που δημιουργείται στους εργαζομένους στους χώρους αυτούς, με το άγχος και την ιδιαίτερη προσοχή που δίνουν στην ασφάλειά τους, ακόμη περισσότερο μάλιστα όταν λόγω των

καταστάσεων αυτών δημιουργηθούν προστριβές με την διοίκηση και απώλεια παραγωγής, είτε λόγω παραστάσεων προς την διοίκηση και συνδικαλιστικής δραστηριότητας, είτε λόγω αδικαιολόγητων απουσιών ή ακόμη και απεργιών, αποτελούν ουσιαστικό κόστος παραγωγής. Πέρα απ' αυτά μάλιστα, σε διάφορες χώρες έχουν θεσπιστεί πρόστιμα από μέρους των αρχών για τις περιπτώσεις εκείνες που δεν υπάρχουν ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες. Και τα πρόστιμα αυτά βέβαια, δημιουργούν κόστος προ του ατυχήματος.

2. «ΚΟΣΤΟΣ» ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ

Η ζημιά η οποία παθαίνει ο εργαζόμενος από ένα εργατικό ατύχημα, του προξενεί πολυποίκιλα κόστος. Μερικά τμήματα του «κόστους» αυτού μπορούν να αποτιμηθούν σε οικονομικές μονάδες ή και να διαπιστωθεί το ύψος τους από τις συγκεκριμένες χρηματικές δαπάνες. Ορισμένα όμως, και μάλιστα πολλά, είδη της ζημιάς που προξενείται δεν είναι δυνατόν να αποτιμηθούν με αντικειμενικότητα.

Θα μπορούσαμε να διακρίνουμε μια κατηγορία «κόστους» την οποία αποκαλούμε «οικονομική». Το «οικονομικό» αυτό κόστος, στην προκειμένη περίπτωση, διακρίνεται περαιτέρω σε: άμεσο ή θετικό και έμμεσο ή αποθετικό. Σαν άμεσο «κόστος» χαρακτηρίζουμε τις χρηματικές δαπάνες εκείνες που προξενούνται στον εργαζόμενο ένεκα του ατυχήματος. Βέβαια στις περισσότερες περιπτώσεις η νομοθεσία καθορίζει την πληρωμή των ποσών από το ασφαλιστικό ταμείο του εργαζόμενου ή από την οικονομική μονάδα, εν τούτοις όμως, πάντοτε παραμένουν κάποια μικρότερα ή μεγαλύτερα ποσά, τα οποία δεν είναι εύκολο να δικαιολογήσει με αποδείξεις και τελικά επιβαρύνουν τον ίδιο τον εργαζόμενο, που υπέστη το ατύχημα. Πέρα όμως από αυτά τα ποσά, συχνά ένα τέτοιο ατύχημα του δημιουργεί και έμμεσες οικονομικές επιβαρύνσεις με την έννοια ότι ναι μεν δεν καταβάλλει κατ' ευθείαν ο ίδιος χρήματα, αλλά ενδεχόμενα χάνει κάποια εισοδήματα, τα οποία είχε διαφορετικά την ευκαιρία να απολαμβάνει λόγω πρόσθετης απασχόλησής του σε άλλους οικονομικούς τομείς ή σαν ελεύθερος επαγγελματίας.

Μια άλλη ευκαιρία «κόστους» που προξενείται είναι η βλάβη της υγείας του, η οποία μπορεί να είναι παροδική μόνο, ή να έχει και κάποιες πιο μακροχρόνιες επιπτώσεις ή ακόμη να του προξενήσει μερική ή ολική αναπηρία εφ' όρου ζωής. Είναι σαφές ότι η βλάβη της υγείας του εργαζόμενου όσο σημαντικότερη είναι και όσο περισσότερη

μακροχρόνια, τόσο μεγαλύτερες έμμεσες οικονομικές επιπτώσεις μπορεί να έχει για τον εργαζόμενο, διότι και υποβιβάζει σε κάποιο βαθμό τις ικανότητές του, εφ' όρου ζωής και ως εκ τούτου τα αντίστοιχα εισοδήματα που θα μπορούσε να έχει, αλλά επίσης, όπως είπαμε, μπορεί να του στερεί πρόσθετα εισοδήματα από άλλες δραστηριότητες.

Ένα άλλο είδος «κόστους», το οποίο υφίσταται ο εργαζόμενος όταν παθαίνει ατύχημα, είναι ο χρόνος τον οποίο αναγκάζεται να επενδύσει για την επαναφορά της υγείας του στην προηγούμενη κατάσταση της ή τουλάχιστον για την άμβλυση των επιπτώσεων, που θα έχει το ατύχημα αυτό για τον ίδιο και την οικογένειά του στο μέλλον. Αναφερόμαστε εδώ δηλαδή, στον χρόνο εκείνο, τον οποίο αναγκαστικά επενδύει σε ιατρικές επισκέψεις, νοσοκομεία, εξετάσεις, γραφειοκρατικές διατυπώσεις, μετακινήσεις για την επίτευξη των ανωτέρω κ.λ.π.

Μια επιπλέον κατηγορία «κόστους» που προξενείται στον εργαζόμενο είναι το ψυχολογικό «κόστος». Και εδώ πρέπει να διακρίνουμε το άμεσο από το έμμεσο ψυχολογικό κόστος. Σαν άμεσο ψυχολογικό «κόστος» θεωρούμε τα ψυχολογικά εκείνα επακόλουθα, που προξενούνται στον εργαζόμενο από το ατύχημά του, λόγω των ιδεών και του πολιτιστικού του περιβάλλοντος, και τα οποία επακόλουθα είναι πολύ υποκειμενικά. Δηλαδή το μέγεθος και η έκτασή τους εξαρτώνται πολύ από το συγκεκριμένο πρόσωπο και μπορούν να διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό από το ένα στο άλλο άτομο. Εδώ αναφερόμαστε κυρίως στις περιπτώσεις εκείνες ενός ατυχήματος, που προξενεί κάποια μερική και συχνά μικρή έστω ανικανότητα, π.χ. απώλεια ενός δακτύλου ή περισσοτέρων, η οποία όμως έχει δυσανάλογα μεγάλη ψυχολογική αρνητική επίδραση στο ηθικό και στην προσωπικότητα εκείνου που έπαθε το ατύχημα. Είναι χαρακτηριστικό ότι τουλάχιστον για ορισμένους ανθρώπους η απώλεια ενός δακτύλου, τους κάνει να αισθάνονται σαν δεύτερης κατηγορίας άνθρωποι και σε κάποιες ακραίες περιπτώσεις διαταράσσει, το γεγονός αυτό, ακόμη και την προσωπικότητά τους με επακόλουθο προστριβές και σοβαρή διαταραχή και των σχέσεών τους με τους οικείους τους, ενώ άλλα άτομα με περισσότερο ευρεία αντίληψη και ψυχραιμία, χωρίς να υποτιμούν τις συνέπειες του ατυχήματος, δεν επιτρέπουν στον εαυτό τους τέτοια αλλοίωση της προσωπικότητάς τους.

Πέρα όμως από αυτό, θα πρέπει να αναφερθούμε και στον έμμεσο ψυχολογικό αντίκτυπο, που δημιουργείται στον εργαζόμενο που έχει το ατύχημα, από τα αισθήματα πιθανώς οίκτου των ανθρώπων που τον περιβάλλουν και τα οποία τον κάνουν να αισθάνεται επίσης, μειωμένος.

3. ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

Το κόστος που εμπίπτει και σ' αυτήν την ευρύτερη κατηγορία είναι επίσης αδύνατο να υπολογιστεί ακριβώς. Και πάλι μπορούμε να διακρίνουμε το κόστος αυτό σε άμεσο ή θετικό και έμμεσο ή αποθετικό. Στην πρώτη κατηγορία στο άμεσο, δηλαδή σ' εκείνο που καταβάλλεται από την επιχείρηση ή ενδεχόμενα από κάποια ασφαλιστικά ταμεία (ή ακόμη ασφάλειες ζωής αν το προσωπικό είναι ασφαλισμένο), περιλαμβάνονται οι νόμιμες αποζημιώσεις που δίνονται προς εκείνον που έπαθε το ατύχημα, το κόστος των πρώτων βοηθειών (γιατρών, νοσοκόμων, φαρμάκων κ.λ.π.) και η υλική φθορά του εξοπλισμού της οικονομικής μονάδας. Σ' αυτή την κατηγορία επίσης, πρέπει να συμπεριληφθεί και το κόστος ωριαίας αποζημίωσης του εργαζόμενου για την εργασία του, που καταβάλλεται έστω και αν δεν εργάζεται. Στην δεύτερη υποκατηγορία, δηλαδή σαν αποθετικό κόστος της οικονομικής μονάδας θεωρείται το κόστος που προξενείται από τη διακοπή της εργασίας, τόσο του ίδιου όσο και των θέσεων εργασίας που βρίσκονται γύρω από την δική του κατά τον χρόνο του ατυχήματος, ακόμη δε η απώλεια χρόνου εργασίας όσων εργάζονται μαζί με τον τραυματισμένο και ενδεχόμενα φροντίζουν γι' αυτόν αμέσως μετά το ατύχημα, η μείωση της παραγωγής της δικής του θέσης και των άλλων θέσεων εργασίας, η μείωση της παραγωγικότητας, που προέρχεται από τον ψυχολογικό αντίκτυπο του ίδιου και των γύρω από αυτόν για μικρότερο ή μακρύτερο χρονικό διάστημα, η ενδεχόμενη δυσφήμιση (άμεσα ή έμμεσα) της οικονομικής μονάδας, και άλλα.

4. ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Πέρα από τις προηγούμενες κατηγορίες κόστους που προξενούνται από κάθε ατύχημα, αυτό έχει επίπτωση και στη γενικότερη κοινωνία στην οποία συμβαίνει.

Σαν κοινωνικό κόστος πρέπει να θεωρηθεί η κατανάλωση πόρων, που βρίσκονται σε στενότητα (π.χ. υλικών, για φάρμακα και λοιπά ιατρικά υλικά και υπηρεσιών, για αποκατάσταση της υγείας ή για τη μείωση των

αρνητικών επιπτώσεων του ατυχήματος) όχι για λόγους παραγωγικούς, αλλά για ατυχήματα που θα μπορούσαν να μην έχουν γίνει.

Κόστος που δημιουργείται για την κοινωνία είναι ακόμη η απώλεια της παραγωγής, που προξενείται συνολικά στην οικονομική μονάδα από το ατύχημα, επίσης δε, η ελάττωση της συνολικής παραγωγικής ικανότητας της κοινωνίας ένεκα μερικής ή ολικής ανικανότητας ή και θανάτου ενός μέλους της. Σε περίπτωση μάλιστα θανάτου του εργαζόμενου έχουμε επιπλέον και απώλεια ανθρώπινου κεφαλαίου. Είναι γνωστό ότι σε ορισμένες σύγχρονες επιχειρήσεις καταβάλλεται προσπάθεια να τηρηθεί «λογιστική ανθρωπίνων πόρων». Επιδιώκεται δηλαδή η διαπίστωση της παραγωγικής αξίας, που έχει το κάθε άτομο για την οικονομική μονάδα. Παρόμοια, θα μπορούσε να λεχθεί ότι η απώλεια ενός ανθρώπου, για τον οποίο έχουν επενδυθεί αρκετά κεφάλαια και συναισθηματισμός, από την παιδική του ηλικία και μέσα σε όλο το εκπαιδευτικό σύστημα, μέχρις ότου μπορέσει να αποδώσει έργο (δηλαδή όχι μόνο να καταναλώνει από την κοινωνία, παρασιτικά, αλλά να προσφέρει και στην κοινωνία), θα πρέπει να θεωρείται σαν κοινωνική απώλεια ή κάποια ελάττωση της παραγωγικής κατ' αρχή (και ενδεχόμενα επίσης της επιστημονικής ή καλλιτεχνικής κ.λ.π.) αξίας της κοινωνίας αυτής, ανάλογα με τον τομέα δραστηριότητας εκείνου που έπαθε ανικανότητα ή πέθανε.

Θα πρέπει ακόμη να σημειώσουμε ότι με κάθε ατύχημα το οποίο προξενεί έστω και παροδική αλλά πολύ περισσότερο βέβαια μόνιμη, μερική ή ολική ανικανότητα για εργασία, επέρχεται οπωσδήποτε υποβάθμιση της ποιότητας της ζωής κύρια στον εργαζόμενο που παθαίνει το ατύχημα, αλλά κατ' επέκταση και συχνά σε όσους εξαρτώνται από αυτόν οικονομικά και σε όσους συνδέονται μαζί του συναισθηματικά.

5. ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Το κόστος της βλάβης της υγείας των εργαζομένων, που επροξενείτο από κακές συνθήκες εργασίας στο παρελθόν, ήταν πολύ μικρότερο από το κόστος των τραυματισμών λόγω ατυχημάτων, αλλά το κόστος της βλάβης της υγείας σήμερα αυξάνεται με αρκετά μεγαλύτερη ταχύτητα.

Οι βλάβες της υγείας είναι συνήθως δυσάρεστες και μερικές φορές αρκετά σοβαρές, αλλά οι άνθρωποι, σε μεγάλο ποσοστό, δεν

πεθαίνουν απ' αυτές. Το κόστος μάλιστα περιπτώσεων βλάβης της υγείας συνεχίζεται για πολύ χρονικό διάστημα και έτσι μερικές μεμονωμένες περιπτώσεις μπορούν εύκολα να υπερβούν το κόστος, που προξενείται από πολλές περιπτώσεις τραυματισμών λόγω ατυχημάτων.

Δύο επιπλέον όμως γεγονότα, έχουν αυξήσει το συνολικό κόστος ένεκα βλάβης της υγείας, ακόμη περισσότερο. Το πρώτο είναι ότι οι εργάτες που αποκτούν αρθρίτιδα, ψηλή πίεση, ημικρανίες και πολλές άλλες παθήσεις, που είναι ψυχοσωματικής φύσεως, κατηγορούν τις εργασίες τους για τις ασθένειες αυτές. Βέβαια, είναι αλήθεια ότι όλες αυτές οι συνθήκες μπορούν να προξενηθούν ή να χειροτερέψουν με την ένταση της ζωής περιλαμβανομένων και των συνθηκών εργασίας. Οι απαιτήσεις των εργαζομένων για επιπλέον αμοιβή, ένεκα των συνθηκών αυτών δεν εγκρίνονται πάντοτε από τα δικαστήρια, αλλά εγκρίνονται αρκετά συχνά ώστε να συμβάλλουν στην γρήγορη αύξηση του κόστους από την βλάβη της υγείας.

Το δεύτερο γεγονός είναι ότι μερικοί εργάτες, που έχουν πάρει ήδη σύνταξη, υποστηρίζουν ότι οι ασθένειες, από τις οποίες υποφέρουν τώρα (οι οποίες συχνά είναι από εκείνες που έχουν σχέση με την μεγάλη ηλικία), προξενήθηκαν από τις συνθήκες εργασίας τους σε παλαιότερα χρόνια. Μερικές φορές και τέτοιες απαιτήσεις εγκρίνονται όπως και εκείνες των εν ενεργεία εργαζομένων, με αποτέλεσμα να ανεβαίνει κι άλλο το κόστος λόγω βλάβης της υγείας.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

(20) ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΛΙΟΣ ,ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ , ΕΡΓΑΣΙΑ , ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1997 .

(21) G.C. CATANOSO ,ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ , ΑΡΘΡΟ ,ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1996 .

(22) ΣΑΡΑΦΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ , ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ σελ.213-234,ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ, 1986.

10. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σύμφωνα με όλα τα στοιχεία που έχουμε εκθέσει στα προηγούμενα κεφάλαια πάνω στα εργατικά ατυχήματα στην Ελλάδα , γίνεται πλέον κατανοητό πόσο πολυσύνθετο και πολυδιάστατο είναι το πρόβλημα των εργατικών ατυχημάτων . Η αποφυγή των απαραίτητων μέτρων ασφαλείας , προκειμένου να κρατηθεί σε χαμηλά επίπεδα το κόστος παραγωγής , η παραγωγή στη σειρά , η στερεοτυπία που επιβάλλει ο αυτοματισμός , το συγκεκριμένο ωράριο εργασίας , ο τρόπος αμοιβής και τα πριμ , η παραβίαση των σωστών σχέσεων ηλικίας-εργασίας , ειδίκευσης-εργασίας και είδους εργασίας-απόδοσης , είναι οι βασικοί παράγοντες που συντελούν στην πρόκληση του εργατικού ατυχήματος . Ταυτόχρονα , αντί οι μηχανές και τα εργαλεία να κατασκευάζονται σύμφωνα με τις δυνατότητες των χειριστών τους , είναι οι εργαζόμενοι που πρέπει να προσαρμόζονται σ' αυτά . Και όταν δεν το πετυχαίνουν πληρώνουν με το αίμα τους και τη ζωή τους .

Εφόσον ο επαγγελματικός κίνδυνος είναι ένας κίνδυνος που προέρχεται από τη δράση των ίδιων των ανθρώπων , μπορεί να προληφθεί στο σύνολό του . Είναι αυτονόητο ότι η ολοκλήρωση των προσπαθειών που γίνονται περνούν μέσα από καθημερινούς αγώνες και ότι η ανάγκη για την ανάπτυξή τους είναι άμεση και επιτακτική .

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία τα οποία έχουμε παραθέσει συμπεραίνουμε ότι έχουμε μία σταδιακή μείωση των εργατικών ατυχημάτων στο σύνολό τους αλλά μια σταθερότητα στα θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα . Αυτό είναι ένα στοιχείο το οποίο δεν πρέπει να μας ξεγελάει ή να μας εφησυχάζει διότι δεν οφείλεται στη λήψη περισσότερων μέτρων ασφαλείας στα εργοστάσια , οικοδομές , εργοτάξια , βιομηχανίες αλλά στη συνεχή αποβιομηχάνιση της χώρας . Γι' αυτό και η πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων θα πρέπει να αποτελεί για τη χώρα μας βασικότατο στόχο . Τα πιο βασικά βήμα για την επίτευξη του στόχου θα πρέπει να είναι η συλλογή , καταγραφή και επεξεργασία των εργατικών ατυχημάτων . Στη χώρα μας συμπεραίνουμε ότι υπάρχει σαφής διαχωρισμός καταγραφής και επεξεργασίας των εργατικών ατυχημάτων από τις διάφορες κυβερνητικές υπηρεσίες , με αποτέλεσμα να μην είναι εύκολο να συγκριθούν και να

αξιολογηθούν όλα τα στοιχεία . Γι' αυτό θα προτείναμε τη δημιουργία μιας υπηρεσίας η οποία θα ασχολείται αποκλειστικά με την καταγραφή και επεξεργασία των εργατικών ατυχημάτων στη χώρα μας , ώστε να υπάρχει μία ενιαία αντιμετώπιση του όλου προβλήματος .

Στο κεφάλαιο πρόληψη αναφέραμε ήδη τους φορείς οι οποίοι αναλαμβάνουν την προσπάθεια για την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων . Ένας απ' αυτούς είναι κατά τα γνωστά και μέχρι τώρα λεχθέντα , η σχετική Εθνική Νομοθεσία , οι Κανονισμοί και οι Προδιαγραφές , των οποίων οι βελτιώσεις αλλά και η ενεργητικότερη εφαρμογή είναι ουσιώδης . Άλλος ένας φορέας είναι οι διάφορες υπηρεσίες πρόληψης ατυχημάτων και τα ειδικευμένα στελέχη και σύμβουλοι (Επιθεώρηση Εργασίας, γιατροί εργασίας , μηχανικοί ασφαλείας , ψυχολόγοι κλπ) των οποίων την αυξημένη μέριμνα έχει μεγάλη ανάγκη η βιομηχανία .

Όπως έχουμε αναφέρει σε σχετικό κεφάλαιο η Επιθεώρηση Εργασίας τον πιο νευραλγικό τομέα του Υπ. Εργασίας και το μοναδικό κρατικό φορέα που ελέγχει τους τόπους δουλειάς και φροντίζει για τους όρους της Υ.Α.Ε. Χρειάζεται άμεση αναδιοργάνωση και επάνδρωση με επιστημονικό προσωπικό της Επιθεώρησης Εργασίας ώστε να γίνει αποτελεσματική και να ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο. Πρέπει να απαλλαγούν οι επιθεωρητές από τα καθήκοντα που τους εμποδίζουν να εκτελέσουν το κύριο έργο τους. Να ενισχυθεί ο αριθμός και η ποιότητα των Τεχνικών Επιθεωρητών και να εξασφαλιστεί η υλική βάση για την εκπλήρωση του έργου τους αποτελεσματικά δηλαδή εκπαίδευση, επιμόρφωση, μετεκπαίδευση στο εξωτερικό, επαγγελματικά κίνητρα κ.λ.π.

Επίσης κρίνουμε ότι η καθιέρωση νομοθετικά του θεσμού του μηχανικού ασφαλείας και του γιατρού εργασίας (βάσει ελληνικής νομοθεσίας και κοινοτικών οδηγιών) αποτελούν τη βάση της οργάνωσης της πρόληψης στο επίπεδο της επιχείρησης. Είναι θετικό το ότι ο μηχανικός ασφαλείας και ο γιατρός εργασίας της επιχείρησης, υπάγονται απευθείας στη διοίκησή της, έχοντας ανεξαρτησία από την ιεραρχική δομή, να μπορούν να απευθύνονται χωρίς έγκριση ενδιάμεσου οργάνου στο επίπεδο που λαμβάνονται οι αποφάσεις γεγονός που υποβοηθάει την υλοποίηση των μέτρων που προτείνουν.

Πρέπει όμως να τονίσουμε ότι η απόδοση όλων αυτών των φορέων που αναφέρθηκαν δεν είναι δυνατόν να ξεπεράσει κάποια όρια . Το θέμα "Πρόληψη Ατυχημάτων" στο σύνολό του , δεν είναι

πρόβλημα λίγων ανθρώπων . Οι δυνατότητες της “καλής” υπηρεσίας , αν δεν υπάρξει ευρύτερη βάση , σε κάποιο σημείο θα εξαντληθούν .

Παρά τις καλές προθέσεις , που κατ’ αρχήν υπάρχουν σε όλη την κλίμακα των συντελεστών εργασίας , είναι βέβαιο ότι για να πετύχει η μέριμνα για την πρόληψη των ατυχημάτων , χρειάζεται κοινή , ταυτόχρονη και συντονισμένη προσπάθεια όλων . Με πρώτους τους εργαζόμενους σε όλες τις θέσεις απασχολήσεως και σε κάθε βαθμίδα της ιεραρχίας , και φυσικά με τη στενή συνεργασία της εργοδοσίας , που αν και την αναφέρουμε δεύτερη θα πρέπει , είναι ανάγκη και στην προσπάθεια αυτή , να είναι πρώτη , και ακόμα παραπέρα βέβαια με την συμμετοχή της Πολιτείας ,μαζί με τους εργαζόμενους , στην κοινή προσπάθεια πρόληψης ατυχημάτων φυσικά πρέπει να μετέχουν δραστήρια και οι συνδικαλιστές εκπρόσωποι τους .

Όσον αφορά τώρα την ίδια την επιχείρηση (μικρή ή ακόμα και πολύ μεγάλη) , η ανώτατη ιεραρχία της μπορεί να πραγματοποιήσει τους στόχους αυτούς . Η ανώτατη ιεραρχία πρέπει να μπαίνει επικεφαλής στην προσπάθεια αυτή και με τη βοήθεια των αρμόδιων της Πρόληψης Ατυχημάτων οι οποίοι μετέχουν σαν ειδικοί σύμβουλοι , να μπορεί να πραγματοποιήσει μέσα στην επιχείρηση ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα ασφάλειας.

Λαμβάνοντας υπόψη την ελλιπή εκπαίδευση των εργαζομένων και μερική γνώση του αντικειμένου τους ως αίτιο πρόκλησης εργατικού ατυχήματος κρίνεται κατά τη γνώμη μας αναγκαίο, να επεκταθεί ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός στα θέματα Ασφάλειας της Εργασίας καθώς και ο θεσμός της ταχύρρυθμης τεχνικής εκπαίδευσης. Οι σχολές ταχύρρυθμης τεχνικής εκπαίδευσης θα πρέπει να γίνουν φυτώριο υγιούς εργατικού δυναμικού, που θα εφοδιάζουν τους εργαζόμενους όχι μόνο με τις ανάλογες για κάθε περίπτωση εργασιολογικές γνώσεις, αλλά θα τους διδάσκουν παράλληλα τον εργατικό κίνδυνο καθώς και τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν για την ελαχιστοποίηση δυσάρεστων αποτελεσμάτων. Άλλωστε ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός και η ταχύρρυθμη εκπαίδευση έχουν στενή σχέση και αλληλοεξάρτηση: ο ένας θεσμός συμπληρώνει τον άλλο.

Πέρα από την ελλιπή εκπαίδευση των εργαζομένων παρατηρείται το φαινόμενο να μην τοποθετείται το κατάλληλο άτομο στην κατάλληλη θέση, πράγμα το οποίο είναι σύνηθες σε όλους τους τομείς της

κοινωνικής ζωής της χώρας, γι' αυτό θα πρέπει μέρος της προσπάθειας των εργοδοτών να στοχεύει στη τοποθέτηση του κατάλληλου ατόμου στην κατάλληλη θέση για την προστασία τόσο του ίδιου όσο και του εργαζόμενου.

Εν πάση περιπτώσει για το πρόβλημα της Πρόληψης, αρμόζει μια πολυδιάστατη λύση προϊόν συλλογικής εργασίας, λύση που ξεκινάει από ένα σωστό νομικό πλαίσιο και θα ολοκληρώνεται μέσα από μια ολόκληρη δομή θεσμών. Η διεθνής πείρα που θα μας βοηθήσει πάνω σ' αυτό τον τομέα είναι πλούσια. Υλικά μπορούν να δώσουν πολλοί: η συσσώρευση ιατρικής γνώσης πάνω στα προβλήματα υγείας στην εργασία, η Διεθνής νομοθεσία και πρακτική, οι υποδείξεις και οι Διεθνείς Συμβάσεις του Δ. Γρ. Εργ., καθώς και οι ντιρεκτίβες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας που καλύπτουν αντίστοιχα θέματα.

Από την όλη μελέτη των ε.α. που έγινε κρίνεται κατά τη γνώμη μας αναγκαία μια εθνική έρευνα για τα ε.α. Είναι ανάγκη να εφαρμοστεί ένα μακρόπνοο πρόγραμμα πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης των υπευθύνων και ολόκληρου του πληθυσμού (μέσω του τύπου, ραδιοφώνου, τηλεόρασης, συνεδρείων, δημοσίων συζητήσεων) για τις συνθήκες εργασίας, τα αίτια και τις επιπτώσεις του εργατικού ατυχήματος. Αυτό θα είναι συγχρόνως και πρόγραμμα εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και πλατιάς προπαγάνδας για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του κινδύνου.

Εκείνο όμως που κατά τη γνώμη μας αποτελεί το πιο αποτελεσματικό μέσο για την αντιμετώπιση των εργατικών ατυχημάτων είναι να γίνουν συντονισμένες προσπάθειες ώστε να αποκτήσουν οι εργαζόμενοι την λεγόμενη "νοοτροπία ασφαλείας" δηλαδή ο κάθε εργαζόμενος πριν αρχίσει την εργασία του να αποκτήσει τη συνήθεια λήψης των απαραίτητων μέτρων ασφαλείας για να προστατεύσει τον εαυτό του από κίνδυνο ατυχήματος.

Τέλος όσο αφορά την ελληνική νομοθεσία και νομολογία που διέπει τα ε.α. καθώς και την εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών εκτιμούμε ότι η χώρα μας βρίσκεται σε ένα αρκετά ικανοποιητικό επίπεδο. Σίγουρα περιθώρια βελτίωσης υπάρχουν πολλά και γι' αυτό θα πρέπει να είναι συνεχής η προσπάθεια προς αυτήν την κατεύθυνση λαμβάνοντας η χώρα μας υπόψη την κοινοτική νομοθεσία. Διότι πάντα η νομοθεσία πρέπει να ακολουθεί την εξέλιξη και να εκσυγχρονίζεται.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1 G.C. CATANOSO ,ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ,ΑΡΘΡΟ ,ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1996 .
- 2 ΑΓΓΕΛΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ,ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ,ΑΘΗΝΑ , 1960 .
- 3 ΑΝΑΛΥΤΗΣ ΜΗΝΑΣ ,ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ , ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., ΑΘΗΝΑ ,1998 .
- 4 ΔΡΙΒΑ Σ. - ΖΟΡΜΠΑΣ Κ. - ΚΟΥΚΟΥΛΑΚΗΣ Θ. , ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ , ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. ,ΑΘΗΝΑ , 1998.
- 5 ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ ,ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ :ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ , ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ .
- 6 ΚΡΥΣΤΑΛΙΔΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ -ΛΑΙΜΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ , ΤΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ,ΑΡΘΡΟ .
- 7 ΛΙΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ ,ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ,ΑΡΘΡΟ ΕΦΗΜ . ΕΘΝΟΣ ,ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ,1995 .
- 8 ΜΠΑΤΡΑ ΕΥΗ ,Ο ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ,ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ,ΑΘΗΝΑ ,1985 .
- 9 ΜΠΡΑΝΗΣ ΣΠΥΡΟΣ , ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ , ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. ,ΑΘΗΝΑ , 1998 .
- 10 ΠΑΠΑΒΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΟΣ ,ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ , ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ ,1992 .
- 11 ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΛΙΟΣ ,ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ,ΑΡΘΡΟ , . ΜΑΡΤΙΟΣ 1989 .

- 12 ΣΑΡΑΦΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ,ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ , ΕΡΓΑΣΙΑ , 1984 .
- 13 ΣΑΡΑΦΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ,ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ,ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ ,1986 .
- 14 ΣΑΡΑΦΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ,ΟΔΗΓΟΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ , ΠΑΤΡΑ , ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1996 .
- 15 ΤΟΥΝΤΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ,ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ :ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΚΑΙ Η ΠΡΟΛΗΨΗ ,ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΑΓΟΡΑ , ΜΑΪΟΣ 1993 .
- 16 ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ , ΔΡΑΣΗ ,ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ,1997 .
- 17 ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ , ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. ,ΑΘΗΝΑ ,1996 .
- 18 ΔΕΛΤΙΑ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ Ι.Κ.Α. ΕΤΩΝ 1990-1996
- 19 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ CD ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.